STRIPSCHRIFT

PETER VAN STRAATEN
CHARLES M. SCHULZ

NUMMER 367 * €5,99

BART SCHOOFS

BEST OF

→ REDACTIO

Traditiegetrouw vindt na elke jaarwisseling een hausse aan prijsuitreikingen plaats. Vele (sport)coryfeeën en deskundigen worden in de bloemetjes gezet voor een verdienstelijk afgelopen jaar en de heel de wereld vergaapt zich aan Hollywoods '*rich and famous*' bij de uitreiking van de Oscars.
Ook voor tekenaars is het opletten geblazen: voor je het weet ben je tegenwoordig genomineerd. Angoulême pakt in januari flink uit, cartoonisten maken kans op de Inktspotprijs en ook Stripschrift maakt zijn Stripmonument van het jaar bekend. Daarmee is de potentiële prijzenkoek nog niet op. Zo winnen Comic House en Bert van der Meij een Finalist Award in New York voor een animatiecampagne, organiseert men in België striptekenwedstrijden en zijn er prijzen in het leven geroepen voor websites en digitale comics.
De Rijswijkse stripbeurs spande echter de kroon. De organisatoren hadden bedacht dat er nog geen prijs bestond voor de mooiste stripbeurs-promotieflyer. En besloten die meteen maar uit te reiken aan hun eigen (!) flyer-tekenaar Eric Heuvel. Wij wachten nu enkel nog op The Color Award, een prachtige van zink gemaakte regenboog voor het stripalbum met de meeste kleuren, The Boobies Prize voor de stripdame die uiterlijk het dichtst in de buurt komt van Olga Lawina en de LP-prijs voor de striptekenaar met het langste potlood!

INHOUD

2 **ACTUA**

12 **BART SCHOOFS**
Jean-Marie Mievis

17 **BITS & PIECES**
Ben Bits

18 **PETER VAN STRAATEN**
Rinus Ferdinandusse

21 **ARCHIEF → JULES PLINT**
Peter van Straaten

24 **OPLAND**
Peter Nieuwendijk

28 **POSY SIMMONDS**
Willard Mans

30 **CHARLES M. SCHULZ**
Ger Apeldoorn

34 **DE BOVENTOON**

40 **HEINZ SERVICE SPREAD**

→ OMSLAG

Bart Schoofs: 'De suggestie om voor deze cover – als verwijzing naar het einde van het interview – iets met Sahara Hotnights te doen, kwam van *Stripschrift*.
Goed idee; en om de een of andere reden (wie komt verder dan 'viertal' en 'twee gitaren, bas en drum'?) zag ik hen toen meteen als *The Beatles* ten tijde van *Sergeant Peppers Lonely Hearts Club Band* (een album waar ik verder eigenlijk niet zoveel mee heb, ook dat nog), omringd door mijn eigen allegaartje aan indruppelende invloeden en halve helden. Slecht idee, in werkuren uitgedrukt (en mijn reputatie van luie tekenaar doet het ook al geen deugd). Ik geloof sterk dat een mens niet meer is dan de som van vele delen. Al dan niet te herkennen zijn in willekeurige volgorde Johanna, Josephine, Maria en Jennie van *The Sahara Hotnights*, Zippy the Pinhead, Jan Arends, Maggie en Hopey, Jello Biafra, Pol, Pel, Pingo, de Admiraal, Jimmie Rodgers, iemand die uit beeld stapt om een kind te gaan baren, David Collier, Heinz, Carla Bozulich, Bettie Page, Billy Childish, Ron en Russell Mael, Rinus van der Lubbe, Ian MacKaye, Hank Williams, Bolas Bug, Mike Watt, iemand uit *Veridique* van Pierre La Police, Hazel Dickens, Kees van Kooten en Wim de Bie, Kathleen Hanna, Louis-Paul Boon, Petra uit *Birdland*, Becky en Enid, het oude Brt-logo en een borstbeeld van iemand die anoniem wenst te blijven.
En dan ben ik ..... nog vergeten te tekenen!'

Een gelukkige hand

Op 24 maart ging de film *Een gelukkige hand* van Pieter Verhoef landelijk in première.
Centraal in deze documentaire van negentig minuten staat het werk van Peter van Straaten en de manier waarop hij in zijn werk het intermenselijke verkeer en het daaruit voortvloeiende geluk en ongeluk belicht: in het huwelijksleven, op het werk, in de politiek, in de liefde en tussen ouders en kinderen.
Rode draad in de film is de fictielijn *Agnes*: een zevendelige minifeuilleton van ongeveer vijf minuten per deel, gebaseerd op de verhalen van Van Straaten over deze onafhankelijke afhankelijke vrouw van veertig, gespeeld door Renée Fokker. Naast Fokker spelen onder anderen ook Hans Kesting, Pierre Bokma, Michiel Romeyn, Carolien van den Berge en Ingeborg Elzevier mee.
In het documentairedeel wordt Peter van Straaten van dichtbij gevolgd in Nederland en Italië. Naast de tekeningen en cartoons en zijn kijk op het menselijk tekort en geluk in het algemeen, komt ook zijn eigen geluk, talent en tekort aan bod. AvO

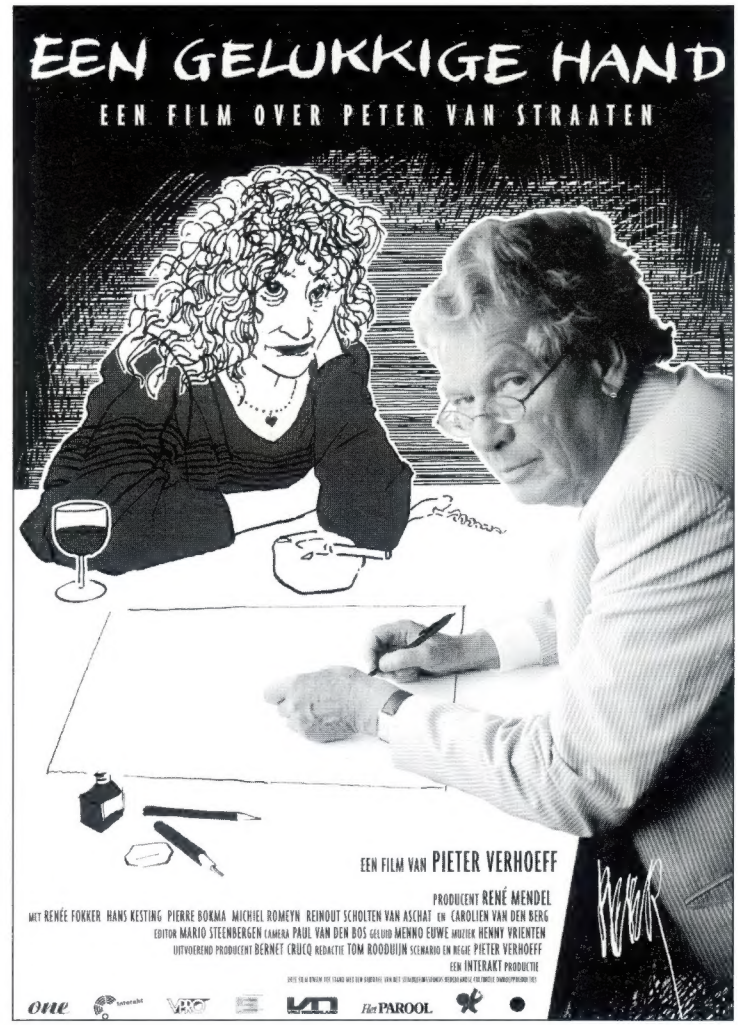
EEN GELUKKIGE HAND
EEN FILM OVER PETER VAN STRAATEN
EEN FILM VAN PIETER VERHOEFF
PRODUCENT RENÉ MENDEL
MET RENÉE FOKKER HANS KESTING PIERRE BOKMA MICHIEL ROMEYN REINOUT SCHOLTEN VAN ASCHAT EN CAROLIEN VAN DEN BERG
EDITOR MARIO STEENBERGEN CAMERA PAUL VAN DEN BOS GELUID MENNO EUWE MUZIEK HENNY VRIENTEN
UITVOEREND PRODUCENT BERNET CRUCQ REDACTIE TOM ROODUIJN SCENARIO EN REGIE PIETER VERHOEFF
EEN INTERAKT PRODUCTIE
one
Het PAROOL

Suske en Wiske en de verbaasde verbazing

Marc Verhaegen zint op juridische stappen na zijn, in zijn ogen, onbegrijpelijke ontslag bij Studio Vandersteen. Eric Willems, algemeen directeur Standaard Uitgeverij, verbaast zich over Verhaegens verbazing.
Verhaegen kreeg vrijdag 25 februari de wacht aangezegd na zestien jaar verbonden te zijn geweest aan Studio Vandersteen. De laatste drie jaar was hij de vaste tekenaar van *Suske en Wiske*. In een persbericht stelt hij dat het ontslag 'elke essentiële rechtsregel met de voeten treedt' en dat hij daarom een 'passende juridische actie voorbereidt'. Verhaegen vindt dat zijn reputatie als vakkundig tekenaar en schrijver is geschaad. Hij neemt het de studio kwalijk dat er 'insinuaties en flagrante onjuistheden' over zijn persoon zijn verspreid bij de bekendmaking van zijn ontslag. Zo zou het vertrek in 'samenspraak' zijn geregeld, terwijl – naar Verhaegens zeggen – hij in een gesprek een papiertje overhandigd kreeg waarin stond dat Studio Vandersteen de samenwerking verbrak. Ook zegt de verbolgen tekenaar dat hij geen enkel signaal van de studio heeft ontvangen over het niet deugen van zijn werkwijze en manier van leidinggeven.
Eric Willems, algemeen directeur van partner Standaard Uitgeverij, stelt dat het conflict in eerste instantie een zaak is tussen werkgever, Studio Vandersteen, en werknemer, Marc Verhaegen. 'Ik ben wel verbaasd over de verbazing van Verhaegen. Het verbreken van de samenwerking komt niet uit de lucht vallen. Het optreden van de studio past bij mijn weten in de wettelijke kaders voor ontslag.' Volgens Willems is het wegzenden van Verhaegen een besluit om de continuïteit van de serie te garanderen. 'Ieder jaar komen er vier reguliere albums uit. De lezers zijn steeds hogere eisen aan de strip gaan stellen. Het werken in ploegen, zoals de studio nu doorvoert, waarborgt de creativiteit en vergroot de flexibiliteit om om te kunnen gaan met de druk van de markt. Verhaegen wilde zijn eigen tempo volgen en kon zich niet met teamwerk vereenzelvigen.'
Dat de vaste tekenaar zijn congé kreeg, heeft in zijn ogen niets te maken met het afkeuren van Verhaegens voorstel om – in het kader van zestig jaar bevrijding – een aflevering te wijden aan de jodenvervolgingen en de holocaust. 'In *Suske en Wiske* is ruimte voor aanklachten tegen bij voorbeeld oorlog, armoede of milieuvervuiling, maar het geheel behoort wel in het teken te staan van humor en avontuur. Een aflevering wijden aan de bitterheid van een verschrikkelijk historisch feit, dat werd te zwaar, dat botst met de positieve moralisering van de strip.'
Bij nieuwe afleveringen van *Suske en Wiske* zijn voortaan twee groepen betrokken: een tekenteam, onder leiding van Studio 100-coryfee Luc Morjaeu, èn een apart scenarioteam, aangestuurd door Peter van Gucht, die reeds eerder verhalen voor *Suske en Wiske* schreef, waaronder het recentste deel *De flierende fluiter*. Kritici wijzen erop dat met het aantrekken van Morjaeu de strip een versimpeling zal ondergaan om meer jonge lezers te trekken. Willems ontkent: 'Ook de nieuwe tandem moet verhalen aanleveren die passen in de biotoop van *Suske en Wiske*: populair, humoristisch, een gelaagdheid die zowel kinderen als volwassenen aanspreekt, en soms een subtiele boodschap. Dat zijn de accenten in het testament van Willy Vandersteen.'
Dat Standaard ontevreden zou zijn over de verkoop van de albums spreekt de directeur eveneens tegen. Van ieder nieuw album worden 260.000 stuks gedrukt en verspreid, waarna herdrukken ervoor zorgen dat de oplagen gemiddeld ruim boven de 300.000 exemplaren uitkomen. 'Nog steeds een fiere marktleider, dus. En neen, wij storen ons ook niet aan het feit dat er in Nederland meer albums worden verkocht dan in Vlaanderen. De omzetverhouding is al geruime tijd constant en ligt op 60-40 procent. Logisch, want in Nederland wonen nu eenmaal veel meer mensen.'
Zie voor eerdere berichtgeving over deze zaak de website Stripschrift Online (*www.stripschrift.nl*). Hier valt tevens de volledige synopsis van Verhaegens 'holocaust'-verhaal over Sulamith Schiff te lezen. RS

Ode aan Razzafrazz

Medio februari verscheen na jaren weer een nieuw deel van *Razzafrazz*. Deze vijfde aflevering (64 pagina's, €6,95) met werk van de studio-'s Funny Farm en Noodweer en een aantal gasttekenaars, kreeg als thema 'Een ode aan...' mee. Dat levert een inspirende bundel op die aantoont dat er nog wel degelijk leven zit in de Nederlandse stripwereld. Een van de grappigste bijdragen is de ode – een mix van een strip en een fotostrip – van Kees de Boer aan de de Man en Vrouw van Zes Miljoen, de inmiddels cult geworden helden uit de gelijknamige tv-series uit de jaren zeventig. Roel Venderbosch maakte de grafisch meest interessante strip, met zijn 'ode' (een afrekening) met de Dood.
Het nadeel van het gekozen, makkelijke thema is wel dat het niet het uiterste vergt van een contribuant, waardoor het geheel wat bravig overkomt. Gelukkig bevat *Razzafrazz 5* tevens een curieus artikel van Ger Apeldoorn. Die haalt herinneringen op aan *Captain Radar*, een omineuze eendagsvlieg-krantenstrip die na de Tweede Wereldoorlog in een Brabants dagblad zou hebben gestaan en waarvan de tekenaar jammerlijk aan zijn einde zou zijn gekomen.
Funny Farm bracht in 1992 (!) de eerste *Razzafrazz* uit met vrij werk van de studio en collega's. Het blad gaat er prat op het podium te zijn geweest waar later bekende strips als *Sigmund* (Peter de Wit), *Willems wereld* (Aloys Oosterwijk) en *Eefje Wentelteefje* (Jeroen de Leijer) debuteerden. Het dertien jaar later verschijnende deel 5 ligt in de stripwinkel, of is te bestellen via e-mail (*info@razzafrazz.nl*). RS

Collectie Philastrips

In 2004 was het al weer tien jaar geleden dat Het Belgisch Centrum van het Beeldverhaal in samenwerking met de Belgische Post hun eerste gecombineerde postzegel/stripuitgave lanceerden.
Dat eerste boekje van Luc Dupanloup (Dupa), voornamelijk bekend van de reeks *Dommel*, is tien jaar en dertig succesvolle boekjes later herdrukt (ISBN 90-75880-48-0, 64 pagina's, €22, oplage 750 exemplaren). Uiteraard aangevuld, met een biografie van de inmiddels overleden Dupanloup en een niet eerder uitgegeven avontuur van *Niky*, een andere reeks van Dupa, zodat de verzamelaar deze nieuwe uitgave niet zomaar mag laten liggen.
Kort daarop verscheen binnen de collectie het volgende exemplaar getiteld *Met Rosinski op post* (ISBN 90-75880-46-4, 64 pagina's, €22, oplage 1000 exemplaren). Hierin een korte beschrijving van Grzegorz Rosinski's carrière, illustraties gemaakt voor het blad *De Post* over de Slag om de Ardennen en de nodige strips van zijn hand (*Thorgal*, *Hans* en een apart ridderverhaal).
Op de valreep ontvingen we ook nog *Michel Vaillant: Warm-up!* (ISBN 90-75880-50-5, 64 pagina's, €22, oplage 1000 exemplaren). In 1997 verscheen reeds *Pre-grid* (naar aanleiding van het 60e album van de autocoureur). Het nu verschenen album bevat twee korte verhalen.
De boekjes zijn voorzien van een aantal postzegels met speciale afstempeling en zoals gebruikelijk, behalve in een gewone versie, ook in een luxe (en duurdere: Dommel €95, Rosinski en Michel Vaillant €55) versie verkrijgbaar.
TdK

SCHETS VAN ERIK KRIEK VOOR DE COVER VAN *AMSTERDAM WEEKLY*

→ FLITSEN

➲ De gratis Engelstalige cultuurkrant *Amsterdam Weekly* bestaat één jaar. Ter gelegenheid hiervan verscheen op 9 maart onder gastredactie van *Zone 5300*'s Tonio van Vugt *The Comics Issue*, met werk van onder anderen Maaike Hartjes, Marcel Ruijters, Typex, Milan Hulsing, Michiel de Jong en Wasco. Voor het omslag tekende Erik Kriek. ➲ Jean-Marc van Tol is sinds 1 maart aan het stripwebloggen geslagen. Elke werkdag een nieuwe strip op *www.poepoe.nl* ➲ Vanaf juni wordt de strip *XIII* van William Vance en Jean van Hamme in Amerika in comicvorm uitgebracht. De verhalen worden hiervoor in twee stukken geknipt. Ook wordt het zichtbare naakt in de strip (meer dan een enkele borst herinneren wij ons ècht niet) weggewerkt. ➲ Ilah, inmiddels ruimschoots bekend vanwege haar strip *Cordelia*, is gestrikt om één van de twaalf hoesjes uit de twaalfdelige condoomset van Belgian Popline van een afbeelding te voorzien. Verkrijgbaar in de betere condomerie. ➲ Behalve het inmiddels standaardbericht dat strip-voor-één-euro-actie bij *De Gazet van Antwerpen* en *Het Belang van Limburg* weer eens verlengd is (nu tot 6 april), wordt ook het 60-jarig *Suske en Wiske*-jubileum door de Vlaamse kranten niet vergeten. Tien weken achtereen verschijnen de eerste tien albums uit de reeks bij de kranten *De Gentenaar*/*Het Nieuwsblad* en *Het Volk*. Eveneens af te rekenen met een bon uit de krant aangevuld met één luttele euro. ➲ De educatieve organisatie Jeugd & Vrede brengt in samenwerking met Uitgeverij Bakermat/Baeckens Books een stripreeks uit waarin maatschappelijke problemen worden aangekaart. De serie is bedoeld voor de hogere klassen in het lager onderwijs. Het eerste deel – *Klaas en de 3 pestkoppen* (ISBN 90-5461-929-5, 52 pagina's, €5,90) – is getekend door Nance Buys, op scenario van Renate Kerkhofs en behandelt het onderwerp pesten, waarvoor tevens lesmateriaal is ontwikkeld. In Nederland ondersteunt Stichting Vredesopbouw uit Utrecht het project. ➲ In Historisch Museum Rotterdam is van 3 april tot en met 4 september de tentoonstelling *Nachtmerrie over Nederland – Politieke tekeningen van Jordaan 1940-1945*' te zien. Leo Jordaan (1885-1980) was als tekenaar verbonden aan *De Groene Amsterdammer*.

Jubileum voor Fenix

Maar liefst vier delen *Collectie Fenix* ploften in korte tijd op onze redactiedeurmat. Deze stripuitgaven van Brabant Strip bereikten daarmee een jubileum. Vanaf 2001 zijn al 25 albums door de vereniging van stripliefhebbers op de markt gebracht. Alle boeken voldoen aan de informele eisen van de reeks, te weten: Vlaamse herkomst, nooit eerder in albumvorm verschenen en bij voorkeur tientallen jaren oud.

Deel 22 is het derde verhaal van *Nonkel Zigomar, Snoe en Snolleke* getekend door Bob de Moor. Het verhaal, *De gele spion*, dat in 1955 in de krant verscheen, haakt in op de toentertijd heersende angst voor het Oostblok en Azië (inclusief een professor Heimenopper!). Deel 23 (*Harry Humus: De valse Basuras*) is qua originele verschijningsdatum een vreemde eend in de bijt. Het verhaal is niet ouder dan 15 jaar. Het is getekend door Danny (de Haes) met overduidelijke hulp van Pom (Bert Bibber en Piet Pienter doen zelfs mee!). Vaste gast Rik Clément levert zijn zevende album aan de collectie (deel 24). Dees Dubbel pleegt wederom daverende daden in *De vlam van Calcutta*. Niemand minder dan de meester zelf, Willy Vandersteen, mag met een *Familie Snoek*-album (*Snoek boven water*) het jubileum (deel 25) vieren. Achtentwintig vanuit de krant gerestaureerde grappen van bijna zestig jaar oud (die niet zullen worden opgenomen in de herdrukken van uitgeverij Standaard) worden voor het eerst in een album aangeboden. Om de authentieke *look* van de cover optimaal te krijgen zijn Erik Meynen en Dirk Stallaert gevraagd deze te ontwerpen; zelfs het *Collectie Fenix*-embleem is voor één keer niet op het omslag geplaatst. TdK

Meer info: *www.brabantstrip.be*

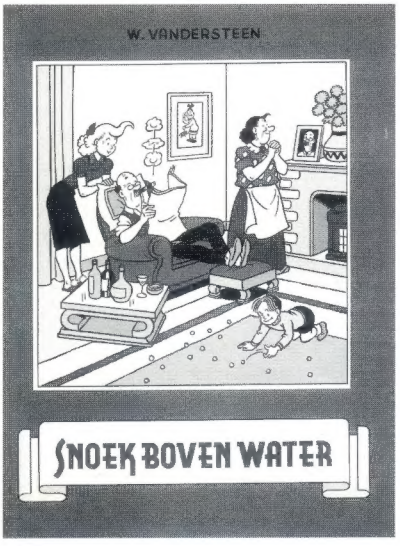

Standaard wint zaak tegen Van Hooydonck

Standaard heeft de rechtszaak tegen Peter van Hooydonck overduidelijk gewonnen. De uitgeverij had de *Suske en Wiske*-kenner beschuldigd van het ontvreemden van talloze originele tekeningen van Willy Vandersteen om deze daarna op de markt te verkopen, vergezeld van illegale luxe-uitgaven. Standaard won reeds eerder de in de loop van 2003 aangespannen rechtszaak, maar ging op verzoek van de erven Vandersteen in hoger beroep. Zij vonden de uitspraak niet streng genoeg. December 2004 heeft het Hof van Beroep te Antwerpen de uitgeverij opnieuw in het gelijk gesteld, maar de uitspraak is gelijkaardig, meldt directeur Eric Willems. 'Van Hooydonck is veroordeeld voor fouten en inbreuk op auteursrechten en moet een schadevergoeding betalen.' Hoe hoog dit bedrag is, wilde Willems niet zeggen. 'Belangrijker is dat wij de zaak hebben gewonnen in het licht van onze taak om de nalatenschap van Vandersteen te beheren. Daarbovenop willen wij laten zien dat Standaard de auteursrechtelijke bescherming van al zijn auteurs zeer ernstig neemt. Tegen elke poging om hierop inbreuk te plegen, zullen wij ageren', waarschuwt hij. RS

ADVERTENTIE

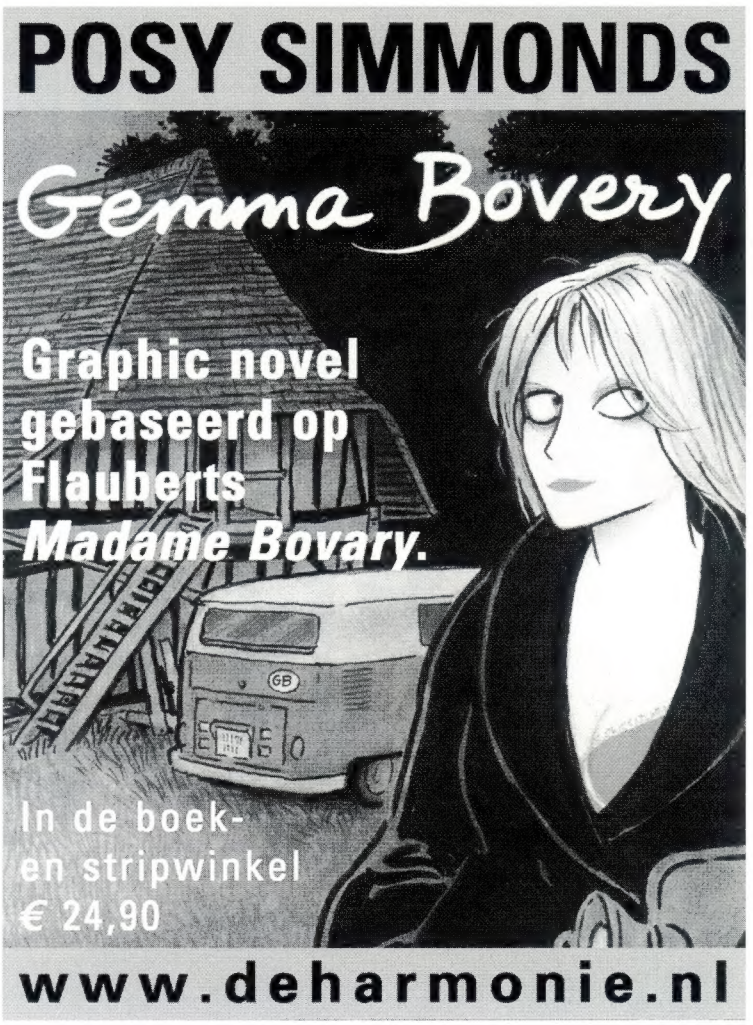

ADVERTENTIE

HET TWEEDE DEEL UIT -TRIGIË THE COLLECTION- GEMIST?

GEEN PANIEK!

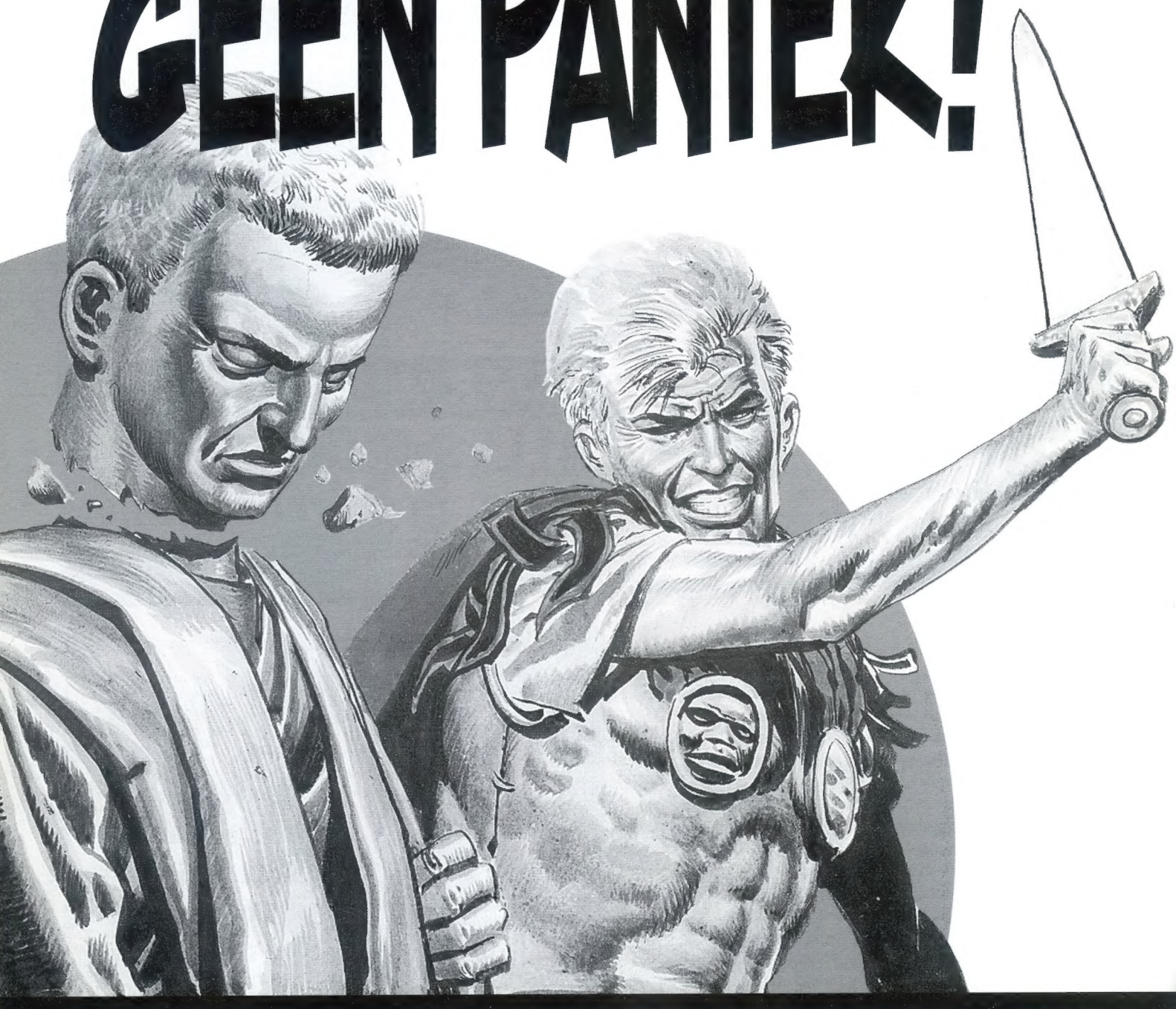

BESTEL DEEL 2 'DE VLOEK VAN DE ZONAANBIDDERS' NU OP WWW.DONLAWRENCE.NL
TEVENS BESTAAT NOG STEEDS DE MOGELIJKHEID OM IN TE TEKENEN OP DE COMPLETE SERIE (INCLUSIEF DEEL 1!). KIJK VOOR DE VOORWAARDEN OP DE SITE!

→ FLITSEN

➲ Van oktober 2005 tot en met maart 2006 tourt er een musical over *Jan, Jans en de kinderen* langs de Nederlandse theaters in het kader van het 35-jarig bestaan van de strip van Jan Kruis. Regisseur van de musical is Gijs de Lange. ➲ Uitgeverij Boumaar brengt in samenwerking met stripwinkel 'De vreemde zaak' uit Zutphen medio april de integrale versie van *Zorro* uit, getekend door Hans Kresse. De drie delen verschijnen uiteraard in een luxe jasje en in een gelimiteerde oplage. ➲ Op 5 april vindt in het etablissement Einstein in Leiden (Nieuwe Rijn 19, naast stripwinkel Dumpie) een lezing plaats over de historische verantwoording van *Asterix* en de vertaling van de Franse grappen in het Nederlands. Spreker is classicus Jaap Toorenaar. Aanvang: 20 uur. ➲ Een peiling onder het Franse (strip)publiek wees uit dat Kuifje met een krappe voorsprong (22%) de populairste stripfiguur van Frankrijk is. Asterix (20%) zit de reporter op de hielen en op gepaste afstand volgen Lucky Luke en Guust Flater (ieder 8%). Titeuf (4%) en Mickey Mouse (2%). ➲ *Boekenweektest 2005*, het cadeautje dat tijdens de boekenweek van 9 tot en met

19 maart door bibliotheken werd uitgedeeld, werd getekend door Joost Swarte. Het boekje bestaat uit 11 tekeningen behorende bij tekstfragmenten uit evenzoveel boeken. ➲ Waar wij in Nederland nog blijven hangen bij *Idols* en *Popstars - The Rivals* zijn ze in Amerika al weer een stapje verder. De muziekzender MTV zendt de show *Who wants to be a comic book hero* uit. Hierin moeten de kandidaten voor kijkers en jury een nieuwe aansprekende stripheld uitbeelden. ➲ *Liefde is* viert in 2005 het 35-jarig jubileum. De Nieuw-Zeelandse tekenares Kim Casali tekende de cartoons van 1970 tot haar dood in 1997. Sindsdien zet haar zoon Stefano de reeks voort. ➲ François Schuiten en Benoît Peeters vullen sinds eind januari wekelijks een pagina van de Vlaamse krant *De Morgen* en de Waalse krant *Le Soir* met hun kijk op een futuristisch Brussel. Dit alles in het kader van 200 jaar(!) België. ➲ Houd de herfstvakantie maar vast vrij! Op 14 oktober verschijnt het nieuwe album van *Asterix en Obelix*. Zoals gebruikelijk worden titel en onderwerp angstvallig geheim gehouden. Zou het dan eindelijk tijd zijn voor *Asterix en de Hollanders*? ➲ *Het beest is dood*, het stripverhaal uit 1944, getekend door Edmond-François Calvo op scenario van Victor Dancette, wordt als animatiefilm door regisseur Mathieu Kassovitch verfilmd. Een jaartal, laat staan een datum wist de regisseur nog niet te geven. Geduld lijkt het devies!

Pilote Kerstspecial 2004

Uitgeverij Dargaud etaleert met een Franstalige kerstspecial van het blad *Pilote* (160 pagina's, €7,00) zijn veelzijdigheid. Het blad staat vol met korte stripverhalen en een enkel kort artikel. Veel auteurs schreven of tekenden speciaal voor dit nummer een kesrt- of winterstrip. En het zijn niet de minsten; integendeel, vrijwel alle toppers uit het fonds leverden een bijdrage om van het nummer een fantastisch visitekaartje te maken. Wat bij voorbeeld te denken van een parodie op *Blake en Mortimer* van Pierre Veys en Nicolas Barral, een fraaie winteraflevering van *Tony Corso* door Berlion en een speciaal *Rataplan*-verhaal van Laurent Gerra en Achdé. Verder zetten onder anderen Manu Larcenet, François Boucq, Lewis Trondheim, Joann Sfar, Léo, André Juillard, Giraud (Blueberry!) en Christophe Blain hun beste beentje voor. Tot slot is het aardig om ook een aantal in Nederland minder bekende tekenaars eens aan het werk te zien; in dit kader verdient Mathieu Sapin (met een verhaal over Super Murgeman) een speciale vermelding. TdK

Clickburg

Op zondag 1 mei vindt in Hall of Fame in Tilburg de eerste webcomicsbeurs plaats. Onder de naam Clickburg wil de organisatie een platform bieden voor Nederlandse webcomics.

Tientallen digitale-striptekenaars presenteren er hun werk. Verder zijn er workshops, lezingen en optredens. De expositie De geschiedenis van de webcomic moet duidelijk maken hoe het fenomeen is ontstaan. Tijdens de beurs worden ook drie Clickburg Webcomic Awards uitgereikt, kortweg 'Clickies'. De jury hiervoor bestaat uit voormalig *Stripschrift*-redacteur Jeroen Mirck (*Adformatie*), Robert Heeg (*Nieuwe Revu*) en Alexander Nijeboer (*De Volkskrant*). AvO

Meer info: www.clickburg.nl

Kama op zakformaat

Na de dikke Kamagurka-bijbel *Handenarbeid* heeft De Harmonie in korte tijd nog een uitgave, gewijd aan de Vlaamse cartoonist, uitgebracht. Maar dan in tegenovergestelde vorm, namelijk in zakformaat. In *2004 - Wat een jaartje* (ISBN 90-6169-756-5, 144 pagina's, €5,90) staat een selectie van de grappen die vorig jaar op de voorpagina van *NRC Handelsblad* stonden.

Topsatire, waarbij Kamagurka de lezer niet ontziet. Dat merkte de redactie aan de meer dan honderd boze brieven naar aanleiding van een tsunami-grap. Ook volgden er twintig opzeggingen van abonnees, maar *NRC*-hoofdredacteur Folkert Jensma bleef pal achter zijn tekenaar staan. En zo hoort het ook! RS

Argus 2004

Voor het tweede jaar in successie heeft René Leisink een nieuwsoverzicht samengesteld met behulp van ruim tweehonderd cartoons over het voorbije jaar. De ooit voor het stripblad *Stripper* ontworpen figuur Argus was de aanzet tot deze serie cartoons. Argus verdween toen Leisink wekelijkse cartoons voor *Twentse Courant/Tubantia* ging tekenen; hij bleek te beperkt om iedere dag de actualiteit goed te kunnen weergeven.
De naam Argus hield Leisink tot op de dag van vandaag echter wel in ere. Deze *Argus*-editie over 2004 (ISBN 90-9018989-0, 60 pagina's, €5,95) is in tegenstelling tot de eerste versie geen eigen-beheeruitgave van Noodweer maar wordt door uitgeverij Genuï op de markt gebracht. Leisink kijkt humoristisch terug op onder andere het recht op een rookvrije werkplek, het falende integratiebeleid, de toenemende dreiging van het terrorisme en de veelbesproken inburgeringcursussen voor allochtonen. TdK

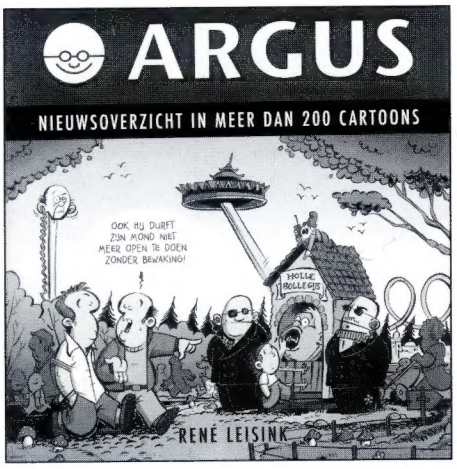
ARGUS
NIEUWSOVERZICHT IN MEER DAN 200 CARTOONS
OOK HIJ DURFT ZIJN MOND NIET MEER OPEN TE DOEN ZONDER BEWAKING!
HOLLE BOLLEGIJS
RENÉ LEISINK

Kidsweek kiest voor strips

In 2003 verscheen *Kidsweek – Weekkrant voor jonge mensen* (vanaf 10 jaar). Een mooi initiatief, al viel op dat er nauwelijks ruimte was vrijgemaakt voor strips (alleen *Report Jort* van Arne van der Ree, *www.doodle.nl*). Een beetje krant zorgt hier uit historisch oogpunt natuurlijk voor. Twee jaar later blijkt die omissie ruimschoots te zijn goedgemaakt met iedere week een pagina strips, plus nog een strook *Report Jort* elders in de krant. Op de pagina staat een mix van Nederlandse stroken (*Kort en triest* van Jean-Marc van Tol en *Katie* van Alex Turk) en Amerikaanse comics (*Preteena* van Allison Barrows; zie *www.ucomics.com*, en *Foxtrot* van Bill Amend; zie *www.foxtrot.com*). Ook is er plek ingeruimd voor de grappige 'geïllustreerde fotoondertekststrip' *Piet Pollies* (van Kaschogo!; zie *www.pietpolies.nl*). Bovendien staat in *Kidsweek Junior*, een afgeleide weekkrant vanaf 7 jaar, *Foxtrot* eveneens, plus *Timo* (opnieuw van Alex Turk).Redacteur Steven Stol wijst op een lezersonderzoek waaruit bleek dat er behoefte was aan een strippagina. Dat er uiteindelijk gekozen is voor een mengeling van lokale makelij en de (spotgoedkope) licenties van een Amerikaans stripsyndicaat, heeft met kosten te maken. Desalniettemin hoeft *Kidsweek* zich niet te schamen: er zijn dagbladen die slechter scoren wanneer ze langs de stripmeetlat worden gelegd. RS

Foxtrot

PAPA, BEN JE IETS AAN HET DOEN?
NIET ECHT.
IK HEB HULP NODIG BIJ WISKUNDE.
MISSCHIEN KAN IK JE HELPEN. VRAAG MAAR!
KUN JE JASON ZOEKEN EN VRAGEN OF HIJ ME KAN HELPEN?
DANK JE, PAP!
JE WEET TOCH WEL DAT IK DEGENE WAS DIE JE IN DE KLEUTERKLAS ALTIJD HIELP!

Kort & Triest

TIMO
JA, IK STA ELKE WEEK IN KIDSWEEK JUNIOR!
LEUK!
IK BEN ECHT HET MEEST BEROEMDE KONIJN VAN HEEL HET BOS!
DAT DENK IK NIET
GOEDEMIDDAG
ALEX TURK

→ FLITSEN

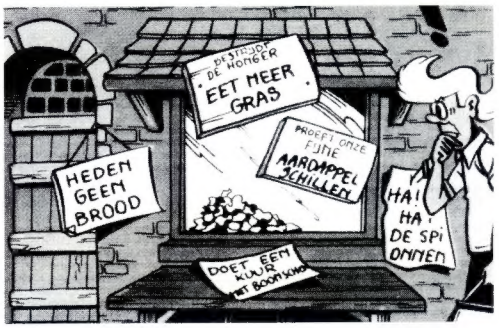
VANDAAG DE HONGER EET MEER GRAS
PROEFT ONZE FIJNE AARDAPPELSCHILLEN
HEDEN GEEN BROOD
HA! HA! DE SPI ONMEN
DOET EEN KUUR MET BOOMKOKO

➲ 'Amoras!' Op de eerste *Straatnieuws* van 2005 schreeuwt professor Barabas het uit. Aanleiding is een project voor daklozen waarin zij van gratis voedsel worden voorzien. De naam is rechtstreeks ontleend aan het *Suske en Wiske*-album *Het eiland Amoras* waarin 'de Vetten' de alleenheerschappij hebben over het voedsel en 'de Mageren' het met de restjes moeten doen. ➲ Bij *G. Raf Zerk 22: Spot niet met de dood* zit – in het kader van de aidsbestrijding – een condoom. Verkrijgbaar in de betere stripwinkel. ➲ Galerie de Gangkast in Rotterdam houdt tot en met 22 april de tentoonstelling *The Magic Mirror*, met tekenwerk van undergroundtekenaar Tobias Tak. In de zomer van dit jaar verschijnt bij de Amerikaanse uitgeverij Topshelf het tweede deel van *Upside Down*, een bundeling van zijn werk. Tak debuteerde ooit in het cultijdschrift *Talent*. ➲ Lemniscaat bracht van cartoonist Leendert Jan Vis het schattige boekje *Voor jou* uit. ➲ Zin in een striptekenwedstrijd? In Ganshoren (bij Brussel) wordt er een georganiseerd met als thema 'Suspense in de stad'. Sluitingsdatum: 25 april 2005. Voor alle leeftijdscategorieën. Meer info: (+32)(0)2-4220011 of *la.villa@skynet.be* ➲ Op 9 februari ging de nieuwe grote *Iznogoedh*-film in Frankrijk in première, maar het onverwachte overlijden van de Franse acteur Jacques Villeret (53) – die de rol van kalief vertolkt – wierp een schaduw over een normaliter feestelijk gebeuren. ➲ Vanaf 9 maart wordt *Franka: Kidnap* gepubliceerd in *Algemeen Dagblad*. Eerder stond het verhaal al in *Myx*. ➲ Bij Cartoon Network is de nieuwe serie *Foster's Home for Imaginary Friends* te zien. Een soort *Casper & Hobbes*, maar dan als animatie. Van Craig McCracken, bekend van series als *Powerpuff Girls* en *Dexter's Laboratory*. ➲ Tot eind mei loopt er in Madurodam een expositie over Dick Bruna's *Nijntje*, ter gelegenheid van haar vijftigste verjaardag. ➲ Uitgeverij Standaard annuleerde uit geldgebrek de feestshow die op 8 mei 2005 zou plaatsvinden in het Sportpaleis van Antwerpen ter gelegenheid van het zestigjarig bestaan van de strip *Suske en Wiske*. Directeur Eric Willems zegt dat andere activiteiten wel zullen doorgaan. ➲ De Amerikaanse stripuitgever NBM brengt vanaf mei een nieuwe *Zorro*-stripserie uit. Scenarist is Don McGregor, die reeds eerder *Zorro*-stripverhalen schreef. Tekenaar is Sidney Lima. ➲ André Wijntjes liet in korte tijd drie nieuwe Kippenvel-uitgaven het licht zien: *Kuifje-index (1966-1980)*, *Strip-index 2004* (wat verscheen waar) en het tweede nummer van *Heuvel Magazine*. ➲ Karel de Gucht, de Belgische minister van Buitenlandse Zaken, is door de regering van de Democratische Republiek van Congo uitgemaakt voor Kuifje, als duidelijk verwijzing naar het koloniale album *Kuifje in Afrika*. Dit, nadat hij zich herhaaldelijke malen negatief had uitgelaten over Congolese politici. ➲ De organisatoren van de tentoonstelling *Made in Belgium* (naar aanleiding van 175 jaar België) en de erven Hergé ruziën over het niet beschikbaar stellen van *Kuifje*-materiaal. De expo-organisatie beweert dat vertegenwoordiger Moulinsart veel te hoge eisen aan deelname stelt. Moulinsart zegt dat de gevraagde spullen niet voor een jaar kunnen worden uitgeleend.

ADVERTENTIE

KAMAGURKA

2004 WAT EEN JAARTJE!

Hilarisch jaaroverzicht met de beste tekeningen uit NRC Handelsblad.

In de boek- en strip-winkel
€ 5,90

www.deharmonie.nl

Overheid steunt De ontdekking

Een enkele journalist kon het in zijn verslaglegging niet laten: de verwijzing naar de beruchte anti-beeldroman-circulaire die het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen in 1948 naar gemeente- en schoolbesturen uitstuurde. Aanleiding voor de vergelijking: staatssecretaris Clémence Ross van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) die op 25 februari de eerste exemplaren van de speciale geschenkeditie van dè strip *De ontdekking* overhandigde aan scholieren van scholengemeenschap de Meergronden in Almere. Zou er in ruim vijftig jaar toch iets veranderd zijn in de houding van de overheid ten aanzien van strips?

Nu heeft de overheid wel vaker stripprojecten omarmd, maar het moet gezegd, zo groots als bij de Tweede Wereld-oorlog-strip van Eric Heuvel is voor zover bekend nog niet voorgekomen.

Bijna 200.000 exemplaren van deze educatieve strip worden verspreid onder leerlingen van de tweede klas van het voortgezet onderwijs. Het album is in het kader van de festiviteiten rond '60 jaar bevrijding' uitgeroepen tot nationaal geschenk.

Bovendien opent het album op de binnenkant van het omslag met een aanbiedingsbrief-in-stripvorm van de hand van niemand minder dan minister-president Jan Peter Balkenende!

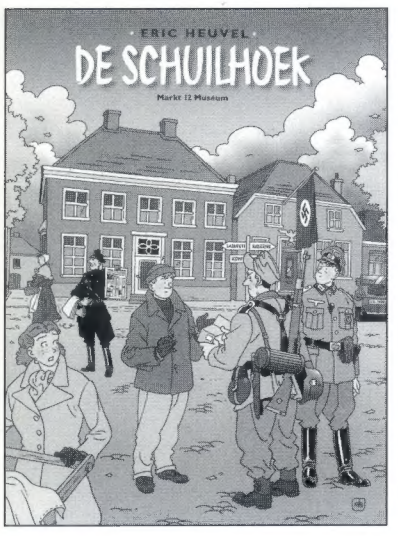

De ontdekking werd in 2003 uitgebracht en was een initiatief van tekenaar Eric Heuvel, in samenwerking met de Anne Frank Stichting en het Fries Verzetsmuseum. De strip volgt de komst van een uit Duitsland naar Nederland vluchtende joodse familie en behandelt en passant de opkomst van het nazisme en de Duitse bezetting en de ontwikkelingen in Nederlands-Indië. De strip werd met een oplage van 60.000 exemplaren een groot succes, net als de handelseditie met harde kaft die Big Balloon uitbracht. Door dit enthousiasme ontstond het idee om er in dit herdenkingsjaar iets extra's mee te doen: een nationaal geschenk voor scholieren. Het ministerie van VWS, van oudsher betrokken bij de opvang van oorlogsgetroffenen en zodoende ook actief met jeugdvoorlichting over de Tweede Wereldoorlog, financiert de herdruk en de verspreiding onder scholen.

Naast de feestelijk herdruk is er een aparte docentenuitgave verschenen. Ook is een Engelse vertaling van het album in de maak; een Duitse bestaat reeds. Meer informatie is op de website *www.annefrank.nl/ontdekking* te vinden.

Heuvel heeft overigens een nieuwe educatieve strip over de Tweede Wereldoorlog in Nederland geschreven: *De schuilhoek*. Het scenario is van hemzelf, de Anne Frank Stichting en het Markt 12 Museum in Aalten. Het is weliswaar een kort verhaal, maar het bijzondere aan het album is dat er twee versies in zijn opgenomen: een Nederlandse en een Duitse. De strip gaat over Wim van Dort, een verzetspersonage uit *De ontdekking*, die in 1943 om de *Arbeitseinsatz* te ontlopen, onderduikt in Aalten, een grensplaats in de Achterhoek. Het educatieve avontuur is speciaal gemaakt voor het Markt 12 Museum in Aalten. In de oorlog was dit het bureau van de *Kommandantur*, maar op de zolder zaten onderduikers, zonder dat de Duitsers er erg in hadden. *De schuilhoek* (oplage 10.000 exemplaren) is in eerste instantie bedoeld voor jongeren tussen 10 en 18 jaar en scholen uit de grensstreek rondom Aalten. Het album is te koop in het museum (*www.markt12museum.nl*) voor €2,50. RS

Maar vrijheid en veiligheid hebben ook betekenis in ons dagelijks leven in Nederland. Het betekent ook dat we rekening moeten houden met anderen. Dat we anderen dezelfde vrijheid en respect gunnen die we voor onszelf zo belangrijk vinden. Thuis, op straat, op school, of waar dan ook.
EET MEER APPELS
Dit stripboek gaat over de Tweede Wereldoorlog en wat bezetting en terreur voor gewone mensen betekenden. Het verhaal is verzonnen, maar is wel gebaseerd op dingen die in de oorlog gebeurd zijn.
Het gaat ook over dilemma's waar mensen toen mee te maken hadden en de keuzen die zij toen maakten.
Door je daarin te verdiepen besef je hoe kostbaar onze vrijheid is.
Jan Peter Balkenende
minister-president

Stripschool in VS geopend

In White River Junction in de staat Vermont is een tweejarige opleiding voor striptekenen geopend. Studenten aan The Center for Cartoon Studies (CCS) krijgen les in illustratie, vormgeving, computertoepassingen en schrijven. Verder is er aandacht voor de zakelijke kant van het uitgeven van strips: marketing, drukproces en distributie.Stuwende kracht achter het centrum is tekenaar James Sturm. In een interview met Stripschrift (zie nummer *359*) vertelde hij dat de tekenschool gehuisvest zou worden in een warenhuis uit de jaren twintig. Een locatie die hem deed denken aan een gebouw uit de *Palookaville*-strip van Seth. Geen toeval dus dat die tekenaar de CCS-folder heeft ontworpen. RS
Info via *admissions@cartoonstudies.org* of telefoon (+1)802-2953319.
Zie ook *www.cartoonstudies.org*

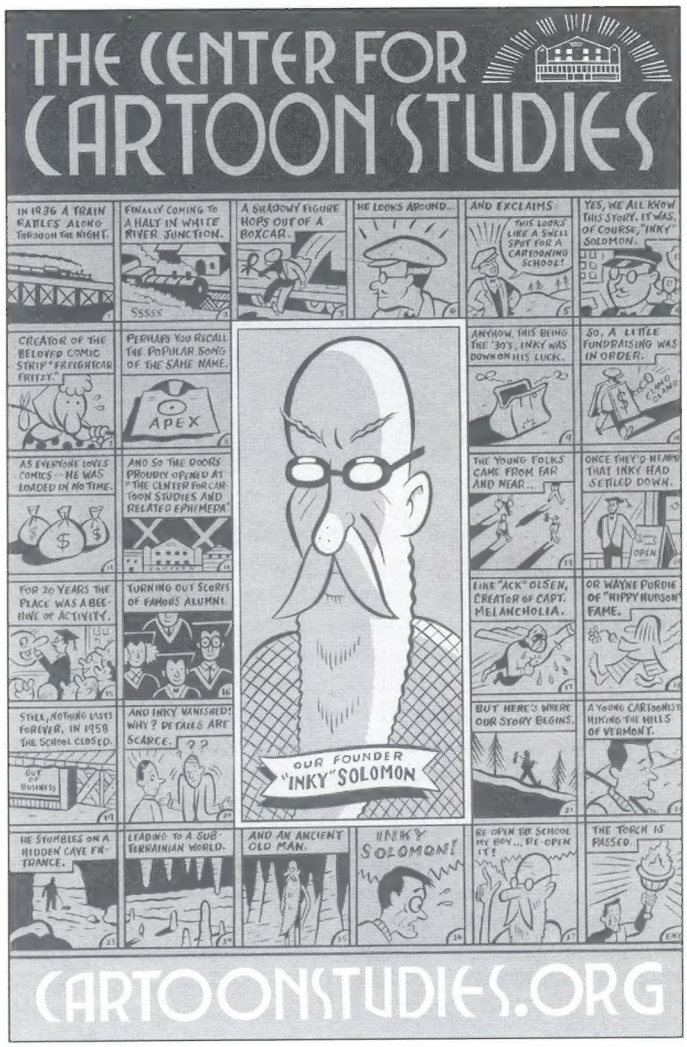
THE CENTER FOR CARTOON STUDIES
IN 1936 A TRAIN RATTLES ALONG THROUGH THE NIGHT.
FINALLY COMING TO A HALT IN WHITE RIVER JUNCTION.
SSSSS
A SHADOWY FIGURE HOPS OUT OF A BOXCAR.
HE LOOKS AROUND...
AND EXCLAIMS:
THIS LOOKS LIKE A SWELL SPOT FOR A CARTOONING SCHOOL!
YES, WE ALL KNOW THIS STORY. IT WAS, OF COURSE, "INKY" SOLOMON.
CREATOR OF THE BELOVED COMIC STRIP "FREIGHTCAR FRITZY."
PERHAPS YOU RECALL THE POPULAR SONG OF THE SAME NAME.
APEX
ANYHOW, THIS BEING THE '30'S, INKY WAS DOWN ON HIS LUCK.
SO, A LITTLE FUNDRAISING WAS IN ORDER.
AS EVERYONE LOVES COMICS -- HE WAS LOADED IN NO TIME.
AND SO THE DOORS PROUDLY OPENED AT "THE CENTER FOR CARTOON STUDIES AND RELATED EPHEMERA."
THE YOUNG FOLKS CAME FROM FAR AND NEAR...
ONCE THEY'D HEARD THAT INKY HAD SETTLED DOWN.
OPEN
FOR 20 YEARS THE PLACE WAS A BEEHIVE OF ACTIVITY.
TURNING OUT SCORES OF FAMOUS ALUMNI.
LIKE "ACK" OLSEN, CREATOR OF CAPT. MELANCHOLIA.
OR WAYNE PURDIE OF "HIPPY HUNSON" FAME.
STILL, NOTHING LASTS FOREVER. IN 1958 THE SCHOOL CLOSED.
OUT OF BUSINESS
AND INKY VANISHED! WHY? DETAILS ARE SCARCE.
??
BUT HERE'S WHERE OUR STORY BEGINS.
A YOUNG CARTOONIST HIKING THE HILLS OF VERMONT.
OUR FOUNDER "INKY" SOLOMON
HE STUMBLES ON A HIDDEN CAVE ENTRANCE.
LEADING TO A SUB-TERRAINIAN WORLD.
AND AN ANCIENT OLD MAN.
HAIL, SOLOMON!
RE-OPEN THE SCHOOL MY BOY... RE-OPEN IT!
THE TORCH IS PASSED
CARTOONSTUDIES.ORG

Correcties en aanvullingen

We moeten nog een aantal zaken rechtzetten uit *Stripschrift 366*. In het interview met Guido van Driel is sprake van een man die Van Driel in een café belaagt vanwege zijn boek *De fijnproever*. Deze moraalridder was niet de fijnbesnaarde cartoonist Stan Heinze, maar de journalist Stan van Houcke.
Verder wees lezer Hans Bijman ons erop dat er van het eerste deel van *Cromwell Stone* (zie recensie in 'De boventoon') wel degelijk (zoals de delen 2 en 3 bij Sherpa) een uitvoering met harde kaft en grijs stofomslag is verschenen: in 1986 bij Zet.El. Desalniettemin zou het mooi zijn als Sherpa dit eerste, uitverkochte deel opnieuw zou uitgeven. Overigens bracht in 1985 uitgeverij Vonk reeds een slappekaft-uitgave van deel 1 uit, ter gelegenheid van de Strip-3-daagse in Breda.
In de bijdrage over het verscheiden van Fred Julsing werd gemeld dat *De broertjes Samovarof & Co* werden voorgepubliceerd in *Wordt Vervolgd*. Dat had uiteraard *Pep* moeten zijn. De redactie

→ STARS & STRIPS

→ FILMS & STRIPS

Uiteraard kan uitgeverij Dark Horse er niet omheen. Met de langverwachte film *Star Wars: Episode III* in aantocht, wordt begin april een voorschot op het bioscoopspektakel gegeven in de vorm van een officiële comicbewerking. Deze door Miles Lane geschreven en door Doug Wheatley getekende miniserie, *Star Wars: Episode III: Revenge of the Sith*, telt vier delen en laat zien hoe de kloonoorlog tot een einde komt. Intussen wordt in de reguliere series *Star Wars: Empire* en *Star Wars: Republic* meer achtergrondinformatie gegeven over de gebeurtenissen die zich tussen deze nieuwe en de vorige film hebben afgespeeld. Allemaal canon, want door George Lucas zelf goedgekeurd.
Een stripversie als voorproefje op een film, dat is al jaren heel gewoon. Dat het ook anders kan, bewijst DC Comics met de nu al aangekondigde maar pas in augustus te verschijnen hardcover *The Fountain*. De schrijver van dit door Kent Williams geschilderde werkje is namelijk filmmaker Darren Aronofsky, bekend van de films *Pi* en *Requiem For A Dream*, die op dit moment bezig is met het schieten van een filmversie van de comic. Het scenario handelt over hoofdrolspeler Tomas, die in drie totaal verschillende tijdsperiodes strijdt voor het leven van de vrouw van wie hij houdt. De hardcover telt 176 pagina's en gaat $29.99 kosten. Een softcovereditie volgt ongetwijfeld later.

→ OUD & NIEUW

Vorige keer werd op deze plek de lancering van de nieuwe uitgeverij Alias Enterprises aangekondigd. Inmiddels is meer bekend, want in april gaan daar de eerste comics van start. In het *mission statement* geeft Alias aan, dat het zich vooral wil richten op het ontwikkelen van een divers aanbod comics buiten de *mainstream*. Daar is vraag naar, zo luidt de redenering, want na de ondergang van CrossGen (een faillissement) en onlangs ook Dreamwave (begin januari opgedoekt, nog vóór het kon komen tot een faillissement), zitten veel fans van bepaalde subgenres opeens zonder aanhoudende stroom nieuwe comics. Alias moet daar verandering in brengen.
Dat pakken ze grondig aan. In april gaan vier geheel nieuwe series van start, waarvan het eerste nummer als extra stuntje slechts vijfenzeventig cent kost. Het gaat hier om de miniseries *Killer Stunts, Inc*, *Deal With The Devil* en *Elsinore*, aangevuld

I ATE IT, P'GELL!
VERY FUNNY DARLING!
WELL, DEAR BOY, AFTER A LONG AND PAINFUL IMPRISONMENT AND A LITTLE TORTURE BY MY COLLEAGUES, ...YOU'LL GIVE IT UP... BYE, BYE...

LINKSBOVEN - Grell keert terug met Jon Sable, *Freelance*.
BOVEN - Stripbewerking *Star Wars: Episode III*.
RECHTSBOVEN - Nog één keer Eisners *The Spirit*.
RECHTS - Speciaal nulnummer voor *Invincible*.
ONDER - Alias: nieuwe uitgeverij, nieuwe kansen.

Voor een maandelijkse titel genaamd Zatanna: Everyday. Mike S. Miller is de grote man achter de schermen en verzorgt meest bij het schrijfwerk van één van deze titels op zich, maar voor het overige staan toch vooral onbekende namen bij de credits. Sherrie Schwartzrock, Regan Blechl en Bart Thompson kunnen vooralsnog immers nog gewoon allemaal comeback over straat. Naast deze vier series moet Alias ook de uitgeverij worden voor klanten, bestaande projecten, zoals Death Muse. Het is de vraag of dat allemaal niet te veel is één keer is.

Een andere nieuwe speler op de comicsmarkt is Dynamite Entertainment, een onderdeel van het zich te gespecialiseerde comics specialiserende Dynamic Forces. Ook daar wordt meteen aan het toevoi overgelaten. In april wordt namelijk de aftrap gegeven voor Red Sonja, een moderne omzetting van het klassieke personage. Met Mike Carey (bijvoorbeeld bekend van de Vertigo-titel Lucifer) en Michael Avon Oeming (Powers) als de schrijvers en Nel Rubi (Discovery X-Men) als de tekenaar wordt erg hoog ingezet en mag een overwinning voor het nakomen van slechts vijftentwintig cent gaat de jonge uitgeverij het zo kunt mee in de trend van de goedkope introductiecomics.

Hoewel uitgeverij IDW Publishing zij wat langer meegaat, is het de laatste tijd ook daar vooral oud en nieuw wat de klok slaat. Nieuw onlangs nog klassieken Grimjack nieuw leven ingeblazen. In april komt die andere comic uit de jaren tachtig aan de beurt: Mike Grells Jon Sable, Freelance. Oude fans komen aan hun trekken met nieuwe bundels van de oorspronkelijke reeks, terwijl de miniserie Jon Sable, Freelance: Bloodline voor een groot aantal lezers een eerste kennismaking met het genadeloze hoofdpersonage zal zijn. Mike Grell schrijft en tekent, zoals het hoort. Bij Marvel Comics staat overigens een wel zeer curieuze revival op het programma. In de maand april verschijnt daar het eerste nummer van de miniserie GLA, wat staat voor Great Lakes Avengers, een als parodie bedoeld team dat eind jaren tachtig opdook in de serie West Coast Avengers. Is dit slechts een kitsjoog of weet Marvel eenheid niet meer wat te moeten uitgeven?

alay.beemer@stripschrift.nl

- **SPIRIT** Legende Will Eisner mag dan begin dit jaar zijn overleden, de bovenste maanden verschijnt gewoon nieuw materiaal. In lijn in april dient zich een van de Dark Horse comic The Amazing Adventures of the Escapist in de winkels, met onder meer een nieuw verhaal over Eisners klassieke held The Spirit.
- **KOOPJE** Voor jou geliefde Universele Studios een kostelijk superheldenmoviedeal. De meeste van die titels zijn van het soort verdwenen, maar Invincible houdt stand. Logisch, want het wordt geschreven door Robert Kirkman, de man achter The Walking Dead. En die ander komt hoogst met een universum als uitgangspunt voor nieuwe titels. Met een complete set tijdig over kan dat zeer verleidelijk zijn.
- **TEAMWORK** Nu Mark Millar en Terry Dodson klaar zijn met hun maandelijkse verhaal voor de Marvel comic Marvel Knights Spider-Man, is het tijd voor een ander team. De keuze is gevallen op Reginald Hudlin (de schrijver van Black Panther) en Billy Tan (bekend van de Image-comic Spirit of the Sun). Het duo begint in april.
- **VERHUISD** Vier jaar lang was Phil Hester voor DC de tekenaar van Green Arrow. Begin april verricht hij die zelfde klus voor een nieuwe uitgave, namelijk Nightwing, waar hij wordt opgevolgd door schrijfster Devin Grayson.

Er is al genoeg humor op de wereld. Moet **Bart Schoofs** dan per se grappig zijn?

DOOR JEAN-MARIE MIEVIS

Hij heeft een onnatuurlijke haarkleur, contactlenzen, is nooit glad geschoren, slaapt nooit en heeft al 25 jaar geen stropdas meer gedragen (althans niet op de geijkte manier). Hij lijdt aan onvindbare kwalen in diverse ingewanden en kan niet langer dan tien minuten op een barkruk blijven zitten. Dit is Bart Schoofs (Brussel 1969), tenminste als we mogen geloven wat uitgever Het Besloten Land over hem schreef. 'Realistisch met een vreemde kronkel', zo omschrijft Schoofs zelf zijn tekenwerk.

RECHTS - De E uit de haatlijst in *Braaf Varken 1*, 2000.

GEHEEL RECHTS - *Nonkel J* uit *Braaf Varken*. Het beeld en de onderschriften vertellen een verschillend verhaal.

Bart Schoofs heeft reeds in tal van uiteenlopende uitgaven gepubliceerd, zoals Zone 5300, Frigobox, Bill, Sherpa Stripjaarboek, De bedenkelijk kijkende grondeekhoorn, Rancune comix, Sinus comix, Stripburger, Formaline *en de Franse stripbijbel* Comix 2000.
Met collega's Nix en Foob trad hij op in cabaretshows onder de veelzeggende naam Fin d'espoir *(Einde van de hoop). Bij de Leuvense uitgeverij Grint zijn onder de noemer* Braaf varken *inmiddels al drie populaire delen uitgekomen van zijn stripkronkels.*

Vanwaar de titel *Braaf varken*?
BART SCHOOFS: *Braaf varken* is de naam van de *boekskes* die ik vroeger maakte. Het waren schetsboekjes die ik kopieerde en verkocht. Om eerlijk te zijn: ik verkocht er drie en de rest gaf ik weg. Toen ik bij een echte uitgever terecht kwam heb ik heel lang naar een titel voor mijn strip gezocht en uiteindelijk ben ik weer bij 'Braaf varken' aanbeland. Oorspronkelijk is het de naam van een tekening van een varken die ik ooit in de dierentuin heb gemaakt.

Was je zelf een 'braaf varken' en is het in zoverre autobiografisch?
Daar wil ik niet over nadenken. Dat is te veel psychologie voor mij. Het enige dat telt is het verhaal. En of dat nu over mij gaat of over iemand anders speelt geen rol. Soms gebruik ik dingen uit mijn leven, zoals bepaalde dialogen, als die in het verhaal passen.

Zoals in je strip *De brieven aan nonkel Jos* (uit *Braaf varken 1*) waarin je een doos tekenpennen erft. Is dat geen mooie

Ik haat halfslachtige **Erotiek**

FOTO STEVE MICHIELS

anekdote om te ontsnappen aan het klassieke curriculum vitae van een striptekenaar?

(*verbaasd*) Nonkel Jos? Het is gewoon 'nonkel J'! Grappig toch dat iedereen er weer een andere naam op plakt. Een recensent noemde hem 'nonkel Jan'. Overigens, ik heb wel degelijk een nonkel Jos, al heeft die niets met het verhaal te maken. (*lacht*)
In dit geval spreek ik de waarheid: ik heb ècht een doos tekenpennen en uitgedroogde stiften geërfd. Inderdaad een mooie manier om een verhaal te beginnen en, zoals je zegt, te ontsnappen aan dat gedoe van 'striptekenen als roeping'.

Waarom gebruik je geen pseudoniem?

Nee, neem nu heel die generatie van striptekenaars die de eerste letters van hun voor- en achternaam aan elkaar zetten. Wat een onzin. Dan zou ik 'Basch' heten, of 'Schoba'.(*lacht*) Ik moet er niet aan denken. Dan nog liever niks. Ik bedoel dan niks met 'ks', niet de striptekenaar Nix. De laatste tijd gebruik ik gewoon 'Brt' om te signeren. Als je maar lang genoeg wacht, komt het wel vanzelf wel. Nadeel is wel dat sommigen mij ineens aanspreken met 'beer-tee'. Vreselijk is dat.

In je strips kom je over als pessimist en moeilijk mens...

Ja en terecht. Het is ontzettend. Ik kom altijd heel vrolijk over, maar zo ben ik helemaal niet. Met het risico om lullig te klinken, ik zie de toekomst somber in. Over mijn eigen vooruitzichten ben ik niet pessimistisch gestemd, maar het zijn altijd de anderen die niet doen wat ik wil. Het liefst grijp ik dan in, wat uiteraard niet kan. Ik wil dan televisieprogramma's verbieden, bepaalde mensen het recht op voortplanting ontzeggen of rijbewijzen intrekken. Ik zou een prima dictator zijn, maar niet zo'n geliefde, vrees ik.
Laatst las ik een interview met de biograaf van Louis-Paul Boon die stelde dat Boon 'als een mislukte Christus door het leven ging'. Toen dacht ik even van 'Yeah'... Die term is me op het lijf geschreven. Kijk, er zijn zes miljard mensen op deze wereld en behalve dat het er vier miljard te veel zijn, kunnen we ons niet veroorloven alles te doen wat ons belieft. Daarom probeer ik uit bezorgdheid mijn verantwoordelijkheid te nemen, maar ik stel vast dat dit enkel onbegrip en weerzin oproept. Vooral in de gezinssfeer waar ik bekend sta als de principiële dwangneuroot die uit milieu-oogpunt niet met het vliegtuig op vakantie wil, en ruzie maakt over waspoedermerken en het al dan niet vegetarisch zijn van schoenen.

Jij hebt in *Braaf varken* ook een alfabet met haatlijsten getekend. Erger jij je zo vaak?

Die lijsten zijn hun eigen leven gaan leiden. Men blijft me daar op vast pinnen. Dan komt er iemand naar me toe en zegt: 'Ik heb zus of zo in je haatalfabet gelezen en ik doe dat ook. Haat je mij nu?' Ik erger me aan de lulligheid van mensen, aan reclame, aan doelbewuste stompzinnigheid en aan achterlijke showprogramma's op televisie waar ik echt roepend en tierend naar kan zitten kijken.

BOVEN - Zelfportret Bart Schoofs. 'Ik moest voor een tentoonstelling een portret van mijzelf opsturen. Er werd niet bijgezegd hoe actueel. Ik tekende mijzelf als vierjarige'.

Intussen is men begonnen de eerste romonel (waaronder een stuk of duizend plastic zakken van diverse grootte) uit zullie appartement te verwijderen.
Volgende week ga ik wel eens kijken wat er nog te redden valt, voor Spullen hulp met alles schijten is...
Weet je dat ik sinds je dood bent nooit nog tekenpennen heb moeten kopen?

BOVEN – **Illustratie uit *Braaf Varken 1*, tevens een deel van de cover. Volgens Schoofs een zoveelste poging tot zelfportrettering.**

ONDER – **Strook uit de stripbundel *Fin de Semaine* uit 1997. Schoofs: 'Bij het merendeel van mijn strips gaat het over controle'.**

Hermetische humor

Ik las ergens de volgende opmerking van je: 'Al dat ogenschijnlijk zinloze gewriemel moet wel een betekenis hebben. Of anders zit iemand de boel gigantisch voor de gek te houden.'

Dat komt uit mijn bijdrage aan de stripbundel *Fin de semaine* uit 1997. Een man ontvoert de dochter van een collega die hij niet kan uitstaan. Maar het is niet duidelijk of dat werkelijk gebeurt of inbeelding is. Bij het merendeel van mijn strips gaat het over controle. Over mensen die alles in het oog willen houden en alles willen weten, maar er niet eens in slagen hun eigen leven onder controle te houden. Zelf ben ik ook zo'n *control freak*... 'oei, er zijn nog zoveel boeken die ik moet lezen... ik moet absoluut weten wat er vandaag in de wereld is gebeurd'... Zeer veel stress, hoor. Ik heb periodes in mijn leven gekend dat ik elke dag fanatiek de krant uitploos.

Voor anderen schrijven zou ik ook nooit kunnen. Je creëert iets en iemand anders maakt er het zijne van. Ik zou het niet kunnen uitstaan. Neem nu *Suske en Wiske*: er wordt een musical van gemaakt en daarin hebben ze totaal andere stemmen dan de stemmen die je in je hoofd had...

Je hanteert een kurkdroge humor, die je zelf omschrijft als 'hermetische humor'. Wat moet ik me daar bij voorstellen?

Dat is weer zo'n geuzennaam die een eigen leven is gaan leiden. Waarschijnlijk één of andere recensent die zei 'ik snap het niet, het is te hermetisch'. Dikwijls gebruik ik dingen die men als kritiek of afwijzing zegt, in mijn voordeel. Het is mijn manier om de criticasters voor te zijn. Waar ik vaak om moet lachen zijn advertenties en artikelen in vacaturekranten en financiële bijlagen. Als ik dan iets in die sfeer maak, vind ik dat erg grappig. Alleen, de mensen die het vervolgens lezen, kijken bedenkelijk. Ik beschouw mezelf dan ook niet als humoristisch tekenaar. Het is niet mijn bedoeling mensen aan het lachen te brengen. De humor sluipt er bijna ongewild in. Soms werk ik in opdracht en lever ik iets af waarover ik tevreden ben. Dan krijg ik reacties in de aard van: 'Wel, de redactie heeft ernaar gekeken, maar we snappen de grap niet. Het is waarschijnlijk te absurd voor ons'. Maar, beste mensen, het is helemaal niet grappig bedoeld! Cartoons en illustraties worden te vaak gebruikt om artikelen op te vrolijken. Er is al genoeg humor op de wereld. Moet het dan altijd grappig zijn?

In *De brieven aan nonkel J* vertellen tekstballonnen en onderschriften een verschillend verhaal. Waarom is dat?

Dat leek me logisch. De 'brieven aan nonkel J' staan onder de plaatjes en in de tekeningen zie je wat er zich op dat moment afspeelt. Blijkbaar vonden veel mensen dat moeilijk om te volgen. Het is niet zo dat ik bewust kies om te breken met conventies en stijlen. Wel heb ik ooit een tweetalig boekje uitgegeven. De Engelse tekst was totaal anders dan de Nederlandse. Twee totaal verschillende verhalen met toch dezelfde tekeningen. Je moest het daarom ook twee keer lezen, al was de conclusie telkens dezelfde; dat het toch altijd slecht afloopt. (*lacht*)

Zweten

Een naam die in recensies en artikelen te pas en te onpas opduikt is die van Daniel Clowes. Ben je door hem beïnvloed?

In het begin misschien wel. Recensenten vinden het kennelijk makkelijk om me op die manier in een context te plaatsen. Het stoort me niet; ik ben er niet mee bezig. Er hangt geen grote poster boven mijn tekentafel met daarop de tekst '*What would Clowes do?*'. Het is trouwens al meer dan twee jaar geleden dat ik nog iets van de man heb gelezen.

Als ik maar lang genoeg kijk, kom ik er wel achter Al dit ogenschijnlijk zinloze gewriemel moet wel een betekenis hebben. Of anders zit iemand de boel gigantisch voor de gek te houden ..
Kom, we gaan ..
Als ik maar besef dat deze insecten - want dat zijn het - elk moment overstag kunnen gaan en dat dit alles dan implodeert in een orgie van panische runderigheid Misschien dat er zich dan ooit een of andere conclusie aandienen zal, een allesomvattend besluit
Maar daar is het nu nog te vroeg voor
4

DIE STUDENTENAGENTEN LACHEN ER NIET MEE!
"Hadden wij geen les om half tien?"
"Hebben uw ouders u dàárvoor soms geld meegegeven?"
"Wannéér is het Oost-Romeinse Rijk gevallen, jongeman??"

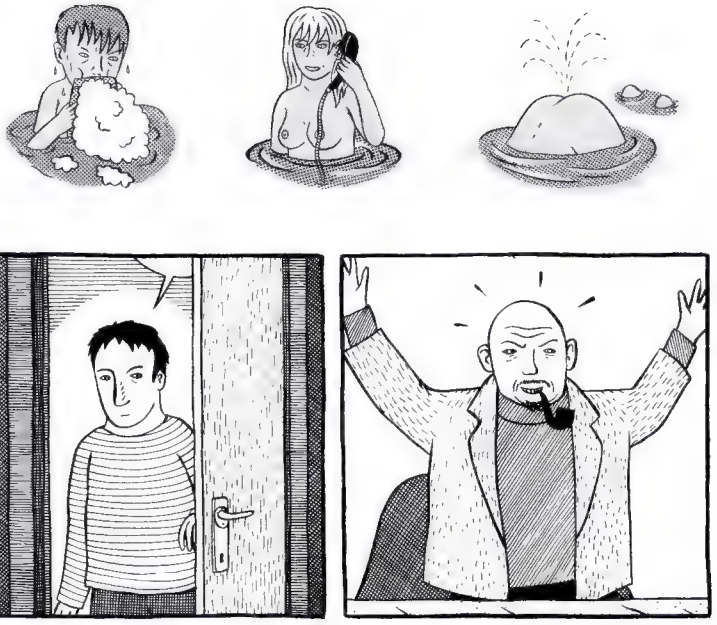

Je hecht veel belang aan de teksten in je strips en hebt ook cabaretoptredens gedaan. Voel je je niet eerder een cabaretier/verteller dan een klassieke striptekenaar?

(*denkt erg lang na*) Ik heb altijd veel geschreven en getekend. In beide vormen tracht ik mijn ei kwijt te raken. Feit is dat ik meer aandacht besteed aan de teksten dan aan de tekeningen. Ik werk dan ook niet op de klassieke manier met schetsen en een scenario; daar heb ik geen geduld voor. Meestal weet ik ongeveer waar de tekstballonnen gaan komen en wie wat gaat zeggen, maar verder staat niks vast. Ik bepaal niet op voorhand wat in elk plaatje moet staan. Ik weet hoeveel pagina's ik heb voor een bepaald verhaal en ik begin te tekenen. Zelfs dialogen ontstaan soms tijdens het tekenen. Als alles op voorhand vastligt in een scenario en storyboard zou ik me rot vervelen.

Kost het tekenen je veel moeite?

Het is zwoegen voor mij. Al gaat het mij beter af dan vroeger. Tijdens signeersessies zie ik vaak collega's enorm uitgewerkte tekeningen maken. Ik heb zoiets van 'Nee, niet kijken' en houd mijn hand voor het blad (*lacht*). Er is ook nauwelijks ruimte òm te signeren. Ik stop mijn pagina's zo vol mogelijk. Handig excuus: 'Sorry, ik kan alleen maar een *koppeke* tekenen'. Soms komen er ook van die freaks met mappen vol grote tekenbladen. Ik gebruik dan meestal een dikke stift om de indruk te wekken dat er iets op het blad staat. Nee, voor mij is een signeersessie zweten.

Voor het befaamde *Comix 2000* leverde je een tekstloze strip. Was dat moeilijk voor iemand die zoveel belang aan tekst hecht?

Nee, dat verhaal is gebaseerd op een van mijn dromen die ik destijds altijd opschreef. Hele verhalen droomde ik zo. Nu is dat niet meer het geval. Heb ik dan eindelijk het ware geluk gevonden? Ik wilde zelfs een boek maken met een verhaal dat afgewisseld werd met allemaal dromen. Mijn dromen zaten vol agressie, frustratie en angsten en dat paste wonderwel bij het verhaal dat ik in gedachten had. Het behoefde geen uitleg, want het was een droom en daarin is alles mogelijk.

Heeft jouw medewerking aan *Comix 2000* veel reacties opgeleverd?

Nee. Het heeft in België wat pers gehaald, dat wel. Er stonden slechts twee Vlamingen in het boek, we zullen ze dan maar allebei interviewen, dacht men blijkbaar. Het heeft me geen wereldfaam opgeleverd en mijn deur is niet platgelopen door uitgevers. Dat hoeft ook niet. Bijna alles wat ik heb gemaakt is gepubliceerd. Voor jonge tekenaars zijn er in de *small press* publicatiemogelijkheden genoeg, al brengt dat op financieel vlak niks op.

Kan jij van je strips leven?

Ik heb het geprobeerd en het is me niet gelukt. Sinds een poos heb ik weer een 'echte' baan en, al is het deeltijds, het is best een comfortabele situatie. Ik voel me rustiger. Het geeft me een veilig gevoel dat ik niet meer verplicht ben werk te publiceren. Als je wilt leven van je strips of cartoons ben je bijna verplicht te bedelen bij uitgevers en redacties.

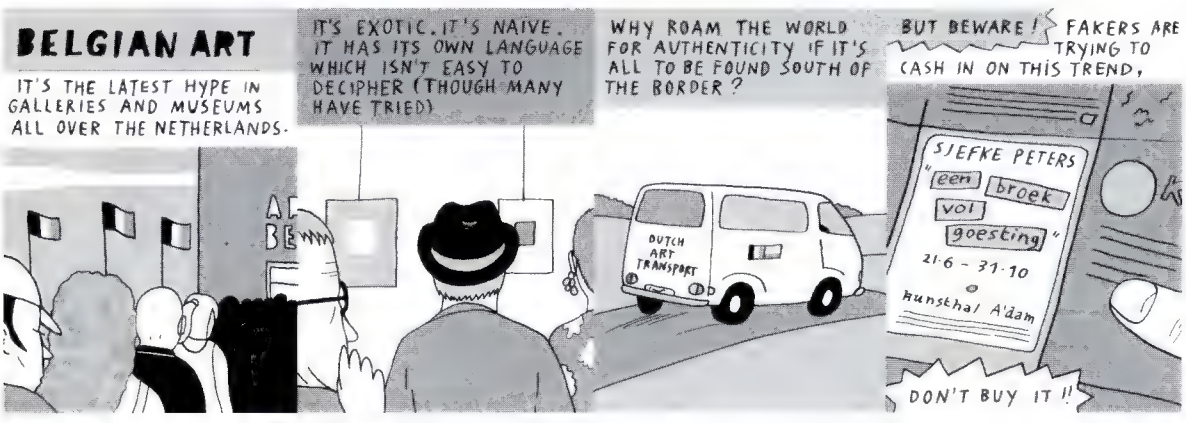
BELGIAN ART
IT'S THE LATEST HYPE IN GALLERIES AND MUSEUMS ALL OVER THE NETHERLANDS.
IT'S EXOTIC. IT'S NAIVE. IT HAS ITS OWN LANGUAGE WHICH ISN'T EASY TO DECIPHER (THOUGH MANY HAVE TRIED)
WHY ROAM THE WORLD FOR AUTHENTICITY IF IT'S ALL TO BE FOUND SOUTH OF THE BORDER?
BUT BEWARE! FAKERS ARE TRYING TO CASH IN ON THIS TREND,
DUTCH ART TRANSPORT
SJEFKE PETERS
"een broek vol goesting"
21-6 - 31-10
Kunsthal A'dam
DON'T BUY IT!!

LINKSBOVEN - **Illustratie uit een studenteninformatiegids voor nieuwe studenten in Leuven uit 2002. Schoofs: 'Later zijn er zelfs nog vragen gesteld door de gemeente en nota bene door studentenorganisaties zelf over de wijze waarop ik studenten had neergezet: als zuipende en losbandig levende vrijbuiters! Wat ze in werkelijkheid ook zijn natuurlijk...'**

GEHEEL BOVEN - **Deze drie afbeeldingen van badkamertegeltjes ontwierp Schoofs voor een vriend. De meest rechtse zou met enige fantasie de visualisering van 'walvismuziek' kunnen zijn.**
ERONDER - **Voorbeeld van een tekstloze strip uit de Franse stripbijbel *Comix 2000*.**

MIDDENONDER - **Schoofs: 'Deze cartoon heb ik getekend nadat ik verhuisd ben. Ik ging wonen op een adres waar daarvoor een dame woonde die wat seksadvertenties had geplaatst. Ik kreeg vier tot vijf keer nagekomen post voor haar binnen van hitsige mannen en koppeltjes. Ik heb nooit de behoefte gevoeld te reageren...'**

LINKS - **Afbeeldingen die Schoofs ooit tekende voor het filosofisch kunstblad *H.T.V.*: 'Ik heb er maar twee gemaakt, toen werd het blad al opgeheven, geloof ik'.**

Zelfs je bloedhonden kennen me nog
Al je oude pyjama's die je had laten liggen heb ik voor hun neus verbrand, zodat ze je net zo zouden haten als ik je haat
Dat klopt. Toen ze me zagen, renden ze piepend weg als voor een gigantische bosbrand
voor mij ook...

BOVEN - Een deel van de verstripping van Gert Jan Reinders' toneelstuk *Dollie of avocado's bij de lunch* dat Schoofs in 2000 tekende voor de tentoonstelling *Papieren drama's* (zie *Stripschrift 330*) in De Brakke Grond te Amsterdam. Ook Hanco Kolk, Willem, Ina van Zyl, Berend J. Vonk, Yvan Alagbé, Olivier Marboeuf en Johan de Moor werkten mee aan deze expositie.

GEHEEL RECHTS - De Bass Brothers zijn twee ex-punks die veel te cynisch zijn geworden om nog van muziek te houden.

Bovendien krijg je te maken met economische wetmatigheden. Vaak lever je half werk af of dingen waar je niet tevreden over bent, omdat je veel moet publiceren. Mij zou dat niet lukken. Ik ben geen veeltekenaar. Elke week verschijnen weer reeksen kranten en tijdschriften die allemaal gevuld moeten worden. Het gevolg: interviews met allerlei nitwits en slechte cartoons bij slechte artikelen want het dient toch allemaal maar als vulling.

Wanneer een tekenaar veel publiceert, gaat dat ten koste van de kwaliteit van zijn werk. De cartoons zijn best goed, maar ze verrassen me niet meer. Hetzelfde geldt voor muziek die ik te vaak hoor. Zo ramt de radiozender Studio Brussel constant dezelfde liedjes door je strot; verschrikkelijk gewoon!

Misschien zouden al die cartoonisten een nuttige baan moeten zoeken en daarbuiten slechts één of twee cartoons per week maken. Waar ik ook een hekel aan heb: tekenaars die strips maken waar ze niet achter staan. Ze zeggen dan dat ze ooit een goede strip willen maken en nu noodgedwongen hun toevlucht zoeken in slechte kinderstrips of waspoederdoosstrips. Moet dat nu echt? Op die manier werk je voor de grootste gemene deler. Ga dan konten wassen in een bejaardentehuis en houd op met die rotstrips te maken. Daar help je mensen mee.

Walvismuziek

Een van je strips gaat over de Bass Brothers. Was dit een voorbode van het beruchte *Schoofs-Duchateau Trio*?

Nee. Het is gebaseerd op iemand die in hetzelfde huis als ik woonde. Het gaat over twee ex-punks die veel te cynisch zijn geworden om nog van muziek te genieten. Overal hadden ze commentaar op en alles konden ze beter. Vier afleveringen heb ik het volgehouden. Ik had het gevoel dat ik hun karakters verder moest uitdiepen, maar het lukte me niet. Het was teveel *Beavis and Butthead* geworden met de ene *one-liner* na de andere. Misschien komt er in *Braaf varken 4* wel een nieuw soort *Bass-bros*-verhaal, anno 2004.

Hoe heb je Kim Duchateau ontmoet?

We kwamen elkaar regelmatig tegen op festivals en signeersessies en raakten aan de praat. Vooral over muziek en onze voorliefde voor het soort liedjes... hoe zal ik het zeggen: niet 'melig', maar platen waarvan je denkt: 'hoe in hemelsnaam komt iemand op het idee om dit op de plaat te zetten?'. *De troubadour van het Heilig Hart* bij voorbeeld, of de slechte singletjes van Will Tura. Vanuit deze gedachte zijn we samen begonnen met muziek maken. Het oorspronkelijke idee was walvismuziek, je weet wel, van die *new-age*-platen met walvisgeluiden, die je in bad beluistert met gedimde lichten om te relaxen. (*Bart imiteert heel overtuigend walvisgeluiden.* JMM). Telkens als Kim en ik elkaar ontmoetten zeiden we tegen elkaar: 'Wanneer gaan we nu eens walvismuziek maken?'

Uiteindelijk is het een cd van het *Schoofs-Duchateau Trio* geworden (*Muziek voor varkens*) die tijdelijk bij *Braaf varken 3* was ingesloten. Een bewuste keuze?

Het geld van de subsidies moest op. (*lacht*) De cd is een aardigheidje bij dat derde deel. Ik was toen met muziek bezig die ik vond passen bij de strip. Er zat geen marketingplan achter. De oplage met cd - slechts driehonderd stuks - is trouwens uitverkocht. De reacties erop waren meestal in de trant van 'nog veel oefenen, hè, mannen!' Mensen dachten dat we op een middag iets in elkaar geflanst hadden. Dat klopt soms, (*lacht*) maar ik neem mijn muziek doorgaans ernstig, net zoals alles wat ik doe.

Hoe belangrijk is muziek voor jou?

Muziek is zeer belangrijk voor mij. Ik merk dat er veel raakpunten zijn tussen de muziek die ik graag hoor en zelf uitvoer en de strips die ik lees en maak. Ik luister graag naar muziek die niet perfect is, een beetje rammelt. Punk, bluegrass, ouwe country, om maar iets te noemen. Muziek

Bij de eerste sanitaire pauze word ik al bijna achtergelaten. En ik spreek geen Duits. Bij volgende stops worden diverse etenswaren aangeschaft en met kennis van zaken geanalyseerd
fuck, ik hoor een busje vertrekken..
ze zullen toch niet?
ik weet niet wat het is, maar het is slecht.
de rooie zijn veganistisch, deze niet
ik heb er al drie op
Verder aanhoor ik de onderwegen gedraaide punkderivaten eerder gelaten; ik neem kennis van beukwerk volgens het boekje en perfect getimede breaks, op het juiste moment beroerde emosnaren en de door mij met groten vreze gevreesde Toon Hermansmomenten*
dit is zóó VET!
nou nou
harder!
Radiovriendelijkheid maakt meer kapot dan je lief is.
* alles gaat goed, tot er iemand besluit om te gaan zingen

RECHTS - Een recente, nog ongepubliceerde strip van Schoofs, misschien wel geschikt voor opname in *Braaf varken 4*. Schoofs: 'Ik ben ooit op reis geweest met een Leuvens muziekbandje dat moest optreden in Denemarken. De strip beschrijft mijn gevoel onderweg'.

met een verhaal waar ik wat aan heb of die me raakt en die niet is gemaakt om deze of gene doelgroep te behagen. Wel moet het ergens op slaan. Als het te abstract of experimenteel wordt, haak ik af.
Net als bij het tekenen leg ik bij het maken van muziek niet teveel op voorhand vast. Ik laat me het liefst vrij. Ik ben niet iemand die dag en nacht op de bas of de gitaar oefen of albums poog na te spelen. Mijn instrumenten zijn werkgerei, net zoals de tekenpen en inkt.

Heb je wel eens contact met je lezers?
Niet echt. Die *feedback* heb ik ook niet nodig. Ik doe wat ik wil. Als ik iets maak is dat omdat het al zolang in mijn hoofd zit en eruit moet. Ik zal me ook niet forceren om een verhaal te maken, omdat er nu eenmaal een nieuw boek behoort uit te komen. Al breng ik om de drie jaar een boek uit, wat kan mij dat schelen!

En... wanneer komt er een nieuw boek?
Ik ben er volop aan bezig. Het is het vierde deel van *Braaf varken* met daarin het laatste deel van 'nonkel Jos'. (*lacht*)

Op de achterkant van je uitgaven staat steeds een wapenspreuk. Waar komt dat idee vandaan?
Er moet toch iets op die achterkant staan! Enkel een foto of tekening van mezelf vind ik afgezaagd. Wie weet moet ik ook eens een nawoord laten schrijven. Dat schijnt potentiële kopers van een boek over de streep te trekken. Men kent de tekenaar wel, want ze lezen hem elke week in *P-Magazine*, maar wat moeten ze nu van hem denken? Dan is het uitermate handig dat een of andere bekende Vlaming zijn zegen over hem uitspreekt. In het dorp waar Nix woont, leeft een man die Guido Gezel heet! Aanvankelijk wilde hij hem vragen om het voorwoord voor zijn nieuwe album te schrijven, maar door tijdnood heeft Nix het zelf gedaan, in naam van die Guido Gezel... Wie geeft zijn kind eigenlijk zo'n naam?... Hoewel... het is briljant. Mocht ik de ouder zijn geweest, ik zou niet anders gedaan hebben!

Tot slot: wie zijn *The Sahara Hotnights* in *Braaf varken 2*?
Het is een Zweedse punkgroep met vier vrouwen.

Ah, ze bestaan nog echt ook!
Ja, dat is nu eens niet verzonnen. Ik heb ze ooit in club 't Lintfabriek gezien, zoals in de strip. Al mijn obsessies in één groep: vrouwen, gitaren en Zweden; echt het summum!

jean-marie.mievis@stripschrift.nl

[BITS & PIECES → DOEK]

Het doek is gevallen voor de strip *Suske en Wiske*. Van een oorspronkelijk beeldverhaal, gemaakt door een geïnspireerde tekenaar, is het nu definitief verworden tot een merknaam. Zoals de chocola van Verkade. Die wordt al lang niet meer gemaakt in Zaandam. Maar door een of andere buitenlandse producent. Hopelijk op basis van het oude recept. Zo gaat het nu precies gebeuren met Suske en Wiske. Je koopt het straks vanwege het merk. Er op vertrouwend dat het oude recept gebruikt wordt.
Paul Geerts heeft nog jaren de strijd tegen een industriële aanpak door de uitgever weten af te stoppen met oorspronkelijke verhalen en eigen creativiteit. Her en der sloop de sluikreclame er wel in. Kregen sponsors wat invloed. Maar toch. Vandersteen leefde nog en hield zelf een scherp oog op de uitgave en de uitgever. Het bleef een serie met een eigen stripmaker. Met eigen opvattingen.
Pauls opvolger Marc Verhaegen is nu gesneuveld. De laan uitgestuurd. Officieel omdat 'zijn werkwijze niet paste in de visie van de erven'. Alsof die erven ergens verstand van hebben behalve van geld. 'Hij wilde namelijk teveel zelf zijn richting kiezen', aldus het persbericht. Ja, welke tekenaar wil dat niet.
De stok om de hond te slaan was snel gevonden. Marc wilde Sus en Wis iets laten doen met een meisje in een concentratiekamp. Een veel te beladen onderwerp voor de erven. Exit Marc.
Verhalen met een boodschap daar zitten de erven niet meer op te wachten. Dat was iets van opa Vandersteen. Toen het nog om het verhaal ging. Nu gaat het om de omzet. Waarbij angstvallig binnen de marketingwetten van de uitgever zal worden geopereerd. Geen kwetsende onderwerpen. Op tijd verschijnen. Met een voorspelbare *storyline*.
Marc wordt vervangen door een team van scenaristen en een team van tekenaars. Geweldig. Eén Marc doet meer dan twee hele teams zou je op het eerste gezicht denken. Niets is minder waar. De teleurgestelde Marc, die van zijn ontslag niets begreep, wordt vervangen door een Amerikaanse comics-aanpak. De industriële productie moet doorgaan, het verhaal doet er niet toe. Als er maar op tijd een editie in de winkels ligt. Bovendien moet het *format* niet teveel verschillen van de vorige vijfduizend afleveringen. Geen moeilijke onderwerpen, anders kopen oma en opa de albums niet meer voor de kleinkinderen. Creativiteit doet er niet toe. Laat staan wie de tekenaar is. Het gaat om rugnummers, niet om namen. Wat is er mooier voor een uitgever dan een overbekende stripreeks uitgeven, zonder last te hebben van zo'n *deadline*-artiest. Die nog een mening heeft ook.
Opeens ligt een wereld open voor de erven en de uitgever. Bij de constant dalende oplage ontstaat door de nieuwe productiefabriek een mooie opening voor meer titels per jaar. Waren er vroeger wel meer dan een half miljoen stuks per deeltje in de verkoop, nu worden er amper meer dan driehonderdduizend gedrukt. Geef je toch gewoon acht deeltjes per jaar uit in plaats van vier. Zit de omzet ook weer op het oude niveau. De erven en de uitgever steken er straks vast een extra dikke sigaar van op. Ze dromen al van een beursnotering.
Het maximaal uitpersen van het merk *Suske en Wiske* is begonnen. Wie nu nog alle albums spaart zal moeten afwegen hoe lang daarmee door te gaan. Herdrukken, andere kleuren, extra pagina's, namaakzeefdrukken en alle andere gedrukte ellende zal de markt overspoelen. Gericht per marktsegment. Een blauw-plusreeksje voor de fanaat. Een dubbeldik album met een nieuw en een stokoud verhaal voor de bejaarde doelgroep. Met voor de kids elke zes weken een geheel nieuw fabrieksalbum.
De figuren worden ongetwijfeld zonder enig gevoel voor oorsprong elke twee jaar *ge-restyled*. Elk gevoel voor historie wordt er immers uitgeorganiseerd. De kassa zal zeker en vast moeten blijven rinkelen.
En dat zullen we weten met zijn allen. De titels zullen lopen van de Aaiende Aap tot aan de Zingende Zeebonk. En dan weer eindeloos van A naar Z. Telkens weer.
Wat ben ik blij dat veel anderen voortzetting van hun stripreeks hebben verboden. Aan alles hoort een eind te komen. Ook aan *Suske en Wiske*.

ben.bits@stripschrift.nl

FOTO ELS TIMMERMAN

Peter van Straaten 70 jaar

Op het kerkhof. **Plint staat wat achteraf. Een drom mensen. Plint: 'Er is iemand die me opmerkt.' We zien de hoofdagent Lens over zijn schouder omkijken – hij grijnst. Plint: 'Er is nog iemand die aandacht voor me heeft.' Een vrouw kijkt om, niet erg mooi, hard gezicht, goed gekleed, zoek maar wat. En inderdaad, na de plechtigheid wacht iemand hem op.**

De vrouw: 'Bent u de man uit Engeland? Ik moet u iets vertellen.'

Plint: 'Er is hier geloof ik teveel politie.'

De vrouw: 'Wat doen we dan?'

Plint: 'We nemen de tram. Dan kunnen we zien of iemand ons volgt?'

Tram.

De strip die nooit was

DOOR **RINUS FERDINANDUSSE**

RECHTS – **C. De misdaadliteratuur kan niet zonder de dood. De kerkhof-scène is dus te zien als bewijs van vakmanschap. *Dust to dust, ashes to ashes.* Deze aflevering, zelfs in iets verkleinde vorm, toont volgens mij (RF) aan dat Plint een monumentale strip was.**

Deze kerkhofscène staat aan het begin van dit stukje omdat het dè sleutelscène is (van dit stukje). Maar het staat er ook omdat ik anders met *ik* had moeten beginnen. *Ik* vind Peter van Straaten genieaal. Als tekenaar natuurlijk, maar vooral als humorist. In het in 1997 verschenen totaalboek *Peter van Straaten* (uitgeverij Waanders) schreef ik zelfs: hij (PvS) *is een humorist die toevallig perfect tekent.*

Zijn tekenpen aarzelde nimmer: hij maakte cartoons, politieke prenten, illustraties en, indien nodig, de eerbaarheid schennende afbeeldingen en, op sommige momenten, zelfs *strips*. Die laatste moeten toch genoemd worden, want ze droegen veel bij tot Peters roem. Hij won in 1983 de Stripschapprijs (voor zijn gehele oeuvre, maar met nadruk op de strips). En daarna kreeg hij nog eens twee stripprijzen – de Joop Klepzeiker, 1988 en de Professor Pi, 1994 – voor strips natuurlijk, maar met nòg veel meer nadruk op zijn totale oeuvre. Peter van Straaten zegt zelf altijd, ook met nadruk: 'Ik ben géén striptekenaar.' Dat klopt. Zijn politieke satires (bij voorbeeld: *Bij ons in het dorp*, 1977; *De janboel*, 1986) zijn eigenlijk aaneengeschreven politieke prenten. Zelfs over Peters 'officiële strip', *Vader & Zoon*, die van 1969 tot 1988 in *Het Parool* stond, valt nog best te twisten of het eigenlijk niet meer een geïllustreerde, humoristisch-satirische dialoog is. Wie mee wil twijfelen heeft trouwens geluk. In 2000 verscheen – omdat Peter dat jaar 65 werd – bij uitgeverij De Harmonie een baksteen van een stripboek met de zeshonderd beste *Vader & Zoons* van de zesduizend die hij destijds schreef en tekende. Het boek is nog steeds verkrijgbaar.

A
RAAMGRACHT, GRAAG REDACTIE VRIJ NEDERLAND.
IN ORDE, MENEER.
PARDON, MENEER.... BENT U MISSCHIEN RINUS FERDINANDUSSE?
NEE, MEISJE, DIE ZOEK IK OOK. IS HIJ NIET IN HET GEBOUW?
WAT WEET JIJ VAN RINUS FERDINANDUSSE, MEISJE? ZOU HIJ BEREID ZIJN ONZE BALLOONS MET BETERE TEKSTEN TE VULLEN?
JA?
IK WEET HET NIET. IK... IK KEN HEM NIET. IK KREEG DIT ADRES VAN EEN VRIEND.
B
JA
NEE
GEEN MENING
NEE
dat noem ik nou korte teksten!

Het concept

Maar ik heb meegemaakt dat Van Straaten zin had in het maken van een *ouderwetse* strip. Omdat hij dit jaar de leeftijd der sterken heeft bereikt, is het goed hem aan dat voornemen te herinneren, juist omdat er nog iets van bewaard is gebleven.

Stripschrift is er de juiste plaats voor om **a.** een omissie in Van Straatens vaak te boek gestelde tekenaarsleven, en **b.** de wiegendood van een 'detective' aan de vergetelheid te ontrukken.

De jaren zeventig waren nauwelijks begonnen. Ik sprak Van Straaten als hij zijn politieke prenten op *Vrij Nederland* bracht; of als hij af en toe daar binnenliep – en we constateerden dat er geen strips waren waarin gewone mensen - hier is bedoeld: mensen van vlees en bloed – voorkwamen. Zelfs in Anglosaksia waren er nog maar een paar over. Het was allemaal diertje, typetje, karikatuurtje (*ik* besef dat ik dus hiermee vadertje & zoontje ook karikatuurtje noem – laat Peter dit niet lezen!) – terwijl de jaren zestig ons juist geleerd hadden door zulke opzettelijke, hypocriete schijn heen te prikken. 'We zouden,' zo zeiden we tegen elkaar, 'eigenlijk een *dagbladstrip* moeten gaan maken.'

Daarna stuurde Van Straaten mij op tekenpapier een memo, geschreven (bij wijze van voor-oefening) in zijn eigen hoofdstrip-letters. Citaten:

Betreft: strip. Enkele gedachten:

• Waarom (bij voorbeeld) niet gewoon een journalist als hoofdpersoon? Jij bent er een en ik ken er een paar. Ik bedoel, zo blijven we in de buurt. Het moet natuurlijk wel een gewone journalist zijn, niet de romantische razende reporter.

• Ik riep nu wel dat ik een goede ouderwetse strip wilde maken, maar de hoofdpersoon zie ik niet als een *bink* zoals in de goede ouderwetse strip. (Ik zie ons ook geen bink creëren, dat zit niet in ons, weet je wel.)

• Gewoon een aardige kerel, die, bij voorbeeld, ik noem maar wat, *koppig* ergens achteraan zit. ('De waarheid' bij voorbeeld.) Tegen beter weten in, hij krijgt slag op slag (niet lijfelijk, ook geweld moet reëel zijn en zal pas dan worden toegepast als het logisch in het geheel past). Zo'n strip zou ik willen maken. Een beetje grauw moet ie zijn en een beetje triestig, maar niet larmoyant, maar dat laat ik graag aan jou over.

BOVEN - A. In die dagen werd er nog gerookt in Amsterdam. We wisten toen al dat Jules Plint naar Amsterdam kwam op zoek naar nadere aanwijzingen. Uitermate stimulerend – dat dacht ik tóen al. Het is goed erop te wijzen dat strips in kranten toen over vijf van de acht kolommen liepen, dus nog iets breder dan hier kan worden afgedrukt.
ERONDER - B. De toevoeging, onderaan, is uiteraard van Peter. Er bleek ook uit dat het – zie ook A – een strip moest worden waarin veel meisjes voorkwamen. Plint – hij is de man met geen mening – was tenslotte op zoek naar een meisje.

D1

D2

E

F

D1. Dit is Jules Plint. Achter de koffie, en dus uit het leven gegrepen, ver van Smalle Lowietje. Opmerkelijk is de rechteronderhoek. Nummer 214. De strip moest op 1 september beginnen. Dit plaatje is dus van de daaropvolgende bevrijdingsdag.

D2. Schetsen van het personage Jules Plint.

E. Een rommelwinkeltje als wenselijk decor.

F. Een val van de Zuiderkerk is grafisch mooier dan een uit een willekeurige vensterbank aan een Amsterdamse gracht.

• Als ik deze gedachten overlees staat het huilen mij nader dan het lachen, eigenlijk, maar vooruit, je moet toch eens een keer zeggen wat je denkt.

Een verrukkelijke, inspirerende tekst, maar – dat is ècht achteraf geïnterpreteerd – al vaag omhuld door de cocon van de twijfel. Daarop tekende Van Straaten wat hem voor ogen stond (zie strip **A**) - en ondertussen spraken we, elkaar ontmoetende, verder. Van Straaten wilde een strip waarin het beeld het tempo dicteerde: wat je ziet hoef je niet/mag je niet uitleggen. Vandaar zijn voorkeur voor korte teksten (zie **B**). Maar ja... ik en weinig tekst.
De *hoofdpersoon* (zie tekening **D1** –'waar hij de korte teksten memoreert' – en **D2**) werd een buitenstaander, die op zoek gaat in een stad die hij al kent, dus *waar de beelden duidelijk zijn.*

Het onderwerp

Ik laat alle overwegingen maar achterwege. De naam, Jules Plint, kwam van mij. *Jules* – misschien zou na maanden in de strip blijken dat zijn moeder het nog met Maigret gedaan had. *Plint* – voor de vondst van de achternaam zie de Dikke Van Dale onder 'Plintladder: (v.(m.)), niet bestaand voorwerp waar collega's een nieuwe medewerker naar laten zoeken'. De hoofdpersoon was, vanzelf, Nederlander. Hij werkte als verslaggever bij de Londense *Standard* en kreeg van zijn hoofdredacteur het verzoek om diens dochter Marcia in Amsterdam te gaan zoeken.
Dat onderwerp was toen mooi en actueel. In die tijd stroomden, vanuit twee continenten, meisjes (en jongens) naar Amsterdam – toen nog zonder die aanstotelijke, grote vierkante rugbepakkingen – en er verdwenen er altijd wel een paar. Maar achteraf was dat natuurlijk veel te gemakkelijk: hè, wat een ouwe koek. Plint zou, als hij echt bestaan had, de eerste geweest zijn van een lange rij speurende journalisten en *private eyes* (om van bedroefde en bedrogen vaders maar niet te spreken) die die lange tocht over de versleten paden langs de schimmige grachten van dat meisjes-Amsterdam ging maken.

De invulling

Wij wisten, al pratend, natuurlijk al welke scènes erin zouden komen. Plint die concludeert dat hij moet gaan kijken in dat antieke rommelwinkeltje aan de gracht (zie tekening **E**). In Amsterdam valt altijd wel iemand uit de vensterbank van een grachtenpand, maar van de Zuiderkerk is mooier (zie **F**). En natuurlijk zou er een cruciale kerkhof-scène in voorkomen – want dat bleek, van alle scènes die een speurdersverhaal grauw en triestig kunnen maken, ons beider lieveling (zie **C**).
Hierboven, dus aan het begin van dit stukje, staat de scène die ik schreef. Plint: 'Er is iemand die me opmerkt.' Dat leek me Nederlands voor iemand die in het Engels schrijft. We zien de hoofdagent Lens over zijn schouder omkijken.' Maar daar had Peter geen zin in, hij had die Lens met die veel te typerende naam, denk ik, al geschrapt.
Want er stonden op die zeventien volgetikte vellen veel teksten, veel mogelijkheden, en de schrijver leek de keus over te laten aan de tekenaar.
Plint in het vliegtuig naar Amsterdam. Stewardess biedt Plint van dienblad zuurtjes aan: 'Een snoepje van de KLM.' Plint bekijkt haar achterkant als ze wegloopt. Zeer mini, etc. Denkt: 'Meisje van het land waar het leven goed is.' Als ze weer langskomt vraagt Plint: 'Is dit je uniform als je dienst hebt?' Stewardess: 'Als ik u goed begrijp moet ik helaas zeggen dat ik altijd in dienst ben.'
Veel woorden, veel weeë (pogingen tot RF-)grappen. Maar Peter heeft dat teruggebracht tot de exacte strip. *Vliegtuig.* 'Naar Amsterdam'. De stewardess die aanlokkelijk van Plint wegbuigt. Plint: 'Het land waar het leven goed is.'
Dat weet ik omdat Peter van Straaten bijna vijfendertig jaar later nog weet wat hij allemaal aan de strip gesleuteld heeft. Prenten die of niet meer bestaan, of die misschien nog in zijn archief zitten. Zijn perfecte beelden liepen stuk op de vele woorden waar ik hem mee heb opgescheept. Zo bleef het bij een mooi begin.
Maar goed ook. Want stel dat Jules Plint in dat Amsterdamse dagblad jaar in jaar uit *koppig* had doorgelopen op zijn tocht naar dè waarheid – hoeveel jaren éérder zou iedereen, het ganse (lezers)publiek, genoeg gekregen hebben van die uit het leven gegrepen *private eyes*, die zich nu nog tot ver in de jaren zeventig mochten voortslepen?
Jules Plint – de eerste Gouden Strop (Jaarprijs voor de beste Nederlandstalige detective. Red.). Het is goed om dat nu, bij Peters 70e verjaardag op 25 maart, nog eens vast te leggen.

rinus.ferdinandusse@stripschrift.nl

Op de volgende pagina's zijn de eerste acht afleveringen van* Jules Plint *te zien, gevolgd door de eerste vier afleveringen van de tweede, sterk herziene versie. De stroken doken op tijdens Van Straatens laatste verhuizing.

Bij uitgeverij Stripstift verscheen in 1997 het album Llewelyn Fflint, *dat Peter van Straaten samen met scenarist Yvan Delporte maakte voor het stripweekblad* Pep. *Het boek bevat tevens een interview met Van Straaten door Pieter van Oudheusden en is nog steeds verkrijgbaar. Zie voor meer info de optie 'bestellen' op* **www.stripschrift.nl** *of neem contact op met de uitgeverij via 010-2201063.*

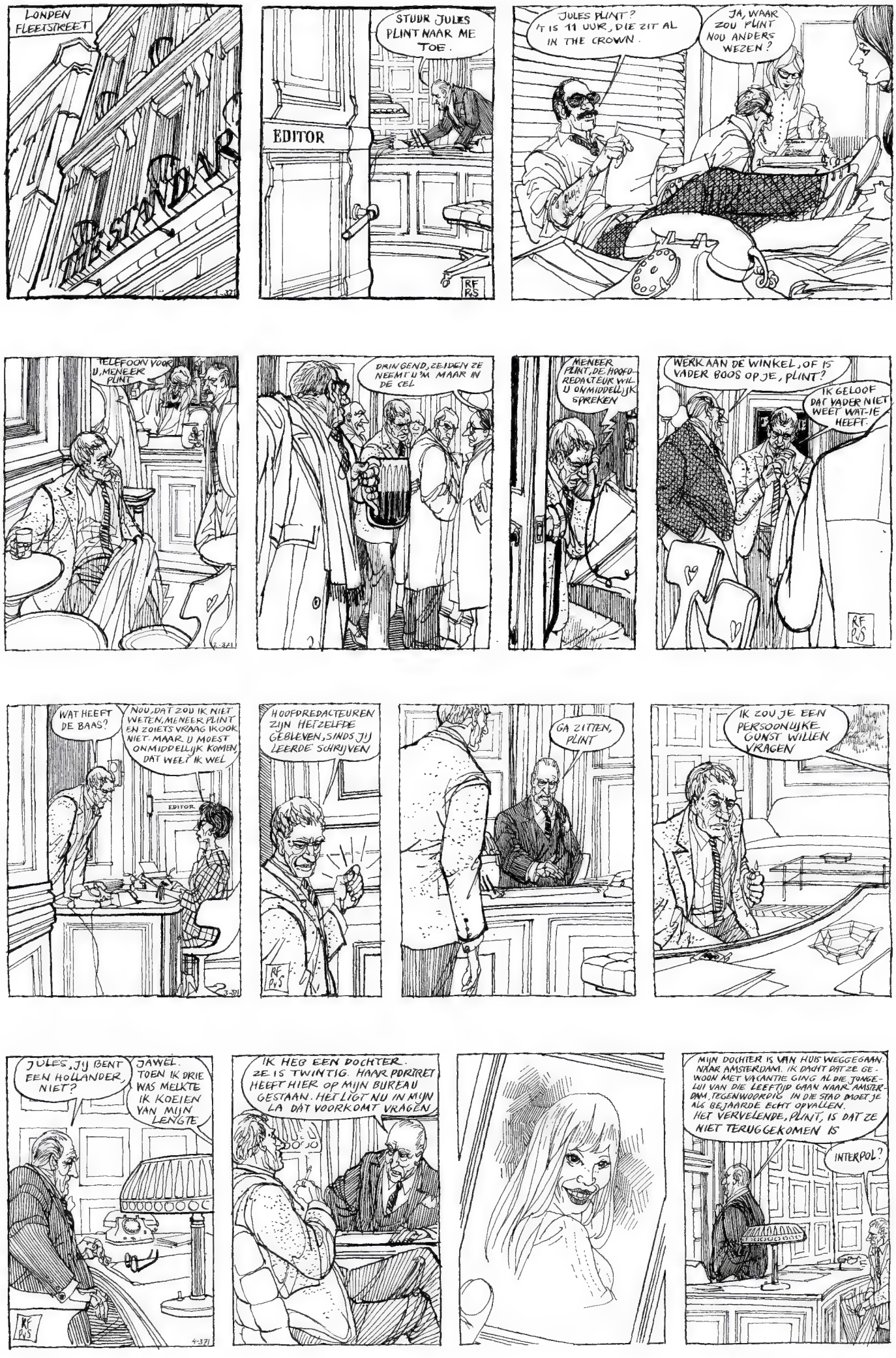
LONDEN FLEETSTREET
THE STANDARD
STUUR JULES PLINT NAAR ME TOE.
EDITOR
JULES PLINT? IT IS 11 UUR, DIE ZIT AL IN THE CROWN.
JA, WAAR ZOU PLINT NOU ANDERS WEZEN?
TELEFOON VOOR U, MENEER PLINT
DRINGEND, ZEIDEN ZE NEEMT U 'M MAAR IN DE CEL
MENEER PLINT, DE HOOFDREDACTEUR WIL U ONMIDDELLIJK SPREKEN
WERK AAN DE WINKEL, OF IS VADER BOOS OP JE, PLINT?
IK GELOOF DAT VADER NIET WEET WAT-IE HEEFT.
WAT HEEFT DE BAAS?
NOU, DAT ZOU IK NIET WETEN, MENEER PLINT EN ZOIETS VRAAG IK OOK NIET. MAAR U MOEST ONMIDDELLIJK KOMEN, DAT WEET IK WEL
HOOFDREDACTEUREN ZIJN HETZELFDE GEBLEVEN, SINDS JIJ LEERDE SCHRIJVEN
GA ZITTEN, PLINT
IK ZOU JE EEN PERSOONLIJKE GUNST WILLEN VRAGEN
JULES, JIJ BENT EEN HOLLANDER, NIET?
JAWEL. TOEN IK DRIE WAS MELKTE IK KOEIEN VAN MIJN LENGTE
IK HEB EEN DOCHTER. ZE IS TWINTIG. HAAR PORTRET HEEFT HIER OP MIJN BUREAU GESTAAN. HET LIGT NU IN MIJN LA DAT VOORKOMT VRAGEN
MIJN DOCHTER IS VAN HUIS WEGGEGAAN. NAAR AMSTERDAM. IK DACHT DAT ZE GEWOON MET VACANTIE GING AL DIE JONGELUI VAN DIE LEEFTIJD GAAN NAAR AMSTERDAM, TEGENWOORDIG. IN DIE STAD DOET JE ALS BEJAARDE ECHT OPVALLEN. HET VERVELENDE, PLINT, IS DAT ZE NIET TERUGGEKOMEN IS
INTERPOL?

INTERPOL HEEFT MIJN DOCHTER NIET KUNNEN VINDEN. IK BEN ZELF GAAN KIJKEN NATUURLIJK ZONDER RESULTAAT DAAROM WILDE IK VRAGEN OF JIJ – JE HEBT EEN GROTE REPUTATIE ALS REPORTER— EENS WILDE GAAN KIJKEN. NIET EENS METEEN VOOR MEZELF, MAAR VOORAL VOOR MIJN VROUW.
WAAROM IS ZE VAN HUIS WEGGEGAAN?
HOE MOET IK DAT NOU WETEN?
WIE MOET HET ANDERS WETEN?
ACH, KOM, AMSTERDAM IS MODE BIJ DAT GRUT
IS ZE ALLEEN GEGAAN OF MET EEN MAN?
GEBRUIK JE HERSENS, PLINT. ZE WAS EEN GEWOON, NORMAAL KIND!
DRUGS, DUS
PLINT, MIETER OP.... HOE KAN IK IN GODSNAAM EEN GOEDE MASSAKRANT MAKEN MET JOURNALISTEN DIE ALLEEN MAAR ELLENDE WILLEN OPGRAVEN?
WAT DOE JE?
IK MIETER OP
HAAL EEN VOORSCHOT AAN DE KAS EN GA NAAR AMSTERDAM

IK WOU GRAAG DAT PORTRET VAN UW DOCHTER MEE DAN LAAT IK WAT AFDRUKKEN MAKEN
DE BAAS HOUDT VAN ME
IK ZIE HOE BLIJ JE BENT DAT JE WEG MAG
EDIT
VOORUIT... OP NAAR HET MAGISCH CENTRUM, PLINT

PASSAGIERS VOOR KLM-VLUCHT AMSTERDAM KOPENHAGEN STOCKHOLM NAAR UITGANG B 21
EEN MEISJE VAN HET LAND WAAR HET LEVEN GOED IS
TAXI?
TAXI
SPITSUUR? WEL NEE AMSTERDAM IS GEWOON EEN GELEGEN STAD

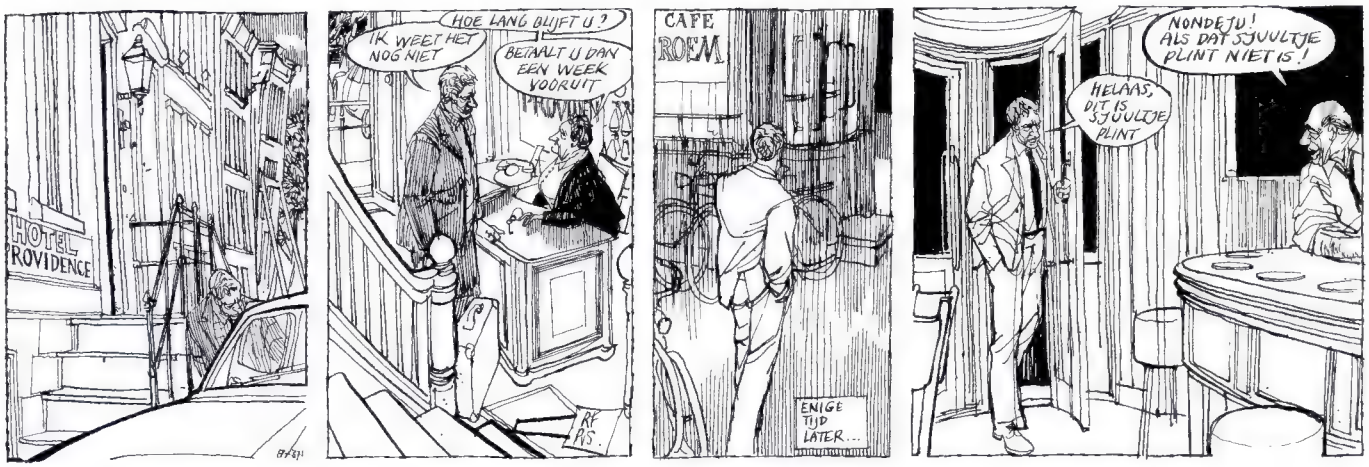
HOTEL PROVIDENCE
HOE LANG BLIJFT U?
IK WEET HET NOG NIET
BETAALT U DAN EEN WEEK VOORUIT
CAFE ROEM
ENIGE TIJD LATER...
NONDEJU! ALS DAT SJUULTJE PLINT NIET IS.!
HELAAS, DIT IS SJUULTJE PLINT

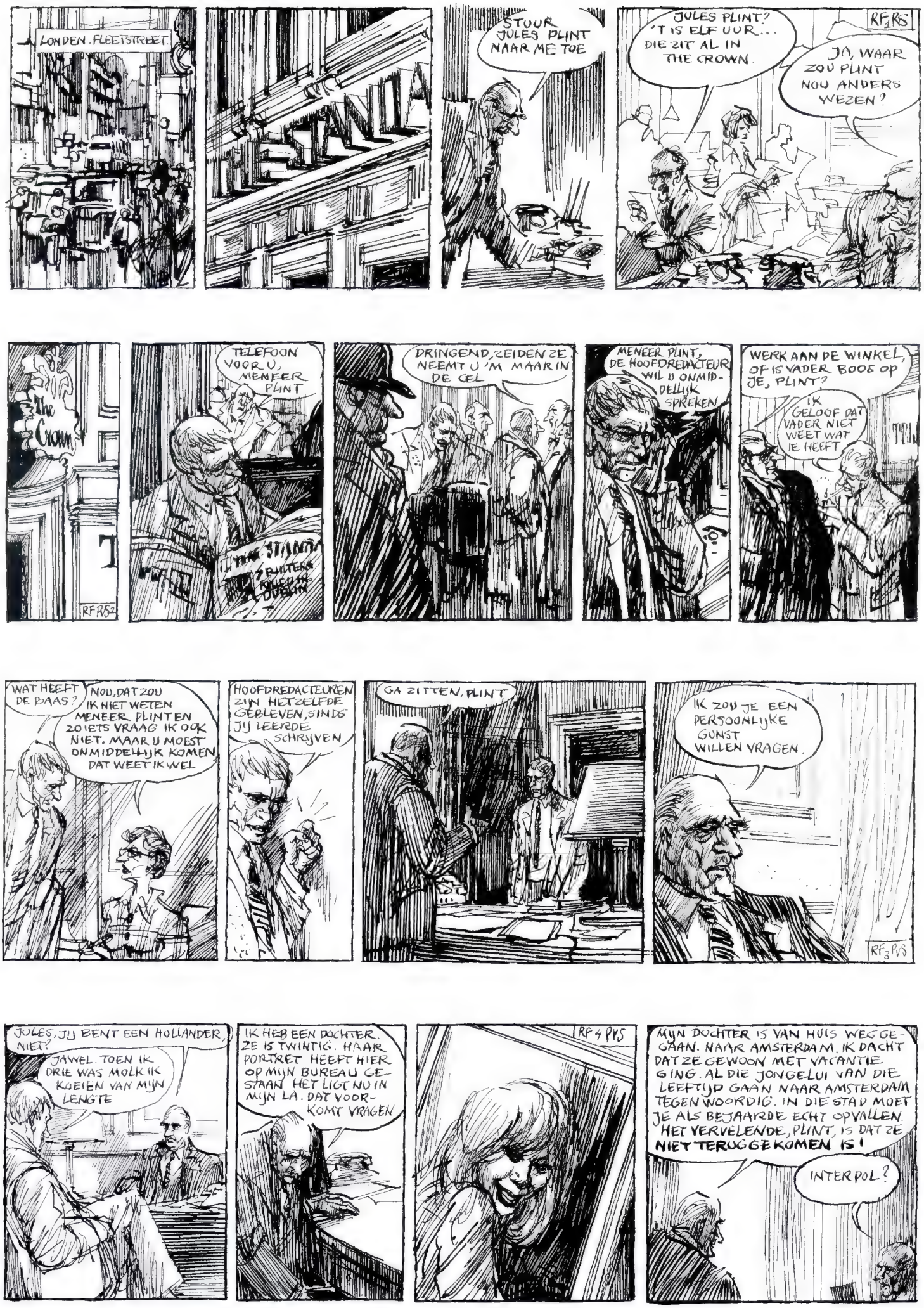
LONDEN. FLEETSTREET.
STUUR JULES PLINT NAAR ME TOE
JULES PLINT? 'T IS ELF UUR... DIE ZIT AL IN THE CROWN.
JA, WAAR ZOU PLINT NOU ANDERS WEZEN?
The Crown
TELEFOON VOOR U, MENEER PLINT
DRINGEND, ZEIDEN ZE NEEMT U 'M MAAR IN DE CEL
MENEER PLINT, DE HOOFDREDACTEUR WIL U ONMIDDELLIJK SPREKEN
WERK AAN DE WINKEL, OF IS VADER BOOS OP JE, PLINT?
IK GELOOF DAT VADER NIET WEET WAT IE HEEFT
WAT HEEFT DE BAAS?
NOU, DAT ZOU IK NIET WETEN MENEER PLINT EN ZO IETS VRAAG IK OOK NIET. MAAR U MOEST ONMIDDELLIJK KOMEN DAT WEET IK WEL
HOOFDREDACTEUREN ZIJN HETZELFDE GEBLEVEN, SINDS JIJ LEERDE SCHRIJVEN
GA ZITTEN, PLINT
IK ZOU JE EEN PERSOONLIJKE GUNST WILLEN VRAGEN.
JULES, JIJ BENT EEN HOLLANDER, NIET?
JAWEL. TOEN IK DRIE WAS MOLK IK KOEIEN VAN MIJN LENGTE
IK HEB EEN DOCHTER. ZE IS TWINTIG. HAAR PORTRET HEEFT HIER OP MIJN BUREAU GESTAAN. HET LIGT NU IN MIJN LA. DAT VOORKOMT VRAGEN.
MIJN DOCHTER IS VAN HUIS WEGGEGAAN. NAAR AMSTERDAM. IK DACHT DAT ZE GEWOON MET VACANTIE GING. AL DIE JONGELUI VAN DIE LEEFTIJD GAAN NAAR AMSTERDAM TEGENWOORDIG. IN DIE STAD MOET JE ALS BEJAARDE ECHT OPVALLEN. HET VERVELENDE, PLINT, IS DAT ZE NIET TERUGGEKOMEN IS!
INTERPOL?

Als parels in een kroonluchter

DOOR **PETER NIEUWENDIJK**

Opland in Het Markiezenhof

Als parels in een kroonluchter zijn in Het Markiezenhof in Bergen op Zoom ruim achthonderd werken van tekenaar *Opland* tentoongesteld. De originele expositieopzet getuigt van veel liefde en respect voor een politiek tekenaar en affichemaker van groot formaat.

LINKS - De 'parels' van Opland op de expo in Het Markiezenhof in Bergen op Zoom.

GEHEEL LINKS - Autoconterfeitsel gemaakt op 3-12-82.

Opland (pseudoniem van Rob Wout) tekende vanaf 1947 tot zijn dood in 2001 vooral voor *De Groene Amsterdammer* en *De Volkskrant*. Hij was een arbeider, een sociaal mens, een prentenbakker die moeilijke 'zaken' in eenvoudige tekeningen een beetje duidelijk wilde maken. De tweede helft van de 20e eeuw legde hij vast in ruim achtduizend tekeningen: een amusant, humoristisch en scherp in beeld gebracht tijdsdocument. Soms zijn de tekeningen wrang, soms bijtend, vaak ook om te lachen: ze vormen een stuk Nederlandse geschiedenis in strips, posters en cartoons.

Hofnar tegen wil en dank

Bij het grote publiek is Opland vooral bekend geworden door zijn talloze affiches. *Help de kernwapens de wereld uit, te beginnen met Nederland*, *Geen kruisraketten, Nederland bekent kleur*, *Dolle Mina* en vele andere. Het vrouwtje dat tegen een raket aan schopt werd het internationale symbool voor de zogenaamde 'Hollanditis'. De bedenker was er terecht trots op! Later zou het vrouwtje in talloze varianten, massaal worden gebruikt en misbruikt. Opland lag er niet van wakker. Voor een goed doel vond hij 't al gauw best en geld was nooit zijn drijfveer... Dat de mensen een beetje blijven nadenken, dàt vond hij belangrijk.

De boel jennen, op zijn kop zetten, uitvergroten en soms belachelijk maken (als hij dat noodzakelijk vond), getekend commentaar leveren en de mensen iets duidelijk maken, daar ging het hem om. Politici werden steevast karikaturen. Hans Wiegel met een snotneus, Wim Kok vaak met een bakkersmuts, Ruud Lubbers soms met een neus die verdacht veel op een mannelijk geslachtsdeel leek, Joseph Luns veranderde in de loop der jaren in één grote neus en Norbert Schmelzer in een teckel! Toch verzamelden veel politici de prenten van Opland en waren sommigen zelfs teleurgesteld wanneer ze niet regelmatig in zijn politiek commentaar voorkwamen. Zo vervulde Opland ook de rol van de hofnar, een titel die hijzelf verafschuwde.

Voor de regelmatige lezers van *De Volkskrant* en *De Groene Amsterdammer* was hij meer dan vijftig jaar een vast baken in woeste en minder wilde tijden. Bij het grote publiek werd hij – behalve met zijn beroemde posters – bekend met de voor PTT Post ontworpen postzegels (waaronder de nog steeds gebruikte verhuiszegels), de parkeersymbolen voor de Schiphol-garages en verschillende muurschilderingen, zoals op de Wereldtentoonstelling in Montreal, in het gebouw van *De Volkskrant*, het Stedelijk Museum in Schiedam en het metrostation aan de Amsterdamse Wibautstraat.

Mensenvriend

De tentoonstelling *De wereld (1947-2001) volgens Opland*, die te zien is in Historisch Centrum Het Markiezenhof in Bergen op Zoom (zie voor meer info onze rubriek Agenda. Red.) is een feest van herkenning voor oudere bezoekers en een interessante kennismaking voor jongeren. Daarnaast is er heel veel onbekend werk te bezichtigen van cartoonist, tekenaar, illustrator en mensenvriend Rob Wout, die zijn pseudoniem al vanaf 1947 gebruikte en ontleende aan de achternamen van twee vrienden: Eddy **Op**zeeland en Klaas op 't **Land**!

Op de expositie (met handig gratis gidsje) is duidelijk het verschil in stijl te zien tussen de prenten voor *De Volkskrant* en die voor *De Groene Amsterdammer*. De laatste waren minimalistisch, zonder veel tekst, strak en hebben grote affiniteit met de bekende affiches. De prenten uit *De Volkskrant* hebben veel tekst, veel verklaringen en zijn eigenlijk meer een heel stripverhaal in één prent. Ontroerend mooi is ook zijn niet-politieke werk: de vakantietekeningen, de schetsen en aquarellen op locaties. Allemaal werk van een bezeten kunstenaar, eindelijk bijeengebracht, eindelijk te zien, gelukkig nog tot augustus van dit jaar.

Vergeet niet het lijvige boek aan te schaffen: *De wereld (1947-2001) volgens Opland* (zie kader). Er staat veel werk in, maar lang niet alles wat op de expo te zien is paste in dit boek; jammer maar begrijpelijk. Het boek weegt nu al bijna anderhalve kilo! Een uitgave van het complete werk van Opland zou ruim tien keer zo dik zijn en wellicht vijftien kilo wegen...

peter.nieuwendijk@stripschrift.nl

ONDER - Rakettenvrouwtje, op vele wijzen gebruikt en misbruikt.

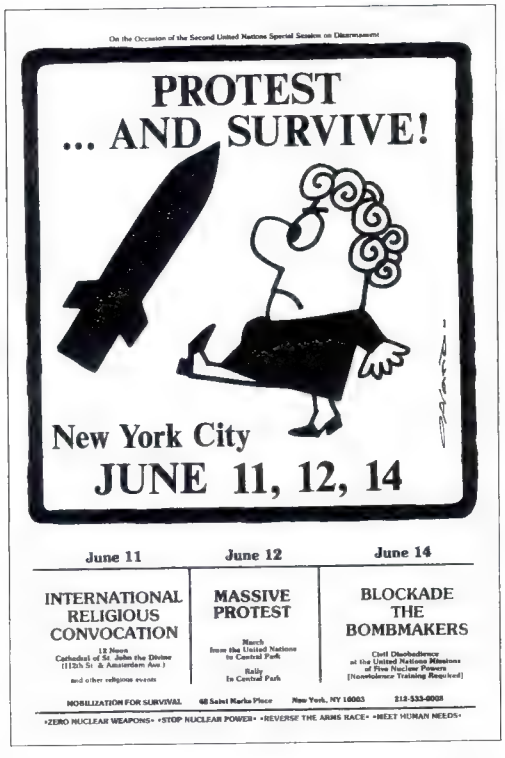
On the Occasion of the Second United Nations Special Session on Disarmament
PROTEST
... AND SURVIVE!
New York City
JUNE 11, 12, 14
June 11
INTERNATIONAL RELIGIOUS CONVOCATION
12 Noon
Cathedral of St. John the Divine
(112th St. & Amsterdam Ave.)
and other religious events
June 12
MASSIVE PROTEST
March
from the United Nations
to Central Park
Rally
in Central Park
June 14
BLOCKADE THE BOMBMAKERS
Civil Disobedience
at the United Nations Missions
of Five Nuclear Powers
[Nonviolence Training Required]
MOBILIZATION FOR SURVIVAL 48 Saint Marks Place New York, NY 10003 212-533-0008
•ZERO NUCLEAR WEAPONS• •STOP NUCLEAR POWER• •REVERSE THE ARMS RACE• •MEET HUMAN NEEDS•

DE OPPOSITIE
HIER IS UW COMMANDANT, DESI BOUTERSE! U KUNT GERUSTIG GAAN SLAPEN! DE OPPOSITIE HEBBEN WE GEARRESTEERD, DOOD GESCHOTEN OF IN BRAND GESTOKEN!!! U HOEFT NIET ZO TE FRUSTREREN OM MET MIJ VAN MENING TE VERSCHILLEN; DAT KAN U LELIJK OPBREKEN... !!! DUS GOED GEHOORD ALLEMAAL ?!?!!! TOT OVER DRIE WEKEN!!!

LINKSBOVEN - Tekening uit 1946, ingestuurd aan *Doe Mee – Het weekblad voor de moderne jeugd.*

MIDDENLINKS - Amerikaanse variant op het Antirakettenvrouwtje uit de jaren tachtig.

LINKS - Portret van Yasser Arafat, 1996.

GEHEEL BOVEN - Tekening uit de serie *Het Circus* uit de jaren vijftig. Onbekend voor welk blad.

MIDDEN - De Volkskrant 60 jaar, 1981.

HIERBOVEN - *Kuifje in Paramaribo*, de decembermoorden in Suriname. Uit: *De Volkskrant* van 11 december 1982.

RECHTSBOVEN - Tekening voor *Het Parool*, waarvoor Opland van begin jaren zestig tot halverwege de jaren tachtig werkte.

RECHTS - Zelfportret uit schetsboek *Voyage en France - II - 1993.*

Opland

Circus Opland op het politieke wereldtoneel

***Rob Wout** – auteursnaam Opland – werd op 18 juli 1928 aan de Amsterdamse Meeuwenlaan geboren. Een natuurtalent, typeert schrijver **Geert Mak** hem in de tentoonstellingscatalogus* De wereld (1947-2001) volgens Opland, *die natuurlijk in de schoolkrant zijn eerste publicatiemedium vond. Na de Tweede Wereldoorlog studeerde Opland twee jaar politieke en sociale wetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam en probeerde hij ondertussen illustratiewerk geplaatst te krijgen. Hij klopte in 1946 met cartoonachtige tekeningen tevergeefs aan bij de redacties van de geïllustreerde bladen* Doe Mee *en* Ons Vrije Nederland. *Wel publiceerde Opland in Pvda-organen als* Paraat *en* Met volle zeilen *en zo af en toe in* Vrij Nederland, Het Parool *en* Het Nieuw Utrechts Dagblad. *Zijn echte carrière begon op 22 februari 1947: het debuut in het links-liberale weekblad* De Groene Amsterdammer, *met vlak daarna ook een ingang bij het toen nog katholiek-rechtse* De Volkskrant. *Een mooie politieke balans, vond Opland.*

De wereld (1947-2001) volgens Opland *geeft een ruim, fraai geïllustreerd (zwart/wit en kleur) overzicht van zijn leven en werk, met afsluitend een bibliografie van* Bert Smit. *Behalve veel politieke prenten (links op de pagina's) en foto's (rechts) bevat de catalogus talloze voorbeelden van illustraties, vrij werk en opdrachten, alsmede van gelegenheidsproza en rijmelarijen. Uit de artikelen van Mak, **Koos van Weringh** en **Johanna Jacobs** komt Opland naar voren als een gedreven, clowneske type: een sfeermaker in de Amsterdamse kroegen, tijdens het Maastrichtse carnaval of op de redacties waar hij zijn prenten kwam brengen. Overal waar hij binnenviel was het van 'tatataraboemboem' en pseudo-Russische toespraken. Een verklaring? Men wijst naar de crisistijd – vader Wout was als boekhouder langdurig werkloos – en de oorlog: de bevrijding maakte de toen 16-jarige Wout euforisch. Een aantal jaren later had ook hij zijn 'Parijse periode', samen met Remco Campert en Simon Vinkenoog.*

Opland voelde zich senang in de rol van bohémien. Maar achter die façade was hij een vakman, hard werkend met een ijzeren discipline. Het zinde hem dan ook niets toen hij door De Volkskrant *in juli 1993 op zijn 65e met 'pensioen' werd gestuurd en voortaan nog maar één wekelijks tafereel mocht maken. Het vormde het begin van een periode waarin 'circus Opland' langzamerhand de aansluiting met de moderne, hypegerichte maatschappij kwijtraakte. Stormde hij als vanouds de redactie van* De volkskrant *op de Amsterdamse Wibautstraat binnen, dan ontmoette hij enkel meewarige blikken van jongere medewerkers. 'Nu weten we het wel', wilden ze eigenlijk zeggen. RS*

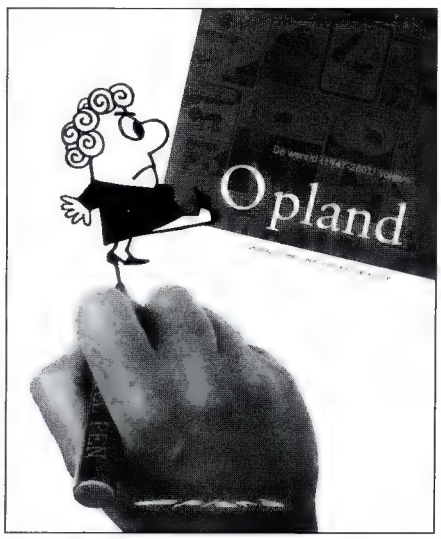

De wereld (1947-2001) volgens Opland

Jacobs (redactie)
Waanders 2005
ISBN 90-400-9036-X
Prijs € 29,50
256 pagina's
kleur (sk)

Wachten op Posy Simmonds

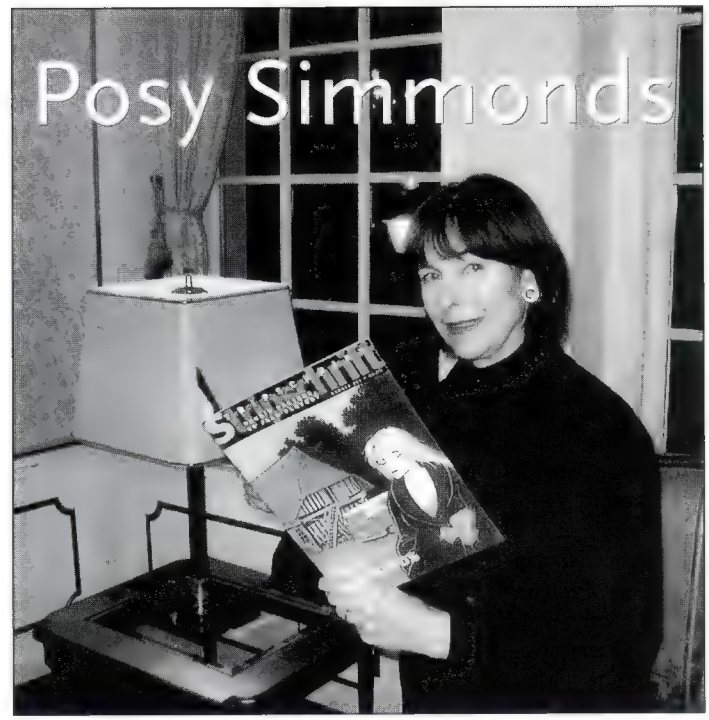

FOTO WILLARD MANS

DOOR **WILLARD MANS**

De Britse tekenares Posy Simmonds was op uitnodiging van uitgeverij De Harmonie in Amsterdam om haar beeldroman *Gemma Bovery* te promoten. Zij blijkt de smaak te pakken te hebben en bereidt een nieuwe *roman illustré* voor.

RECHTSBOVEN – **Blij verrast keek Simmonds het nummer van *Stripschrift* in dat deels aan haar werk gewijd is.**

In *Stripschrift 364* kon de lezer uitvoerig kennismaken met Posy Simmonds' eerste vertaalde striproman *Gemma Bovery*. Het boek kwam na talloze aankondigingen een aantal weken geleden eindelijk uit. Uitgever De Harmonie arrangeerde een ontmoeting met de Britse satirische striptekenares in het chique Ambassador Hotel aan een Amsterdamse gracht. Plek van samenkomst: de bibliotheek op de begane grond, maar de receptionist meldde al dat het lopende gesprek uitliep. Wachten dus. Via de halfopenstaande deur waren flarden van het gesprek op te vangen. Er bleek zich een verhitte conversatie af te spelen over wel of niet op handen zijnde terroristische aanslagen in Spanje. Wat zou dit met Simmonds' strips te maken hebben? Even later daalde een vriendelijk ogende vrouw de trap af om bij de receptie te informeren waar die heer van *Stripschrift* toch bleef! Van Spaanse terreur was ineens geen sprake meer, eerder van oeverloos wachten op elkaar.

Uit *Gemma Bovery* blijkt dat Simmonds zich inleeft in de vele Britten die een huis in Frankrijk hebben. Heeft zij soms zelf een huis ter plekke? Dat niet, maar inderdaad hebben veel bezoekjes aan in Frankrijk wonende Britse vrienden bijgedragen aan de vele *couleur locale*. Posy is opgelucht, dat we het na haar lange dag van persgesprekken niet weer uitgebreid over de inhoud van haar nieuwste boek willen hebben. Het is inmiddels in het Frans, Duits, Italiaans, Spaans en Koreaans vertaald. Mooi detail is dat de Amerikaanse vertaling(!) nog even op zich laat wachten, haar Amerikaanse uitgever weet nog niet hoe hij de vele taalgrappen aan moet pakken. We komen te praten over de Franse stripmarkt, toch de meest volwassene van Europa. Bij de presentatie in dat land merkte zij dat haar gastheren toch enigszins in hun maag zaten met *Gemma Bovery*. Zij noemden het geen album, en voor een *bande dessinée* stond er te veel tekst in. Uiteindelijk werd het een *roman illustré*, net als Celine's *Reis naar het einde van de nacht.* van Jacques Tardi.

RECHTS – **Het links-idealistische duo George en Wendy Weber uit *The silent three*. Simmonds maakte deze strip een tijd voor *The Guardian*.**

Amerikaan

Tot *Gemma Bovery* hield Posy Simmonds zich het meest bezig met prentenboeken voor kinderen – die overigens wel als strip door het leven kunnen – en tekenwerk voor de krant, *The Guardian*. Diezelfde krant vroeg haar of zij zin had in een serie van honderd afleveringen, een kwart pagina, helemaal vrij in te vullen. Wat een aanbod! Het vervolg is bekend: eerst schetste Simmonds allerlei details en mogelijke hoofdpersonen. Pas toen zij in Italië een mooie, verveelde jongedame zag zeulen met merktassen, kwam Gustave Flauberts roman *Madame Bovary* (1857) in beeld.

Deze werkwijze is Simmonds goed bevallen. Inmiddels heeft ze haar tekenwerk voor de krant op een laag pitje gezet en werkt aan een tweede striproman in de stijl van *Gemma Bovery*. Haar schetsboek, dat ze eventjes toont, staat barstensvol uitgewerkte platen, met de bekende aandacht voor mode, verpakkingen en andere trends. Bijfiguren staan al op papier, een (of de) hoofdpersoon staat reeds in de steigers: een Amerikaan die Engeland 'doet'. Simmonds wacht nu op het laatste puzzelstukje: in welke bekende roman passen de in haar schetsboek verzamelde bouwstenen? Want dat het weer een vrije bewerking wordt staat vast.

Nederlandse Collega's

Inmiddels ligt er een stapel Nederlandse albums op tafel: werk van Peter van Dongen, Dick Matena en Guido van Driel. Simmonds bladert en becommentarieert. Ze kent de boeken niet, maar vindt de kwaliteit hoog, ook als je de beleefdheidslof eraf trekt. Van *De avonden* voelt ze de sfeer direct aan, de naoorlogse treurigheid vindt zij perfect verbeeld. Van Driels illustraties staan het verst van haar eigen werk af, maar de expressie vindt zij prachtig. De betekenisvolle kleur rood doet haar denken aan de kleur van Gemma's lippen (op de omslag van het album, dat verder in zwart/wit is uitgevoerd). Simmonds bekijkt Van Dongens boeken het

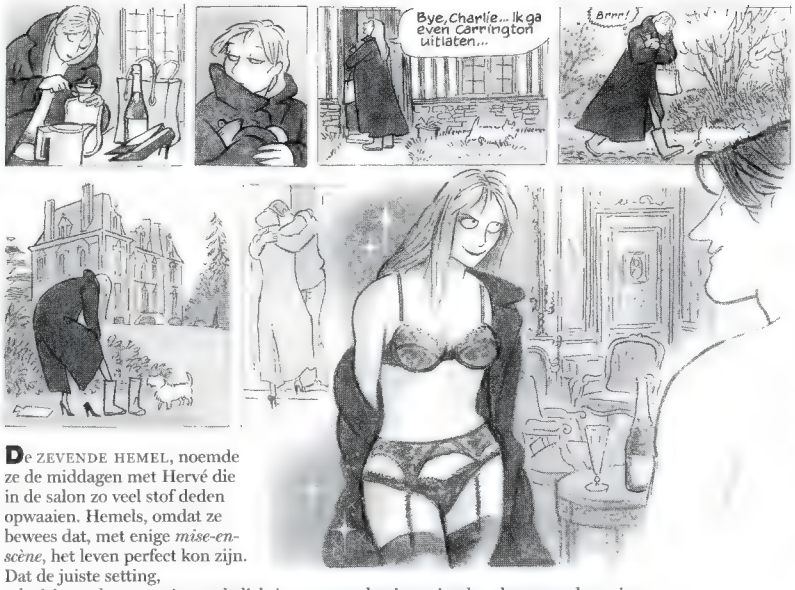

De ZEVENDE HEMEL, noemde ze de middagen met Hervé die in de salon zo veel stof deden opwaaien. Hemels, omdat ze bewees dat, met enige *mise-en-scène*, het leven perfect kon zijn. Dat de juiste setting, rekwisieten, kostumering en belichting een goede uitvoering konden veranderen in een weergaloos optreden.

Voor Gemma waren Hemels en Volmaakt een mengsel van al wat wellustig en Frans was: de champagne en foie gras die ze meebracht; haar ondergoed; zijn ondergoed; de gehavende vormelijkheid van de kamer; het vale novemberlicht en alle spookachtige grijzen van sleetse zijde en borduurwerk, die haar het gevoel gaven deel uit te maken van een *grisaille*-schildering, iets achttiende-eeuws.

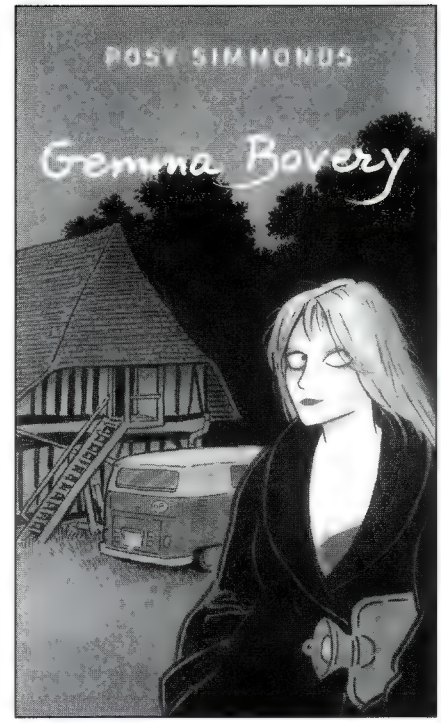

Gemma Bovery

Simmonds
Harmonie 2005
ISBN 90-6169-699-2
Prijs €24,90
112 pagina's
zwart/wit (sk)

LINKSBOVEN – **Illustratie uit *Gemma Bovery*.**

langst. Uiteraard vergelijkt ze die met Hergé en Kuifje, dat ze als kind niet las vanwege te veel tekst. Maar ze typeert de strips van Van Dongen als veel beweeglijker en met meer passie getekend. Zonder de auteur of zijn werk te kennen schat ze de tijd om het te maken lang in.

Het gesprek loopt een uur uit. Simmonds wacht een etentje, dat de uitgeverij georganiseerd heeft. Disgenoot is onder andere Peter van Straaten. De wandeling naar de uitgang van het hotel leidt langs de bibliotheek. Het emotionele gesprek aldaar is net voorbij. Even is er oogcontact met rood aangelopen koppen, die argwanend terugkijken. Maar dan zien ze de meegebrachte stapel strips en verliezen ze hun belangstelling...

willard.mans@stripschrift.nl

Een 'ex libris' van Posy Simmonds is gratis en legaal op te halen op www.myhomelibrary.org *(klik op het fietsende meisje dat een 'ballonboek' vasthoudt).*

UIT de weg, kinders !
Pas op, Kiki !
Niet AANKOMEN Kiki !
Kiki!
Niet opeten!
Je mag de schaal uitlikken, verder niks !
KIKI! Afblijven!
KIKI ! Nu is't genoeg! Eruit... weg uit de keuken.
Pak je speelgoed en nu lief gaan spelen...
Allebei...
Poeh!
Neee neee

LINKS – ***De chocoladebruiloft*** **verscheen in 1990 bij uitgeverij De Harmonie. Het lijkt op een prentenboek, maar is wel degelijk een strip.**

Uren lees- en kijkplezier

Posy Simmonds' Gemma Bovery *bevat humor, satire en spanning. Het verhaal over een Brits stel in Frankrijk, de* femme fatale *Gemma en haar sullige echtgenoot Charles Bovery, wordt verteld door de voyeuristische bakker van het dorp. Hij heeft haar dagboek gestolen en dus schieten de gebeurtenissen heel literair heen en weer tussen heden en verleden. De zachte, halfrealistische tekeningen zijn heel gevarieerd: met en zonder kader. Verwijzingen naar Flauberts* Madame Bovary *geven het verhaal een meerwaarde. De met recht kloeke striproman was ongetwijfeld moeilijk te vertalen. De oorzaak is simpel: het oorspronkelijke verhaal bevat al vier taalregisters: Engels, Frans, Frans-door-Engelsen en Engels-door-Fransen.* ***Pieter van Oudheusden*** *heeft dit voor het Nederlands moeten hertalen. Dat heeft hij getrouw aan het origineel gedaan. Wat Engels was is vertaald. Wat Frans met een Engelse vertaling was, is Frans met een Nederlandse vertaling geworden. Frans zonder vertaling is zo gebleven, en doet dus een beroep op de talenkennis van de lezer. Dat sommige taalgrappen zo verloren gaan is onvermijdelijk, bij voorbeeld wanneer een Fransman* people *wil zeggen (='peepoll'), of het kenteken MR2, waar de Franse bakker om moet lachen:* emmerdeur *blijft onvertaald en betekent 'zeikerd'. Van Oudheusden heeft deze klus echter goed geklaard en voegt in zijn vertaling nieuwe taalvondsten toe:* weet baguettes *wordt 'wiet baquettes'. Er is, kortom, maar één minpunt aan deze uitgave te noemen: de prijs. vijfentwintig euro is tien euro te veel. Wil je een breed strippubliek bereiken, dan moet je daar iets op verzinnen!*

WM

HALLO, APELDOORN HIER...

In deze artikelenreeks laat Ger Apeldoorn zijn licht schijnen over dikke standaardwerken, obscure studies en andere interessante stripuitgaven die in het buitenland verschijnen.

Op 12 februari 2000 overleed Charles M. Schulz in z'n slaap. Luttele uren voordat de allerlaatste zondagsaflevering van z'n strip *Peanuts* in meer dan duizend kranten over de hele wereld verscheen. Eind 1999 was hij namelijk al gestopt met het tekenen en schrijven van z'n beroemde en vooral in de beginjaren invloedrijke dagstrip. De vijftig jaar had hij net niet vol kunnen maken, maar overdragen aan een assistent wilde hij het ook niet.

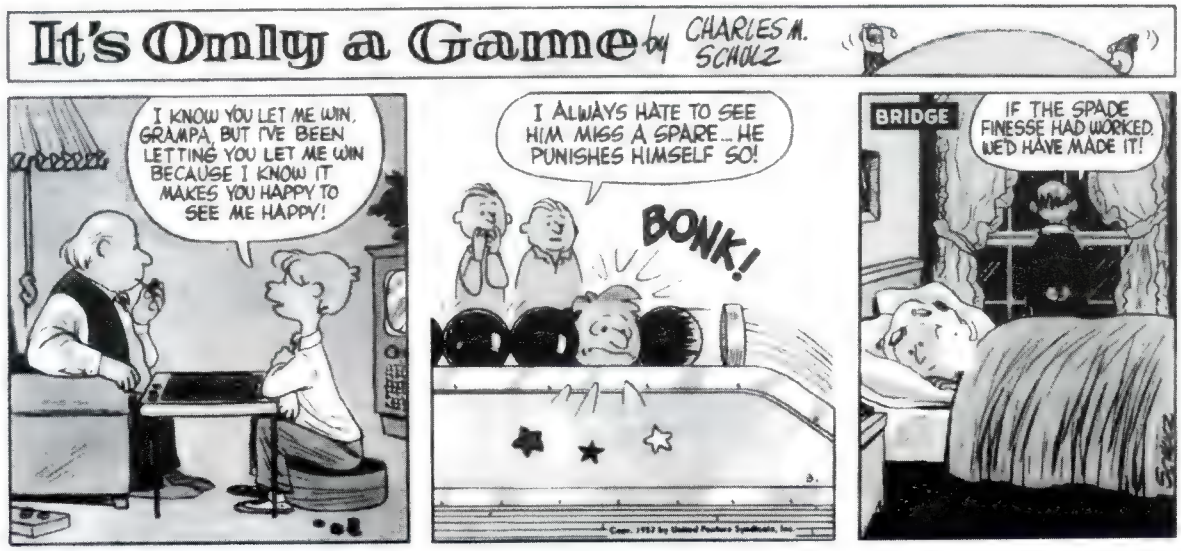
It's Only a Game by CHARLES M. SCHULZ
I KNOW YOU LET ME WIN, GRAMPA, BUT I'VE BEEN LETTING YOU LET ME WIN BECAUSE I KNOW IT MAKES YOU HAPPY TO SEE ME HAPPY!
I ALWAYS HATE TO SEE HIM MISS A SPARE... HE PUNISHES HIMSELF SO!
BONK!
BRIDGE
IF THE SPADE FINESSE HAD WORKED WE'D HAVE MADE IT!

It's Only a Game

DOOR GER APELDOORN

BOVEN - Charles M. Schulz. RECHTSBOVEN - Wie *It's Only a Game* als wekelijkse strook plaatste kreeg er een klein tekeningetje in de kop bij.

LINKSONDER EN ERNAAST - Een paar enthousiaste kegelfans stuurden Schulz een foto van de nagespeelde cartoon die Schulz aan Sasseville toespeelde. RECHTSONDER - Schulz deed vaak uitputtend het schetswerk. Sasseville hoefde bij deze grap niets meer te doen dan inkten.

Charles Schulz was namelijk een unicum onder de Amerikaanse striptekenaars. Hij wist *Peanuts* en z'n hoofdpersoon Charlie Brown tot grote hoogten te brengen. Zijn hond Snoopy werd een veelgebruikt icoon van de gemiddelde consument en was daardoor erg geliefd bij reclame-makers. Maar ondanks het vele tekenwerk deed Schulz dat helemaal in z'n eentje. Waar andere tekenaars hele batterijen aan tekenaars in dienst hadden om alle *merchandising* te produceren en uiteindelijk zelfs het schrijven en tekenaar aan anderen over laten, hield Schulz alles in eigen hand. Hij wàs *Peanuts*. Hij wàs Charlie Brown. Hij wàs Snoopy. En daar mocht verder niemand aankomen. Ook na z'n dood niet.

Daarom is het des te frappanter dat er tussen de vele publicaties die na het overlijden van en over Schulz zijn verschenen eentje zit waaruit blijkt dat Schulz ooit wel degelijk een assistent heeft gehad. Een uiterst capabele tekenaar die Schulz in 1957 voor korte tijd hielp met *Peanuts* en met het opzetten van een tweede strip. Een tekenaar die daarvoor en daarna nooit meer iets van belang heeft gedaan, ondanks zijn zichtbaar aanwezige talent.

Sasseville

Jim Sasseville werd in 1927 geboren in Minneapolis. Niet geheel toevallig ook de geboorteplaats van Schulz. Na de oorlog studeerde hij aan de Minneapolis School Of Art, waar hij in 1948 vanaf kwam met een diploma. Hij meldde zich aan bij de Art Instruction Schools, een postorderschool waarvoor ook Charles M. 'Sparky' Schulz werkte. Sasseville werd leraar 'advertentie-illustraties'. Jarenlang corrigeerde hij dezelfde opdracht. Nummer 5: Teken een busreclame op het thema 'Ontdek de Oriënt'. Op een gegeven moment waren de commentaren zó bekend dat Sasseville ze met een nummer aanduidde, waarop een secretaresse de bijbehorende passa-

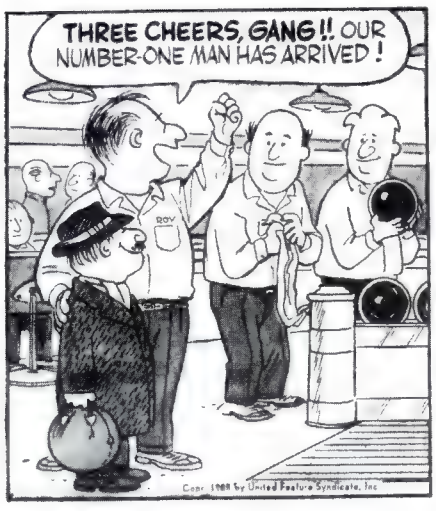

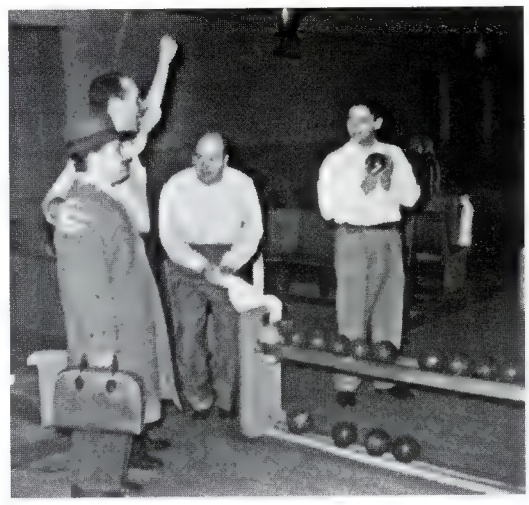

ge overtypte. Tussen het corrigeren door wisselde hij tekeningen en briefjes uit met z'n collega's. Helaas heeft hij alle tekeningen van Schulz uit die tijd lang geleden voor een schijntje van de hand gedaan.
In 1952 werd hij opnieuw opgeroepen voor het leger. Gelukkig hoefde hij niet naar Korea, maar zat hij z'n tijd uit op de Filippijnen. Het was zíjn beurt om de Oriënt te ontdekken. Toen hij in 1954 terugkwam was Schulz' krantenstrip *Peanuts* een groot succes. Sasseville ging naar de Art Instruction Schools en probeerde opnieuw aan de bak te komen als cartoonist. Hoewel hij liever schilderde, dacht hij dat hij met cartoons een betere boterham zou kunnen verdienen. Maar dat was moeilijker dan hij had gedacht. Gelukkig kwam z'n oude vriend Sparky eind 1956 met een geweldig aanbod: of Sasseville wilde komen helpen op zijn studio. Met het tekenen van *Peanuts*.

De samenwerking

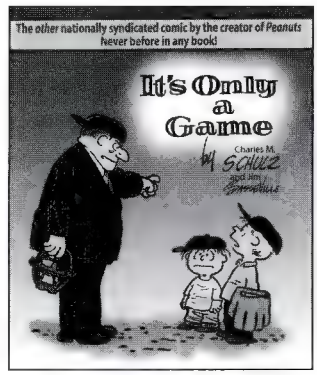
The other nationally syndicated comic by the creator of Peanuts
never before in any book!
It's Only a Game
Charles M. Schulz
and Jim Sasseville

Schulz' bewering dat hij nooit een assistent gebruikt heeft, was namelijk maar ten dele waar. In de jaren vijftig en een deel van de jaren zestig verschenen Charlie Brown en z'n vrienden namelijk niet alleen in de krant. Er werden ook comics van uitgegeven door Dell. Ondanks het feit dat er hier in Nederland weinig over geschreven wordt, was Dell de grootste en meest succesvolle Amerikaanse stripuitgeverij. Niet van superhelden, maar van kinderstrips zoals *Walt Disney Comics & Stories*, *Bugs Bunny*, *The Flintstones* en een hele stapel westerns. Eigenlijk kun je zeggen dat iedere tekenfilmfiguur of televisieserie die ook maar enige vorm van populariteit had wel een eigen reeks had bij Dell. En niet alleen de bekende figuren van het grote scherm moesten eraan geloven. Ook krantenstripreeksen zoals *Beetle Bailey* (Flippie Flink) en *Pogo* kregen hun eigen serie. De comicgeschiedenis van *Peanuts* begint in 1952, als de strip nog geen twee jaar bestaat. De herdrukseries *Tip Top* en *United Comics* van United Features Syndicate plaatsen vanaf hun maart/april-nummers herdrukken van Schulz' zondagstrip. Andere reeksen, zoals *Fritzi Ritz*, *Tip Topper* en *Sparkler Comics* doen al snel mee. Maar nog steeds alleen met herdrukken van krantenstripmateriaal. In 1957 neemt Dell alle titels over en belooft op de cover 'nieuwe avonturen'.
In eerste instantie liet Schulz toe dat Dell dat nieuwe materiaal zelf maakte. Maar hij was er zo ontevreden mee dat hij belooft het zelf voor z'n rekening te nemen. Schulz begint dapper te tekenen, maar moest na een paar verhalen toegeven dat hij het niet allemaal in z'n eentje redt. Hij belde z'n oude vriend en collega Sasseville.

En zo kwam Jim Sasseville voor $100 per week ($20 meer dan hij verdiende bij Art Instruction Schools) voor Schulz werken op diens studio. Sasseville's stijl lijkt zó erg op die van Schulz dat zelfs de kenners jarenlang moeite hebben gehad om het van echt te onderscheiden. Hij kreeg zelfs toestemming om de gemiddeld vier pagina's lange verhaaltjes zelf te schrijven. En hij deed dat met veel flair. Al met al tekende hij de korte verhalen in twintig nummers van *Nancy*, drie nummers van *Fritzi Ritz*, vijf van *Tip Top* en de hele inhoud van *Four Color 878*. Zijn laatste werk voor Dell was een lang verhaal over de vlieger van Charlie Brown voor *Four Color 969*, dat hij samen met Schulz tekende in een marathonsessie om de deadline te halen op de dag voor het weekend dat hij met z'n vrouw ging verhuizen naar Berely, Californie. Sasseville herinnert zich die dag nog steeds, niet alleen omdat het een creatieve explosie was, maar ook omdat Schulz en hij daarna hun samenwerking verbraken en elkaar nooit meer spraken.
Daarna had Schulz nog een andere assistent, de eveneens van Art Instruction Schools afkomstige Dale Hale. Maar daar gaat het nu niet over. En dat duurde ook maar een paar jaar.
De reden van de minder vrolijke scheiding met Sasseville lag hem in hun andere gezamenlijke project.

It's Only a Game

In 1957 was *Peanuts* een redelijk succes. Toch vond United Features dat er nog wel ruimte was voor een tweede strip van Schulz en ze vroegen hem met suggesties te komen. Zoals altijd ging hij diep bij zichzelf te rade en stelde voor om een *panel feature* te maken met grappen over golf, tennis, baseball en bridge. Iedere zondag drie grappen, dat moest kunnen.
Schulz was begonnen als gag-cartoonist en in z'n oorspronkelijke vorm was *Peanuts* ook een gag geweest met drie grappen per blokje. Voor *It's Only a Game* werden iedere keer drie grappen op één strook gezet, waardoor een mooie zondagse strook werd gevormd met de hoogte van twee stripregels. Een krant met een lagere verschijningsfrequentie kon ervoor kiezen om drie keer per week één grap te plaatsen, waardoor ook alle plaatselijke sufferdjes mee konden doen. De zondagsversie had de bonus van een kleine extra grap in de titel.
De hoofdpersonen van deze grappen waren geen kinderen, zoals in *Peanuts*, maar volwassenen. Met grappen over bridge haal je natuurlijk weinig jongeren binnen. Maar in 1958 kwamen ook de eerste opdrachten voor *merchandising* binnen en Schulz stond voor een moeilijke keuze. Welke werk-

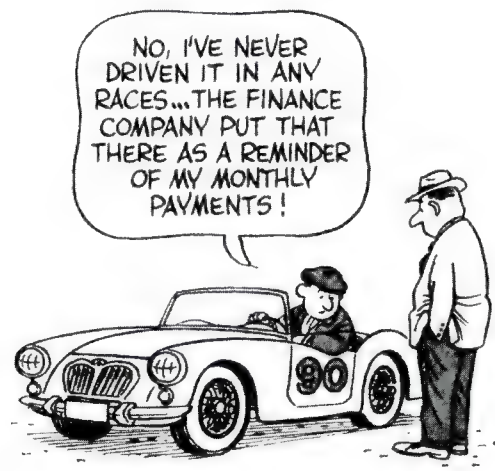

LINKSONDER - Schulz' schets met ernaast de uiteindelijke versie van Sasseville.
ONDER - Sasseville had met het tekenen van tieners weinig moeite. Dat zijn gewoon Schulz-kinderen met een groter lichaam. Voor de volwassenen moest hij meer teruggrijpen op z'n eigen stijl.

BOVEN - Jim Sasseville werd opgevolgd door Dan Hale als tekenaar van de comicversie van *Peanuts*. Hale, een vaste medewerker van uitgeverij Dell, bleef ver van de stijl van Schulz. Zo'n shot recht in het gezicht zou Schulz bij voorbeeld nooit tekenen.

ERNAAST - Twee grappen van *Peanuts*-voorloper *Li'l Folks*.

zaamheden moest hij afstoten en welke zelf onder controle houden? Omdat Jim Sasseville zo goed beviel met de korte verhalen, werd hij gevraagd om ook de strip *It's Only a Game* voort te zetten. Vanaf januari 1958 (de strip liep toen nog maar een paar maanden) is het allemaal puur Sasseville.
Niet dat je daar ook maar iets van merkt. Omdat de strip zich afspeelt in een wereld van volwassenen, is er eigenlijk niets in de wereld van Charlie Brown om het mee te vergelijken. En de gezichten van de personages van Sasseville zien er soms echt uit als oud geworden 'peanuts'. Het is duidelijk dat Schulz en Sasseville als tekenaars van een zelfde achtergrond komen en veel dezelfde strips en striptekenaars bewonderen, zoals de gemoedelijke panelstrip *Out Our Way* van J.R. Williams. Schulz schreef nog wel het merendeel van de grappen en maakte er vaak een schetsje bij. Maar ook als Sasseville dat zelf deed, was er geen vermindering van kwaliteit. En de melancholieke toon van Schulz was hem ook niet vreemd. Alleen grappen over bridge maakte hij niet, omdat hij daar niks van snapte.

De bruuske scheiding

Tijdens de eerste maanden van hun samenwerking woonden Schulz en Sasseville allebei in Minneapolis. In 1958 verhuisde Schulz naar Californië. Sasseville en z'n vrouw zochten een huis bij Schulz in de buurt. Alles zag er rooskleurig uit voor het jonge paar. Maar dat was helaas van korte duur. De belangrijkste factor in het minder plezierige deel van dit verhaal is het feit dat *It's Only a Game* nooit echt een succes werd. De strip startte in dertig kranten en een jaar later liep hij nog steeds in dertig kranten. De naam van Schulz had blijkbaar geen enkele invloed. En hoewel Schulz een contract met United Features had gesloten voor vijf jaar, besloot hij eind 1958 er een punt achter te zetten. Die beslissing nam hij zonder overleg met Sasseville. Die had er eerlijk gezegd geen enkel probleem mee gehad om de strip in z'n eentje voort te zetten. Dertig kranten was voldoende voor zo'n $250 per week. En dat was na aftrek van Schulz' deel. Het enige probleem zou zijn, dat hij voor Schulz werkte en dat hij dus afscheid moest nemen van z'n oude vriend om de strip voort te zetten.
Maar dat kwam er dus niet van. Want Schulz besloot in z'n eentje dat het wel mooi was geweest. Hij vertelde hem aan het eind van de lange dag waarop ze samen *Four Color 969* hadden getekend dat ze verlost waren van die ellendige strip. De relatie tussen de twee mannen verzuurde snel. Achteraf geeft Sasseville toe dat het ook niet geholpen heeft dat zijn vrouw Helga (die Dachau had overleefd en niet geneigd was om haar mening voor zich te houden) het slecht kon vinden met de vrouw van Schulz en de hele verhuizing maar een hoop ellende om niks vond. De sfeer verslechterde en tegen de tijd dat de laatste aflevering van *It's Only a Game* in de krant stond, was het duidelijk dat Sasseville ook maar beter kon ophouden met het tekenen van de comicversie van Schulz' strip. De scheiding der wegen was definitief en ze hebben het nooit meer goedgemaakt.
Niet alleen dat. Jim Sasseville zou ook nooit meer z'n boterham verdienen als cartoonist. Toen hij bij Art Instruction Schools werkte had Sasseville al eens geprobeerd om in z'n

SUPERSTRIP
SPECIAALZAAK
EPPO
Kleine Berg 33 • 5611 JS Eindhoven
Tel. 040 - 2 441 882 • Fax 040 - 2 435 873

Yendor
STRIPWINKEL
Korte Hoogstraat 16
3011 GL Rotterdam
Tel: 010 - 433 17 10
Fax: 010 - 411 38 54

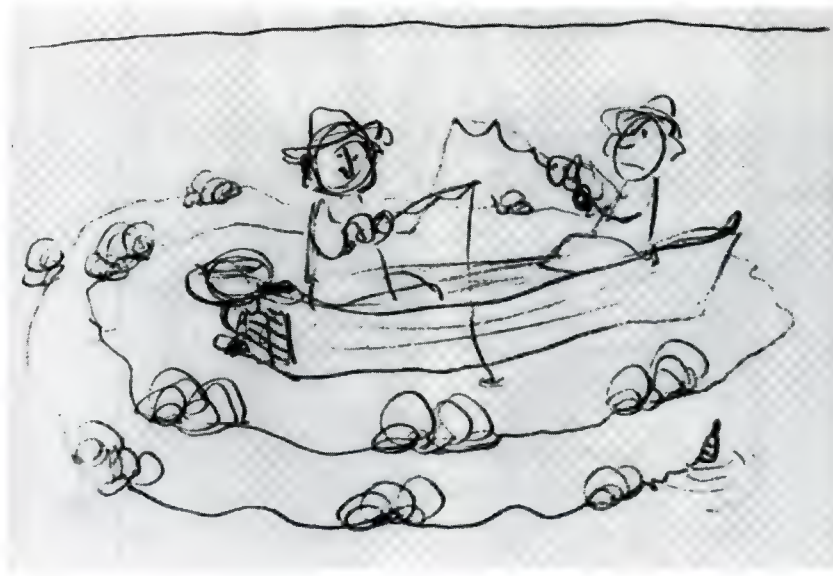

eentje een strip te maken. Wie afbeeldingen van die strip ziet, zal met verbijstering zien hoeveel zijn stijl toen al op die van Schulz leek. Toen hij weg was bij Schulz probeerde hij het nogmaals met diverse ideeën. *Sir Joe* was een komische avonturenstrip in de tijd van Koning Arthur, vol met draken en prinsessen in nood. *Friends and Foes* was een intrigerend concept waarin iedere dag iemand anders een lange monoloog houdt over een vriend of een vijand. Z'n stijl neigt de ene keer meer naar die van Schulz, de andere keer zit er iets meer van *Dennis the Menace*' Hank Ketcham in. Maar het talent van Sasseville is in alle voorbeelden duidelijk en het is onbegrijpelijk dat hij geen werk gevonden heeft.

Of het moet zijn omdat de *syndicates* bang waren om iemand aan te nemen waarvan iedereen wist dat hij met ruzie bij Schulz was weggegaan. Je weet maar nooit wanneer je nog een gunst van de Grote Meester nodig hebt.

In 1960 nam Sasseville een vaste baan als ontwerper bij een radarbedrijf en daar werkte hij tot z'n pensioen in 1990. De laatste paar jaar kan hij niet meer tekenen, omdat hij lijdt aan de ziekte van Parkinson. Nog iets dat hij gemeen heeft met z'n vroegere vriend Schulz, hoewel diens hand altijd stopte met trillen op het moment dat hij een tekenpen vastpakte.

BOVEN EN ERONDER - Schulz maakte schetsen voor alle grappen. Sasseville hoefde zich hier niet per se aan te houden.

Het hier en het nu

In ieder geval heeft uitgeverij About Comics nu alle 63 afleveringen van *It's Only a Game* gebundeld. Met hier en daar een schets van Schulz en een korte biografie van beide tekenaars. *Peanuts*-expert Nat Gertler heeft het boek vormgegeven en de (derde of vierde) vrouw van Schulz heeft toegestaan dat Sasseville alle *credits* krijgt die hij verdient. Zijn naam staat zelfs naast die van Schulz op het omslag.

Ondertussen zijn ook de eerste twee delen van de complete heruitgave van *Peanuts* verschenen bij uitgeverij Fantagraphics. Twee jaar strips per deel, twee delen per jaar. En bij het Charles Schulz Museum verscheen een volledige heruitgave van *Li'l Folks*, de allereerste incarnatie van Peanuts, met commentaar en annotaties van Derrick Bang. Dezelfde man die Sasseville herontdekte en interviewde. Schulz is overleden in 2000 maar z'n strip en alles wat ermee te maken had, leeft als nooit tevoren.

ger.apeldoorn@stripschrift.nl

LINKS - Twee voorbeelden van de bonus van een kleine extra grap in de titel die de zondagsversie van *It's Only a Game* had.

[DE BOVENTOON]

WAARNEMEN IS EEN KUNST

Grégory Mardon is van professie animatietekenaar. Als stripmaker heeft hij op zijn palmares *Vague à l'ame* over zijn grootvader en *Cycloman*. Zijn album *Lijf om lijf* is vorig jaar verschenen in het Nederlands. Zijn manier van werken is sterk beïnvloed door tekenaars als Fred en het duo Berberian en Dupuy van de stripreeks *Meneer Johan*. Mardon is een kunstenaar in het waarnemen. Door de afstand die hij neemt tot zijn directe omgeving is hij in staat klein leed in beeld te brengen zonder vorm van sentiment. *Volmaakte slachtoffers* heeft als leidend thema de onmogelijkheid om relaties aan te gaan. Jean-Pierre is een grijze muis, die door niemand wordt gezien. Hij loopt rond met seksuele frustraties als gevolg van de verstikkende zuigkracht van zijn dominante moeder in zijn jeugd. Opgezadeld met dit Oedipus-complex deinst hij terug voor overgave aan de ultieme vrouw. Op het moment dat hij van passief overschakelt naar actief gaat het prompt mis. Bij een roekeloze klimpartij breekt hij zijn kuitbeen. Door dit ongemak leert hij een aantrekkelijke fysiotherapeute kennen, die in een wonderlijke symbiose met haar gehandicapte broer leeft. Op een perverse manier wordt Jean-Pierre binnen de invloedssfeer van dit tweetal getrokken. Het kost hem bijna de kop. Mardon heeft een krachtige stijl van vertellen. Zijn voor een volwassen publiek geschreven zedenschets spitst zich toe op egoïsme, haat en manipulatie en dit moet worden getransformeerd in liefde en vriendschap. Hij weet daarin voor honderd procent te overtuigen. Zijn tekenstijl is schetsmatig realistisch en past naadloos bij zijn scenario. Het verzorgde album bevat een ex-libris. RB

Incognito 1: Volmaakte slachtoffers

Mardon
Dupuis 2005
ISBN 90-314-2679-2
Prijs €4,50
56 pagina's
kleur (sk)

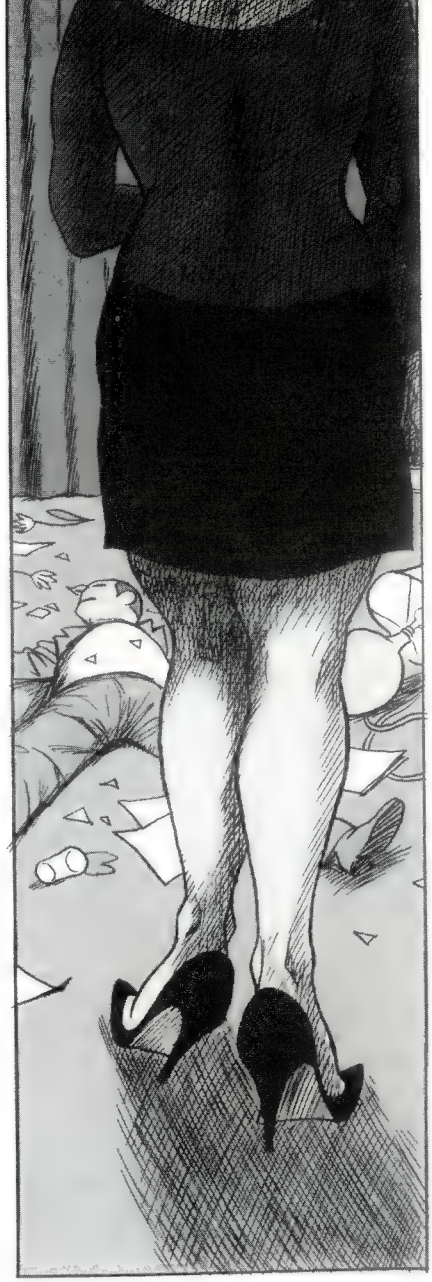

De beste Duck-verhalen uit Nederland

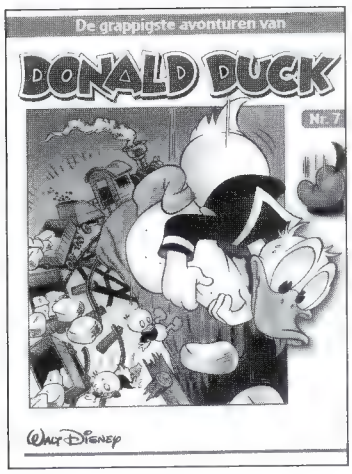

Mark de Jonge tekende vanaf 1977 honderden pagina's voor het vrolijke weekblad. In die beginjaren werd hij nog stevig begeleid door de toenmalige *art director* **Daan Jippes** en dat is duidelijk te merken: De Jonge's tekeningen hebben de welhaast befaamde 'Jippes-*schwung*' die tevens het werk van Freddy Milton zo kenmerkt. Maar De Jonge weet er wel degelijk een eigen draai aan te geven. De verhalen in dit album zijn gepubliceerd tussen 1977 en 1987 en daarmee is de variatie in inkt- en tekenstijl duidelijk zichtbaar, maar nergens storend. De scenario's zijn vooral van **Jan Kruse** en **Wijo Koek** (maar soms van **Thom Roep** en **Leendert Jan Vis**) en Daan Jippes krijgt (terecht) credit als *lay-outer* van al dit fraais. Dit is wederom een mooie bundeling van verhalen uit het weekblad die voorheen nooit compleet te bewonderen waren. De term 'Grappigste avonturen' doet echter na zeven albums (*and counting!*) toch wel wat overbodig aan, maar het beestje moest blijkbaar een naam hebben. Dit is gewoon het beste, in Nederland geproduceerde materiaal uit vijftig jaar weekblad *Donald Duck* – anders dan wat we al in de albumreeks *De beste verhalen van...* tegenkwamen van Carl Barks. Het wordt tijd om naast die dik honderd albums extra kastruimte vrij te maken voor deze reeks! PvC

De grappigste avonturen van Donald Duck 7

De Jonge & Jippes & Roep & Koek & Kruse & Vis
Sanoma 2004
ISBN 90-5855-351-5
Prijs €4,95
96 pagina's
kleur (sk)

[EN VERDER]

American Seasons 1: 1963 - Clara en de dwergen (Renard/Vasseur, Casterman). Verrassende strip, en dat niet alleen vanwege de bemoedigende woorden van François Schuiten achterin het boek. Een detective moet in 1963 in opdracht van een Amerikaanse verzekeraar een verdacht sterfgeval onderzoeken: een lilliputter uit een Russisch staatscircus. Hij trekt ongewild een beerput open. Het schilderachtige tekenwerk van Renard is fraai, de vertelling zit uitgebalanceerd in elkaar. Een puik debuut. RS

Arq 8: Oude bekenden (Andreas, Sherpa). Het kleur- en kadergebruik van Andreas blijft een genot om naar te kijken. Om het verhaal goed te kunnen volgen, is enige voorkennis aan te bevelen. TdK

Biggles vertelt over 6: De gebroeders Wright (Uderzo/Lefèvre-Garros, Lombard). Een vrij gedetailleerd en zeer technisch verhaal over de bekendste luchtvaartpioniers ter wereld. Een geschiedkundig verantwoord lesboek dat nooit echt spannend wordt. TdK

Bird 3: Het gezicht (Trillo/Bobillo, Prestige). Een kale vrouwelijke hoofdpersoon, lesbische seks, sado-masochisme, moord, de CIA en pyromanie... zie hier de ingrediënten van een bizarre, enigszins doelloze strip. De inkleuring is wel mooi. RS

De blauwbloezen 48: Arabesk (Lambil/Cauvin, Dupuis). Vijf korte en magere verhaaltjes over Arabesk het paard met slagveldangst van korporaal Blutch. Een hopelijk eenmalige noodsprong naar het kortere werk. TdK

Bob Morane 40: De exterminator (Coria/Vernes, Lombard). Een ter dood veroordeelde en bionisch omgebouwde crimineel, met schietvinger, moet een eind maken aan Morane

Stilte en leegte

De dagelijkse worsteling

Larcenet
Oog & Blik 2005
ISBN 90-5492-123-4
Prijs €14,95
56 pagina's
kleur (hk)

Exact een jaar heeft het geduurd: de vertaling van het prijswinnende album uit Angoulême 2004. *De dagelijkse worsteling* van auteur **Manu Larcenet** blijkt ook een verrijking voor de Nederlandse stripmarkt. Grafisch gezien is het op het eerste oog geen bijzonderheid. Relatief eenvoudige lijnen, veelal primair kleurgebruik, karikaturale figuren, minimaal getekende achtergronden...bij het doorbladeren vraag je je af waarom dit album het in Frankrijk zo ver heeft geschopt. Na lezing en herlezing dringt het besef een prachtige striproman in handen te hebben langzaam door.

De dagelijkse worsteling vertelt het verhaal van Marco, een psychiatrische patiënt met een hele reeks aan kwalen, onder andere angstaanvallen, depressiviteit en bindingsangst. Hij leidt dientengevolge een moeizaam bestaan. Zijn grootste vreugde bestaat uit het wandelen door de natuur met zijn kat Adolf (!) en het roken van grote joints met zijn broertje. We volgen Marco een aantal seizoenen lang waarin hij kennis maakt met een oude heer met een dubieus verleden en met een verleidelijke vrouwelijke dierenarts. Daartussen probeert hij zijn relatie met ouders en broer in stand te houden.

Vanuit deze schets van een relatief overzichtelijk bestaan weet Larcenet de lezer keer op keer op indringende wijze te confronteren met menselijke tekortkomingen en angsten. Daarbij valt zijn tekenstijl in de loop van de strip als vanzelf op zijn plaats. De stilte in de tekst en de leegte in het beeld vullen elkaar perfect aan. TdK

Docusoap?

Uitgeverij Glénat, bekend van de populaire Nederlandse vertalingen van onder meer *Akira* en *Dragon Ball*, brengt nieuwe Japanse strips op de markt, waaronder *Say hello to Black Jack*. Dit is een manga over het wel en wee van een jonge arts in een academisch ziekenhuis. De titel is een verwijzing naar Osamu Tezuka's meer sinistere ziekenhuismanga *Black Jack*. Hoofdpersoon van *Say hello to Black Jack* is Saitô, een jonge coassistent die na zijn artsexamen praktijkervaring gaat opdoen bij verschillende afdelingen van het ziekenhuis. Al snel wordt hij geconfronteerd met ethische dilemma's, wantoestanden in de zorg en de hang naar geld en macht van de gecorrumpeerde staf. *Say hello to Black Jack* is nauwelijks meer dan een uiting van kritiek op het Japanse zorgsysteem.

Schrijver/tekenaar **Syuho Sato** heeft zich bij het maken van de serie laten bijstaan door het Instituut voor Informatie en Medisch Onderzoek, waardoor de manga een hoog realiteitsgehalte heeft. De serie is in Japan een groot succes en heeft door de thematiek naar het schijnt veel stof doen opwaaien. Hier zal het zo'n vaart niet lopen, al is een aantal thema's door de huidige hervormingen van het Nederlandse zorgstelsel ook voor ons verrassend actueel. Los daarvan heeft het eerste deel echter veel weg van de talloze ziekenhuisseries op tv – al valt *Say hello to Black Jack* niet terug op de flinterdunne verhaallijnen van soaps of doktersromans. De personages worden echter nauwelijks uitgewerkt en veel open deuren worden ingetrapt. De worsteling van een jonge idealist met de gevestigde orde is een weinig vernieuwend thema en het boekje biedt verder niets om dat te compenseren.

Zoals we van een manga mogen verwachten zijn de tekeningen zorgvuldig en met oog voor details gemaakt. Het geheel is goed gedocumenteerd, maar door het veelvuldige gebruik van allerlei grijstinten doen de impressies van operatiekamers, patiënten en opengesneden lichamen smoezelig aan. Ook de personages boeten aan geloofwaardigheid in vanwege de karikaturale weergave van hun gezichten.

Met deze mengeling van stijlen lijkt het boekje zijn doel voorbij te schieten, zoals het ook laverend tussen de maatschappijkritiek en een meeslepend verhaal geen van beide overtuigend weet te brengen. Voor Glénat is de uitgave van *Say hello to Black Jack* een proefproject om te bepalen of de Europese markt rijp is voor meer moderne titels die in Japan succesvol zijn. Of deze proef succesvol verloopt, moet echter ernstig worden betwijfeld.

MS

Say hello to Black Jack 1: Kronieken van de afdeling chirurgie

Sato
Glénat 2004
ISBN 90-6969-386-0
Prijs €8,95
208 pagina's
zwart/wit met kleurkatern (sk)

en Ballantine. Wees gerust; er volgt een deel 41. TdK

De cyclus van Cyann 3: Aïeïa van Aldaal (Bourgeon/Lacroix, Glénat). Veel gesteggel en zeven jaar later eindelijk een nieuw deel uit deze bij uitgeverij Casterman gestarte reeks. Cyann doolt samen met Aïeïa over een desolate wereld. Verwarrend, gewelddadig, bizar en depressief. TdK

Dallas Barr 6: Sarabande (Marvano/Haldeman, Lombard). Na vijf jaar weer een nieuw deel. Lombard heeft de rechten om ook de laatste twee delen uit te brengen in deze reeks over de macht van eeuwig leven. Leuk detail is het eerbetoon aan Hermann door het figureren van Barney Jordan op het schip de Cormoran II uit de strip *Bernard Prince*.

Docteur Mystère 2: De oorlog de werelden (Castelli/Filippucci, Prestige). Uitbundige pastiche op de romanbelevenissen van de avontuurlijke wetenschapper uit het begin van de twintigste eeuw. Docteur Mystère en zijn assistent Cigale verkennen de ruimte en redden de wereld! RS

De beste verhalen van Donald Duck 122: Als klager (Barks, Sanoma). Bevat het bijna complete verhaal *'t Land onder de aarde* uit 1956 (in Nederland in 1965 gepubliceerd). Oorspronkelijk telde deze episode 32 pagina's, maar Barks bracht op last van de Amerikaanse uitgever het aantal terug tot 27. Naderhand zijn twee pagina's teruggevonden, alsook twee losse plaatjes die ook in dit deel zijn opgenomen. RS

De expert 2: De stola van de sjamaan (Brada/Giroud, Glénat). Een 15e eeuws schilderij dat twee jaar eerder is gemaakt dan het tafereel dat het beschrijft, is de aanleiding voor

Slechts 'n eenvoudig bakkie leut

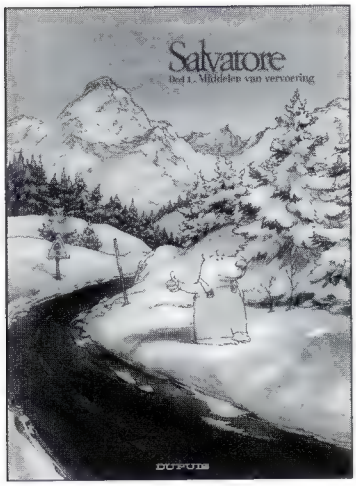

Salvatore 1: Middelen van vervoering

De Crécy
Dupuis 2005
ISBN 90-314-2666-0
Prijs € 6,95
48 pagina's
kleur (sk)

Middelen van vervoering, het nieuwste album van de veelbejubelde, maar in Nederland nog niet erg bekende **Nicolas de Crécy**, verscheen onlangs in de vorig jaar voorzichtig opgestarte collectie Expresso van Dupuis. Deze reeks wordt in 2005 behoorlijk uitgebreid en zal uit humoristische albums bestaan, gericht op een volwassen publiek. In tegenstelling tot De Crécy's vorige in Nederland verschenen werk, het tekstloze, ijzersterke *Prosopopus* (2003, ook bij Dupuis), voldoet dit eerste deel binnen de reeks *Salvatore* aan alle klassieke stripformules: 48 pagina's, plaatjes met tekst, het eerste deel van een serie, en vooral: een eenvoudig, lollig verhaal. Helaas zijn de wrange, surreële en groteske elementen uit zijn eerdere boeken in *Middelen van vervoering* grotendeels verdwenen. Ook De Crécy's authentieke tekenstijl en zijn opvallende kleurgebruik zijn in dit album minder sterk aanwezig. De tekeningen zijn schetsmatig en hebben fletse kleuren; ze zijn dan ook niet door De Crécy zelf ingekleurd. Gebleven zijn de mollige beesten en de humor. Hoofdpersonage Salvatore (een hondachtig wezen) is een enigszins wereldvreemde garagehouder, die een geheime liefde koestert. In dit eerste deel speelt ook het bijziende, drachtige varken Amandine een belangrijke rol. Zij brengt haar auto ter reparatie naar Salvatore's garage, bovenop een besneeuwde berg. Visueel geestig is een paginalange scène met een spectaculaire val van de berg van de auto met Amandine, die zich door haar bijziendheid van niets bewust is. Het sterkste punt van het boek zijn de grappige teksten van de personages (lees: dieren) en het ironische, droge commentaar (lof voor de – anonieme – vertaler!) van de verteller van het verhaal. Maar voor wie bekend is met de andere boeken van De Crécy is het toch een beetje een tegenvaller. Met *Salvatore* lijkt de tekenaar een stap terug te hebben gedaan en voor de weg van de toegankelijkheid te hebben gekozen. Géén espresso dus, eerder een gewoon bakkie koffie. Het wachten voor de liefhebber van pittiger De Crécy-materiaal is voorlopig op de Nederlandse vertaling van de trilogie *Le Bibendum céleste* (in vertaling: *De wolkenruiter*), die al enige tijd wordt aangekondigd door Oog & Blik. RdV

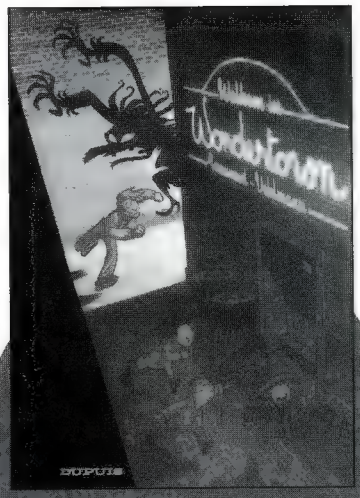

VALREEP

◆ Bij uitgeverij Dupuis verscheen het eerste deel van *Wondertown*, een nieuwe reeks van tekenaar Benoît Feroumont en scenarist Fabien Vehlmann.

◆ En dan nog nieuws uit onverwachte hoek: uitgeverij Gottmer is gestart met de reeks *Kleine vampier*, door Joann Sfar, waarvan in Frankrijk inmiddels zes delen zijn verschenen.

[EN VERDER]

moord op de nakomelingen van hen die op het schilderij staan afgebeeld. Je begrijpt dat een expert nodig is om dat te ontrafelen. TdK

Giacomo C. 7: Angelina en **8: Lelijk als de nacht** (Griffo/Dufaux, Glénat). Eindelijk twee nieuw vertaalde delen van deze reeks. De eerste zes verschenen voordat Glénat ze uitbracht al in de *Collectie Kronieken* van uitgeverij Blitz. Deze twee verhalen, ook al weer bijna tien jaar oud, vertellen nauwelijks iets over 's mans erotische uitspattingen maar maken van Casanova een aantrekkelijke avonturier. TdK

De Havik 6: De tranen van Tlaloc (Pellerin, Dupuis). Pellerin rondt met dit deel de eerste cyclus in stijl af. Naar goed '*Roodbaard*-gebruik' draait het om het al dan niet bestaan van een onmetelijke schat. Beperkt verkrijgbaar in folieverpakking met deel 1. TdK

H.M.S. - His Majesty's Ship 1: De schipbreukelingen van de Miranda (Roussel/Seiter, Casterman). Roger Seiter is de scenarist van de veelgeprezen *Sherlock Holmes*-achtige strip *Fog*. Hij blijft zijn inspiratie uit het Engelse verleden halen. *H.M.S.* is een maritieme strip over sabotage op een schip van de Britse oorlogsvloot aan het eind van de achttiende eeuw. Veelbelovend! RS

De Katamarom 35: Het schuilhol van Satic (Gos/Walt, Glénat). Een nieuwe uitgever! Het heeft de makers niet geïnspireerd; het verhaal is eerder een opeenvolging van gebeurtenissen dan een plot, het tekenwerk is fantasieloos en de grappen zijn van het niveau dat Suske en Wiske twintig jaar geleden al hadden bereikt. HW

Kiekeboe 104: De Himbagodin (Merho, Standaard). Merho is op safari in Namibië

(B)Rrrrrrr!

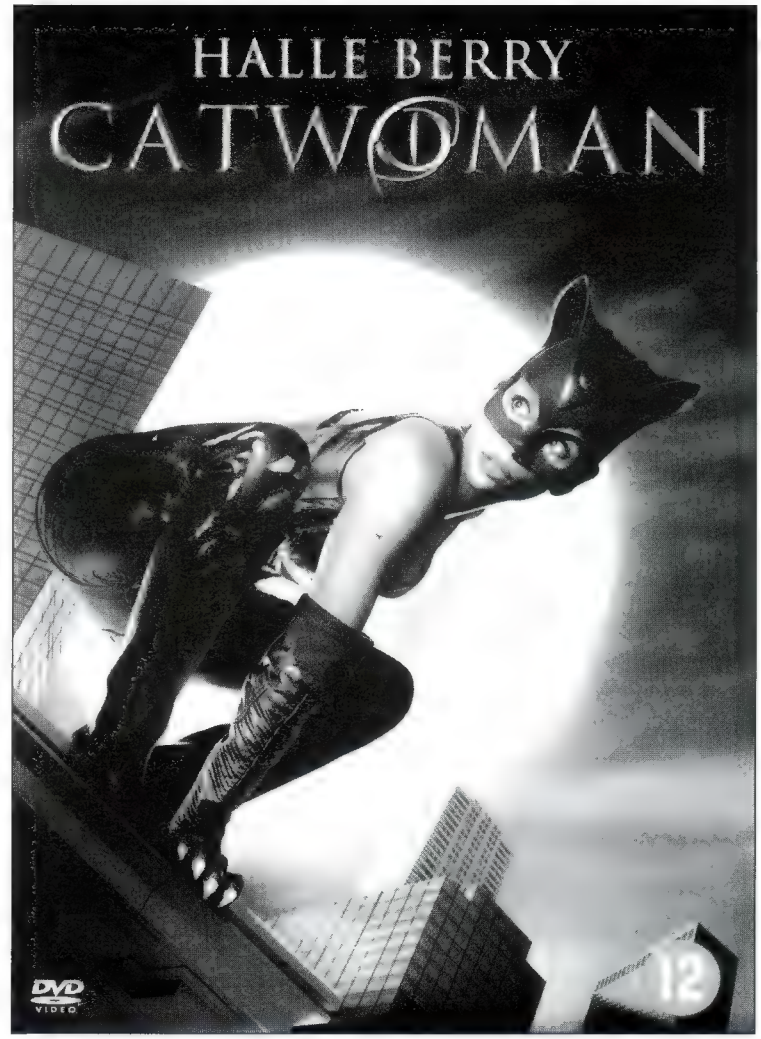

Catwoman *is de zoveelste* live action *'stripfilm' uit Hollywood. Het is onvermijdelijk dat er tussen de vele films zeer geslaagde pogingen zitten (*Spiderman, Hellboy*) maar zeker ook misbaksels (*The League of Extraordinary Gentlemen, The Hulk, Dare-Devil*). Catwoman *werd voordat de film in de bioscopen kwam, al afgeserveerd door fans en critici als een koude hap goedkoop kattenvoer uit de onderste rekken van het schap. Nu had het altijd erger gekund:* Catwoman *is zeker geen draak van een film en soms best vermakelijk, maar het script is gewoonweg saai.*

Patience Philips ontdekt als medewerker van een reclamebureau een complot rondom de fabricage van een verjongingscrème. Ze wordt vermoord, maar een groep katten wekt haar tot leven en rust haar uit met bijzondere krachten. Ze is vastberaden om de strijd aan te gaan met haar moordenaars, Sharon Stone en haar op geld beluste echtgenoot.

So far so good, *maar de film zit vol ongeloofwaardige bordkartonnen karakters, een dodelijk saai romantisch subplotje en een paar actiescènes die aanvoelen als verplichte nummers.* ***Halle Berry*** *nam eind februari dan ook een Razzie in ontvangst (dapper!) – de jaarlijkse 'Oscar' voor de slechtste film en acteerprestatie van het jaar – en sprak daar onder andere de memorabele woorden:* 'I want to thank Warner Brothers for casting me in this piece of shit'. *Tegen haar agent zei ze:* 'Next time read the script first'.

Veel spannender, opwindender en sensationeler dan een gemiddelde tv-serie op dinsdagavond wil Catwoman *gewoon niet worden. Wel voor fans van Halle Berry die, sinds ze (letterlijk) opdook in de laatste* James *Bond-film, maar niet genoeg krijgen van haar heupwiegend, rondborstig gesluip. Rrrrrrr! PvC*

Catwoman

Warner 2005
(±100 minuten, 12 jaar)

Koude oorlog nog niet ten einde

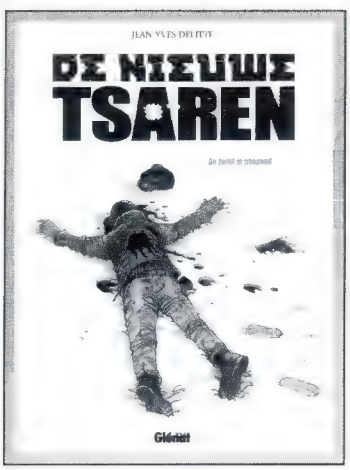

Na *De Neptunus* opnieuw een prachtige strip van **Jean-Yves Delitte**. Met *De nieuwe tsaren* creëert hij een corrupte wereld rondom de koude Russische vlootbasis in Moermansk. Joeri Vladimir is inspecteur van de Amerikanen die toeziet op het juiste gebruik van de kerninstallaties. Zoals al aan zijn naam is af te lezen is hij van Russische oorsprong. Dit gegeven en zijn natuurlijke neiging tot achterdocht maken hem impopulair op de basis waar zich, uiteraard, louche praktijken afspelen. Officieel en officieus wordt hij gedwarsboomd in zijn onderzoek. Als ook een oude bekende van Joeri zich tegen hem keert, wordt hij genoodzaakt te vluchten.

Delitte kan zich met een winterse achtergrond uitleven op zijn talent aantrekkelijke verhaallijnen in beeld te brengen. Zonder ogenschijnlijke haast in het verhaal zijn er voldoende ontwikkelingen die de vaart erin houden. De hoofdpersoon is bepaald geen superman; daarin ligt zijn kracht. Enigszins vergelijkbaar met *Blueberry* van Jean Giraud sloft hij slonzig door het verhaal; het maakt hem enkel sympathieker. De tekeningen zijn eveneens van hoge kwaliteit. Delitte weet door een fraai gebruik van schaduwen, de met voorliefde getekende voertuigen, een speelse opzet van de kaders en de gevarieerde camerastandpunten boven de gemiddelde groep tekenaars uit te stijgen. *De nieuwe tsaren* laat vermoeden dat de Koude Oorlog nog lang niet ten einde is. TdK

De nieuwe tsaren 1: De jacht is geopend

Delitte
Glénat 2004
ISBN 90-6969-399-2
Prijs €12,95
48 pagina's
kleur (hk)

geweest en vond er inspiratie voor een verhaal over de godin van de Himba-stam. Dat levert achterin het boek een aardig extraatje op: een *'making of'* met foto's, schetsen en toelichtingen. RS

De laatste profetie 3: In het teken van Ba'al (Chaillet, Glénat). De mooie decors van het klassieke Rome maken enorm veel goed aan het armetierige verhaal over de wrede machthebber Heliogabalus. HW

Lester Cockney 8: Oregon Trail (Franz, Lombard). In de nalatenschap van de eind 2003 overleden Franz bevinden zich nog twee *Lester Cockney*-verhalen. Dit een-na-laatste spannende verhaal speelt zich af in het Wilde Westen en bewijst eens te meer dat deze lers getinte serie tot zijn beste werk gerekend mag worden. RS

Nestor Burma 6: De nacht van Saint-Germain-des-Prés (Moynot/Malet, Casterman). Een nieuwe speurdersopdracht voor Nestor Burma in het Parijs van de jaren vijftig. Alleen Jacques Tardi heeft zich teruggetrokken als bewerker en tekenaar van de detectiveromans van Léo Malet. Zijn opvolger Emmanuel Moynot (*Anatomie van de wanorde*, Oog & Blik 2003) doet zijn best, maar het resultaat is een omsamenhangend avontuur met te grote overgangen tussen de verschillende verhaallijnen. RS

De oneven orde 2: Sevilla 1600 (Teng/Cuadra/Miel, Lombard). Het middeleeuwse manuscript Visio Veritatis van een op de brandstapel gestorven mystica is de rode draad die door deze serie loopt. Een ieder die dit vervloekte boek inziet wordt weldra ingehaald door de dood. Zo ook de echtgenote van een schrijver die niet los kan komen van dit werk. Het magisch-realistische verhaal laveert tussen gewelddadige gebeurtenissen in het heden en vervolgingen in het

Het geheim van de EBEEBE-stemming

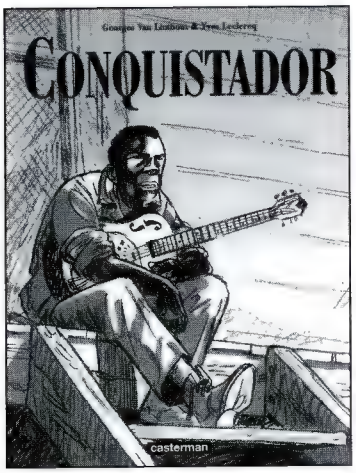

Conquistador

Van Linthout & Leclercq
Casterman 2005
ISBN 90-303-8530-8
Prijs € 12,95
80 pagina's
zwart/wit (sk)

Yves Leclercq is niet alleen stripschrijver, maar speelt ook gitaar en dan bij voorkeur blues. In *slide-style*, met de gitaar plat op de knieën, gebruikt hij doorgaans een open, modale stemming. Voor de kenners: EBEEBE. Toen hij zijn gitaar daarop liet afstellen, wees de man in de muziekwinkel hem er verbaasd op dat die stemming ook in een ander muziekgenre veelvuldig wordt gebruikt. Een opmerkelijke overeenkomst, die Leclercq aan het denken zette. Zou die overeenkomst ons iets kunnen vertellen over de wortels van de blues? Leclercq dacht van wel en omdat hij geen musicoloog is, schreef hij in plaats van een wetenschappelijk artikel een prachtig magisch-realistisch stripscenario. Het voorval in de muziekwinkel wordt daarin toegeschreven aan de denkbeeldige bluesgitarist Buddy Leroy. Maar, als Leroy die winkel binnenwandelt bevinden we ons al aan het eind van het verhaal, zo ergens eind tachtiger jaren, vlak voor zijn afscheidsconcert in Parijs. Daar, in de kleedkamer, vertelt hij een bandlid over zijn ontdekking.

Leroy's levensverhaal begint met een reeks flashbacks die de lezer terugvoert naar de jaren dertig, de tijd waarin de bluesartiest opgroeit in het troosteloze moerasgebied van de Mississippi, de oorsprong van de Deltablues, en waar hij op spookachtige wijze kennismaakt met de EBEEBE-stemming. In de jaren veertig en vijftig wordt Leroy een beroemd bluesartiest, maar als zijn vrouw sterft stopt hij zijn gitaar terug in de koffer. Totdat hij toevallig merkt dat blanke popartiesten als Crosby, Stills en Nash zijn gitaarstijl intussen dankbaar hebben weten te vertalen naar de popmuziek. Dan is hij weer even helemaal terug en klaar voor de onthulling van het geheim van de EBEEBE-stemming. Leroy's leven bestrijkt de complete geschiedenis van de blues en Leclercq maakt daarvan handig gebruik om die hele historie nog eens kort en kundig samen te vatten, met inbegrip van het bekende verhaal van de ontmoeting tussen de duivel en blues-legende Robert Johnson. Er zullen maar weinig muziekwetenschappers zijn die de theorie van Leclercq/Leroy over de oorsprong van de blues serieus zullen nemen. De meesten van hen zijn immers nogal gehecht nogal aan het idee van een 'zwarte', Afrikaanse herkomst van deze muziekstijl. Zelf heb ik minder moeite om met Leclercqs idee over de Europese wortels van de blues. Je hoeft het echter bepaald niet met de schrijver eens te zijn om van deze striproman te genieten. De meeste lezers zullen als een blok vallen voor het schitterende tekenwerk van **Georges van Linthout**, die het verhaal heeft gegoten in ruwe potloodtekeningen met gewassen inkt. Rauw, melancholisch en alles in zwart/wit met veel grijstinten: precies zoals het hoort bij de blues. Kortom, het verhaal is inhoudelijk origineel, uiterst knap getekend en prachtig vormgegeven. Mijn kritiek beperkt zich tot het magisch-realisme waarmee Leclercq de verschillende episodes uit het leven van zijn hoofdfiguur aan elkaar lijmt. De overgangen zijn daardoor niet altijd even gemakkelijk te volgen. Zelf kan hij natuurlijk niets doen aan het uiterst stroeve Nederlands van de vertaling, die bovendien nogal slordig omgaat met
de, overigens schaarse,
muziektechnische
terminologie.
GT

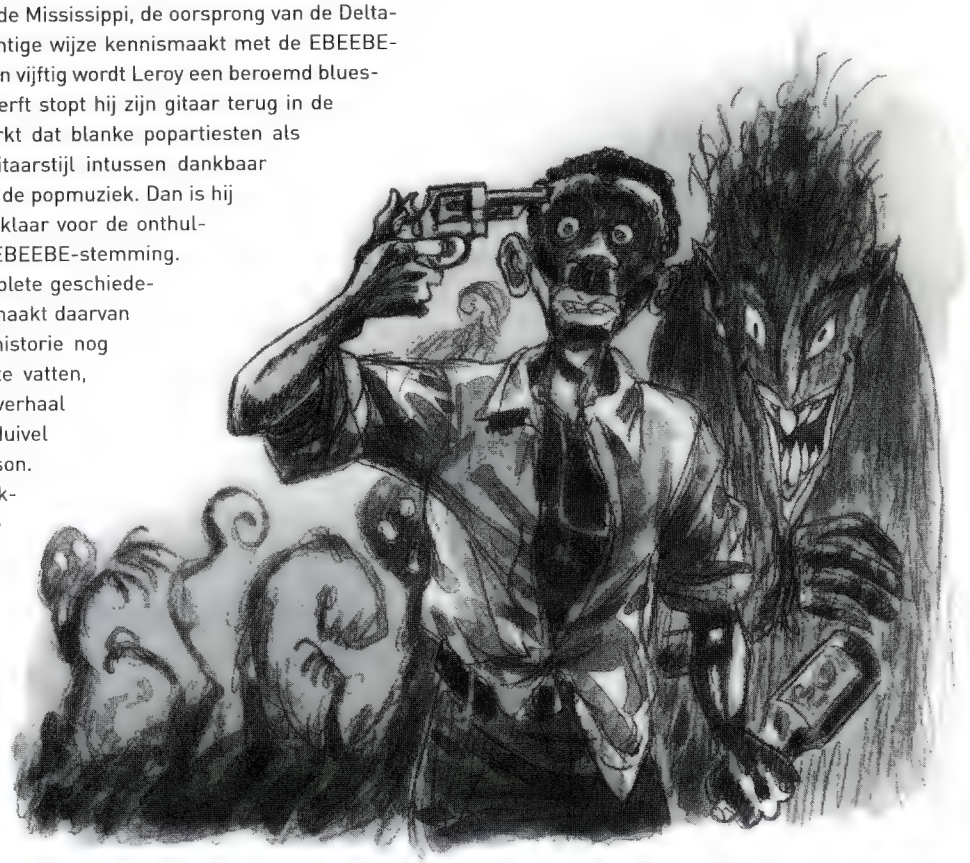

De uitroeptekens staan voor de volgende waardeoordelen:

!!!!! **grote klasse!**
!!!! **kopen!**
!!! **middenmoot**
!! **mwâh**
! **kastvulling**
... **door 't putje**

[EN VERDER]

Antwerpen en Sevilla van de 16e eeuw. Tekenwerk en verhaal zijn dik in orde. Op naar de delen 3, 4 en 5. RB

Parker & Badger 3: Opgelet! Overstekende dassen (Cuadrado, Dupuis). Kolderiek gedoe rond een uitvreter (Parker) en zijn huisdier annex vriend Badger (een das). Het zijn aan de Dikke & de Dunne schatplichtige grappen. RS

Rick Rolluik 1: Bliksems! (Oosterveer/Ritstier, Bee Dee). Dit is het vierde verhaal maar het eerste dat in albumvorm verschijnt. Het werd oorspronkelijk voor *Suske en Wiske weekblad* gemaakt, maar werd echter nooit geplaatst door de stopzetting van dat tijdschrift. Deze ode aan Maurice Tillieux' *Guus Slim* is een prettig lezende kinderstrip. TdK

Rooie Oortjes-cartoonalbum 34 (Dany, Boemerang). De vrouwen in dit album zijn lustobjecten met stevige ronde tietjes en wapperend lang haar, meestal dom, maar soms net slim genoeg om de nog dommere mannen meedogenloos te manipuleren. Meer sexy dan geestig. HW

De Smurfen 24: De goksmurfen (Borecki/Parthoens/Culliford. Lombard). Vaste tekenaar is inmiddels Ludo Borecki geworden die sinds 1994 in dienst is bij Studio Peyo. Het scenario is van Thierry Culliford (de zoon van Peyo) en Luc Parthoens, die al vanaf 1990 werkt voor de studio. In dit amusante 24e deel loopt het 'waag eens een smurfje' bijna fataal af voor de smurfengemeenschap. RS

S.T.A.R. 4: Als een gekluisterd paard (Cayman/Delperdange, Casterman). Deze gecompliceerde wetenschapsthriller biedt te weinig variatie en te stijf tekenwerk om echt boeiend te kunnen worden. HW

Literair dromen van de Matena-methode

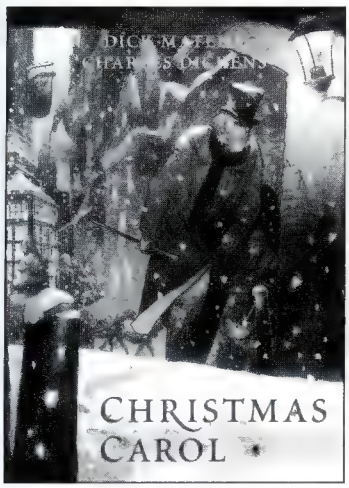

Na het succesvolle vormexperiment van *De avonden* heeft **Dick Matena** *A Christmas carol* van **Charles Dickens** aan hetzelfde procédé onderworpen: een stripversie die de volledige tekst van het literaire origineel bevat, in een nieuwe vertaling van **Else Hoog**. Een herhalingsoefening is het niet geworden: waar *De avonden* in grijstinten werden uitgebeeld zijn de dromen van Scrooge geheel in bijpassende kleuren opgetrokken. Matena heeft ervoor gekozen om dit 'kerstlied in proza' door de schrijver zelf aan een volle theaterzaal te laten voordragen, zodat hij delen van de beschrijvende tekst toch in tekstballonnen kon opnemen. Dat vergemakkelijkt het 'striplezen' aanzienlijk.

Het verhaal van de vrek die na confrontaties met verleden, heden en een mogelijke toekomst tot inkeer komt, mag bekend worden verondersteld. Dat roept de vraag op: waarom kiest Matena voor zo'n overbekende en al zo vaak vertelde kerstvertelling? Lezing maakt dat duidelijk: deze versie ontrukt het verhaal uit de klauwen van de Amerikaanse kerstsentimentaliteit waar het definitief in terecht leek te zijn gekomen, en geeft het terug aan Dickens zelf. Matena kiest ondubbelzinnig voor het sociale commentaar waarvan het oorspronkelijke verhaal is doordrenkt, en veegt alle suikerzoete sneeuw weg die erop neergedwarreld was. Hij weet dat nog te versterken door veel in de tekst genoemde details niet uit te beelden, maar zich te beperken tot sfeertekeningen in letterlijke zin, in kleuren die Scrooges dromen het karakter van nachtmerries geven, in aan het moment aangepaste tinten. Het is trouwens nog steeds verbluffend om te zien hoe deze stripveteraan zich nog steeds vernieuwt, en voor elk van zijn, zeer uiteenlopende, projecten weer een nieuwe, speciaal voor het doel ontworpen, tekenstijl weet te hanteren, die toch altijd onmiskenbaar het Matena-handschrift draagt. Het enige nadeel aan *Christmas carol* (en van het procédé) is dat Matena's tekenkunst wordt ingekaderd door grote hoeveelheden tekst, wat de pagina-indelingen vaak onevenwichtig en soms zelf onaantrekkelijk maakt. Dickens was natuurlijk een bloemrijk en breedsprakig schrijver. Dat roept de vraag op wat de Matena-methode zou kunnen doen met werken van literatoren met spaarzamer taalgebruik als Bordewijk of Nescio. Dromen hebben we allemaal. JL

Christmas carol – Een kerstlied in proza

Matena & Dickens
Bezige Bij 2004
ISBN 90-234-1643-0
ISBN 90-234-1644-9 (luxe)
Prijs € 18,90
€ 49,50 (luxe)
72 pagina's
kleur (hk)

Digitale suspense-strip

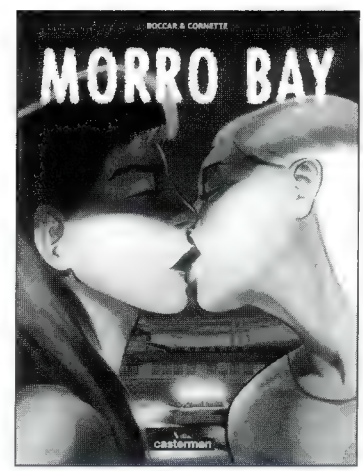

Morro Bay doet denken aan een film van David Lynch. Een beklemmend drama in Nergenshuizen, vol onderhuidse spanningen, lustgevoelens en bovennatuurlijke verschijnselen. In de strip is de plaats van handeling het Californische kustplaatsje Morro Bay. Twee hartsvriendinnen, Eva en Tracy, raken geïntrigeerd door de verdwijning van een succesvolle zwarte basketballer die uit hun dorp kwam. Langzaam wordt er een geheim ontrafeld, culminerend in de ultieme wraakoefening in het moeras. Niet voor niets lijkt de gekozen lettering van de titel op de naoorlogse EC-comics, waarin het boontje-komt-om-z'n-loontje-principe hoogtij viert vanwege verzwegen misstanden.

Het scenario van **Jean-Luc Cornette** leunt zwaar op allerlei suspense-films die gaan over verzwegen geheimen in ogenschijnlijk rustige dorpjes. Hij neemt de tijd om het verhaal af te wikkelen, maar verhindert daardoor dat de damp echt van de strip afslaat. Ook missen sommige bijfiguren een duidelijke rol in het verhaal.

Het meest bijzondere aan *Morro Bay* is het geheel digitaal geproduceerde tekenwerk en de inkleuring van **Jeanlouis Boccar** (bekend van de Glénat-strip *De drie maagden* op scenario van Yslaire). En het moet gezegd: het ziet er sfeervol en niet al te houterig uit (al is zijn stijl wel weinig gedetailleerd). De in Brussel werkzame Fransman heeft zijn potlood en inktpot een paar jaar geleden definitief ingeruild voor een computer: voortaan geen pen en papier meer, maar een draagbare tablet-pc met digitaal aanraakpenseel. Boccar maakt gebruik van de softwarepakketten *Painter* en *Quark Express* (voor de kaders). *Painter*-fabrikant Corel haalde hem vorig jaar naar Nederland bij de perspresentatie van versie IX. Daar gaf Boccar een staaltje weg van zijn digitale stripkunnen. 'Op papier moet je eerst alles uittekenen en vervolgens hertekenen', vertelde hij toen. 'Met een computer ben je veel vrijer in het maken van de *mise-en-scène*. Ik kan bij voorbeeld in- en uitzoomen. Bovendien staat alles op het scherm en ligt er geen troep meer op mijn bureau.'

Het moeilijkst is het configureren van de softwarehulpmiddelen: het ontdekken van de mogelijkheden ervan, meent Boccar. 'Als dat eenmaal onder de knie is, ligt het digitaal met gevoel tekenen binnen handbereik. Alles kan, alleen je moet niet bang zijn voor een pc!' RS

Morro Bay

Boccar & Cornette
Casterman 2005
ISBN 90-303-8533-2
Prijs € 13,50
64 pagina's
kleur (hk)

Suske en Wiske 286: De flierende fluiter (Vandersteen, Standaard). Het album staat op naam van Marc Verhaegen, maar is gemaakt door zijn (toen nog) studiomedewerkers Peter van Gucht en Walter van Gasse. Als dit verhaal een voorbode is van wat de liefhebbers te wachten staat in het post-Verhaegen-tijdperk, dan belooft dat weinig goeds. Best aardig hoor, zo'n variatie op de Rattenvanger van Hamelen, maar het tekenwerk is matig en het einde van het verhaal wordt afgeraffeld. RS

Tamara 3: Jongens om van te snoepen (Darasse/Zidrou, Dupuis). Het dikkige meisje Tamara wil een vriendje en wordt verliefd op alles wat er een beetje appetijtelijk uitziet. Deze weinig kritische houding levert naast een enkele komische situatie vooral flauwe grappen op. HW

De vijand 3: Demon (Pagliaro/Pancini/Robberecht, Casterman). De angstige geketende naakte jonge vrouw op de cover is de voorbode van een verontrustende cocktail van seks, satanisme, geweld en horror. Mooi getekend, goed verteld, maar niet prettig voor het slapen gaan. HW

De wind der goden 16: De oude man van het gebergte (Cothias/Gioux, Glénat). Na vijftien delen historisch realisme eindigt deze cyclus met een album vol onzin: draken, liften, Ali Baba en robots. Ik geloof niet dat ik wil weten hoe het verder gaat in de volgende cyclus. HW

De zang van de walvissen (Baudoin, Dupuis). Zoektocht naar de zin van het leven. Of is de hoofdpersoon juist op de vlucht voor het bestaan? Jammer eigenlijk dat deze Baudoin-strip niet in de Sherpa/Oog&Blik-reeks uitkomt, maar bij Dupuis. RS

→ AGENDA

AANVULLINGEN? VERTEL HET ONS! STUUR NIEUWS OVER BEURZEN, TENTOONSTELLINGEN OF ANDERE INTERESSANTE STRIPEVENEMENTEN AAN AGENDA@STRIPSCHRIFT.NL OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM

t/m 30 maart *Expo 'Originelen van Charles Guthrie', Stripwinkel Balloon Express, Korfmakersstraat 1, Leeuwarden, info: (+31)(0)58-2132146*

t/m 12 juni *Expo 'Strippen op school', over striponderwijs in België, Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2100433 of www.stripmuseum.be*

t/m 26 juni *Expo 'Menselijke dilemma's – De oorlog in beeldverhalen', grotendeels gebaseerd op het stripboek 'De ontdekking' van Eric Heuvel, Oorlogsverzetsmuseum Rotterdam, Veerlaan 82-92, Rotterdam, info: (+31)(0)10-4848931 of www.ovmrotterdam.nl*

t/m 1 juli *Expo 'Van strijd naar strip – Indische oorlogsherinneringen verbeeld door Peter van Dongen', Het Indisch Huis, Javastraat 2b, 's-Gravenhage, info: www.hetindischhuis.nl*

t/m 21 augustus *Expo 'De wereld (1947-2001) volgens Opland', een overzichtsexpositie, Historisch Centrum Het Markiezenhof, Steenbergsestraat 8, Bergen op Zoom, info: (+31)(0)164-2770777 of www.opland.nl*

26 maart *8e Oost-Nederlandse Stripboekenbeurs, Broerenkerk, Zandstraat 20, Zwolle, info: www.oostnederlandsestripboekenbeurs.nl*

2 en 3 april *15e Salon de la bande dessinée, Maisons-Laffitte, Frankrijk, info: (+33)1-34931281 of www.salonbd-maisons-laffitte.com*

10 april *Grote stripruilbeurs, Stripclub Tafelrond, Zaal Het Bad, Martelarenlaan, Kessel-Lo, België, info: (+32)(0)16-236597.*

10 april *Smurfenbeurs, 'Oog in Al', Handelstraat 3, Utrecht, info: info@stichtingvansmurfenverzamelaars.nl*

24 april *5e Strip-, platen- en cd-beurs, Sportzaal Schijnpoort, Schijnpoortweg 55, Antwerpen, België, info: www.stripsmeteenhart.org*

1 mei *Clickburg, de eerste Nederlandse webcomics-beurs, Tilburg, info: www.clickburg.nl*

15 mei *2e Stripfestival Knokke-Heist, met onder anderen Tibet, Renaud, Eric Heuvel, Minck Oosterveer en Ilah, Van Bunnenplein/Zeedijk, Knokke, België, info: jean-pierre.vantorre@knokke-heist.be*

21 mei *Bommelverzamelaarsbeurs, Gebouw Orca, Germanenlaan 360, Apeldoorn, info: (+31)(0)71-5804812*

29 mei *3e Stripfestival, Sluis, info: info@stripfestivalsluis.nl*

29 mei *Gentse Stripbeurs, met onder anderen Charel Cambré en Walter Bruneel, Gito Campus Bouw, Martelaarslaan 13, Gent, België, info: www.gentsestripbeurs.be*

5 juni *Stripfestijn 2005, Scheffersplein en omgeving, Dordrecht, info: (+31)(0)78-6142012 of www.stripfestijn.com*

14 juni t/m 18 september *Expo 'De wereldreis van Jommeke' naar aanleiding van het vijftigjarig jubileum van die strip, Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2100433 of www.stripmuseum.be*

18 en 19 juni *8e Stripweekend, met onder anderen Paul Geerts en Marc Verhaegen, Sporthal Gitok, Kalmthout, België, info: (+32)(0)3-6666783 of www.vvvkalmthout.be*

27 en 28 augustus *20e Brabants Stripspektakel, Sportcentrum Valkencourt, Heerkensdreef 15, Valkenswaard, info: (+32)(0)11-661473 of johan.gerlings1@pandora.be*

11 september *5e Stripfestival, Cultureel Centrum Antoon Spinoy. Mechelen, België*

4 oktober t/m 11 december *Expo 'Tekenaars van de Spaanse democratie' naar aanleiding van dertig jaar democratie in Spanje (1975-2005), Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2100433 of www.stripmuseum.be*

13 december 2005 t/m 9 april 2006 *Expo 'Een weelderig warenhuis' Art Nouveau bij de afdeling stripverhalen, Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32)(0)2-2100433 of www.stripmuseum.be*

17 en 18 december *Strip Turnhout 2005, Turnhout, België*

26 t/m 29 januari *2006 33e Festival International de la bande dessinée, Angoulême, Frankrijk, info: (+33)5-45978650 of www.bdangouleme.com*

Van strijd naar strip

We zullen nog wel een paar keer herinnerd worden aan het feit dat de bevrijding van Nederland zestig jaar geleden plaatsgreep. Zo richt Het Indisch Huis de tentoonstelling *Van strijd naar strip – Indische oorlogsherinneringen verbeeld door Peter van Dongen* in, die is gebaseerd op van Dongens *Rampokan*-tweeluik. Van Dongen verhaalt in die albums over de (de)koloniale geschiedenis van Nederland in Ind(ones)ië. Het Indisch Huis wijdt hierbij aandacht aan zowel zijn werk als aan zijn familiegeschiedenis. De expositie toont voorstudies, schetsen en tekeningen uit de albums en is ingedeeld in drie facetten: de ontwikkelingen van Van Dongen als tekenaar, zijn eigen familiegeschiedenis verwerkt in beeldromans en de spanning die bestaat tussen werkelijkheid en denkbeelden. Ook andere familieverhalen, fotomateriaal, oude correspondentie, relikwieën en reacties op het verschijnen van de albums zijn te bekijken. Tijdens de tentoonstelling worden op een drietal zondagmiddagen gesprekssessies georganiseerd. Op 24 april is het onderwerp *Het stripboek als geschiedenisboek*, op 15 mei wordt gesproken over *Indo4life: Indische families en hun verhalen* en 25 juni is de afsluiting *Feit en fictie in het Rampokan-tweeluik*. De officiële opening werd verricht door Inspecteur-generaal Van Baal, binnen de krijgsmacht verantwoordelijk voor het veteranenbeleid, en striptekenaar Gerrit de Jager. TdK
Meer info: zie agenda

Hanco Kolk in het stripmuseum

Na de openingsexpositie van Gerrit de Jager en de tentoonstelling met werk van Peter Pontiac vorig jaar, is Hanco Kolk de derde Nederlandse tekenaar die de eer ten beurt valt de speciale expositieruimte in het Nederlands Stripmuseum aan de Westerhaven 71 in Groningen te vullen. Dit auditorium laat zeer divers werk zien van Kolk, die al op zeventienjarige begon met tekenen. Zijn eerste creaties worden geplaatst in het striptijdschrift *Omelet* dat hij ook zelf uitgeeft. Bekend wordt Kolk met de strip *Gilles de Geus* die hij samen met Peter de Wit maakt. Verder is hij – eveneens samen met De Wit – de maker van de fotostrip *Mannetje & Mannetje*, die later ook als filmpjes bij de Vpro te zien waren. Dan zijn er ook nog *Meccano*, met als inspiratiebron de kunstzinnige stijl van Matisse en Picasso, *Inspecteur Netjes*, *Cor Daad* en *Single*, de krantenstrip die hij op tekst van Peter de Wit voor *Het Parool* en *Algemeen Dagblad* tekent. Op de tentoonstelling zijn ook de diorama's te zien die Kolk eerder maakte voor het Van Gogh Museum. Deze diorama's verbeelden de legende van koning Arthur en de Divinia Commedia van Dante. De opening van de expositie op 11 februari werd ook benut om Kolks nieuwe boek *Club Paradise* (ISBN 90-5492-130-7, 56 pagina's, €19,95) te presenteren. Het boek bevat een verzameling van illustraties, schetswerk en deels autobiografische tekeningen. TdK

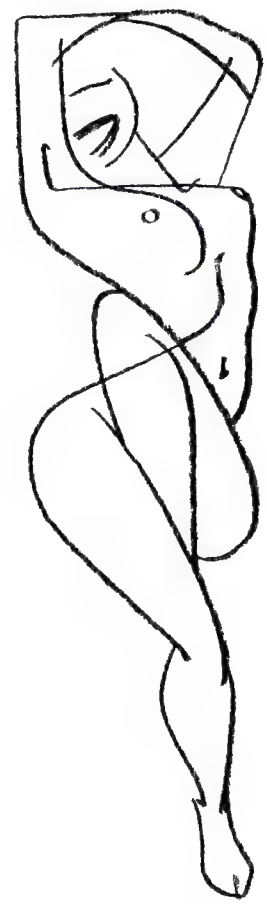

→ HET VAK

DEZE RUBRIEK IS BESTEMD VOOR MUTATIES IN HET ROERIGE STRIPWERELDJE, ALSMEDE VOOR MELDINGEN VAN OVERLIJDEN, FUNCTIEWIJZIGINGEN, WISSELINGEN VAN UITGEVER OF DISTRIBUTEUR, VERHUIZINGEN... HIER LEEST U ER ALLES OVER. STUUR MUTATIES AAN **HETVAK@STRIPSCHRIFT.NL** OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM.

› WAARHEEN?

Comic House is in New York onderscheiden met de Finalist Award. Het bureau uit Oosterbeek ontving deze prijs voor een internationale animatiecampagne ter bevordering van het dragen van autogordels. In de campagne, die bestaat uit drie films en tien strips, speelt een door Bert van der Meij getekende familie van *crash test dummies* de hoofdrol.

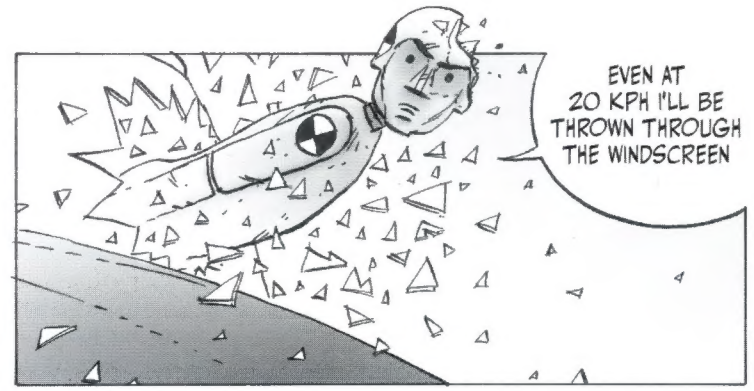

Tijdens het grootste stripfestival van Europa, dat van Angoulême, zijn weer de nodige **stripprijzen** uitgereikt waarvan we hier de belangrijkste noemen. De jury verkoos Marjane Satrapi's *Poulet aux prunes* tot beste album. De prijs voor de beste tekeningen ging naar *Jiro Taniguchi* voor *Le sommet de dieux* en het beste scenario schreef Ralf König voor *Comme des lapins*. De debuutprijs werd gewonnen door Alex Robinson met *De mal en pis* terwijl de oeuvreprijs naar Nikita Mandryka ging voor zijn *Concombre masqué*. Tot beste reeks werd *Formidables aventures de Lapinot* van Lewis Trondheim uitgeroepen. Van de prijswinnende albums staat voorlopig alleen het winnende album van Satrapi op de nominatie om binnenkort in het Nederlands (uitgeverij Atlas: *De muzikant*) te worden uitgebracht. De grote prijs van Angoulême, tenslotte, ging naar Georges Wolinski. Hij is daarmee meteen de voorzitter van het festival in 2006.

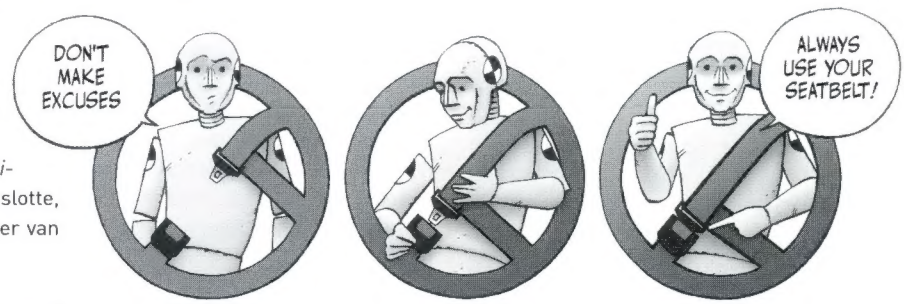

Thé Tjong-Khing (1933) heeft voor zijn prentenboek *Waar is de taart?* (zie *Stripschrift 366*) de Woutertje Pieterseprijs 2005 ontvangen. Thé won al eerder een aantal prijzen waaronder drie Gouden Penselen en de NIC-Illustratorenprijs. Het juryrapport meldt onder andere dat de lezer deelgenoot wordt gemaakt van het plezier waarmee het boek gemaakt is en bestempelt dit als een verrukkelijke ervaring. De prijs bestaat uit een oorkonde en €15.000.

Uitgeverij L is met de Franse uitgeverij Delcourt, die de rechten beheert, overeengekomen om de strip *Donjon* (Lewis Trondheim/Joann Sfar) in het Nederlandse taalgebied voort te zetten. Men verwacht dit jaar twee nieuwe albums te kunnen uitbrengen. Eerder werd *Donjon* door Uitgeverij M op de markt gebracht.

A D V E R T E N T I E

› WAARVOOR?

Loek de Levita, producent van kindertelevisieseries als *Bolke de Beer*, *Paulus de boskabouter* en *De Fabeltjeskrant* overleed op 6 december 2004. Hij is 74 jaar geworden.

Daniel Branca, een Argentijnse striptekenaar en schilder, is op 28 januari op 53-jarige leeftijd aan een hartaanval overleden. In Nederland kennen we hem voornamelijk van zijn werk voor het weekblad *Donald Duck*.

[SERVICE SPREAD]

→ WINNEN

Will Eisner, de vader van de grafische roman, overleed rond de jaarwisseling. Vrijwel gelijktijdig verscheen het eerste deel uit de Eisner-bibliotheek van uitgeverij Atlas. Zij stellen vijf exemplaren van *Een contract met God* ter beschikking voor de winnaars van onze prijsvraag van deze maand. De vraag luidt:

In welk blad maakte Eisner in 1936 zijn comicdebuut?

Stuur het antwoord voor 1 mei naar:
Eisner-prijsvraag
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
of naar
winnen@stripschrift.nl

Als we meer dan vijf goede inzendingen ontvangen zal er worden geloot. De winnaars maken we in een volgend nummer bekend. Maximaal één inzending per adres, medewerkers van *Stripschrift* en hun familie zijn uitgesloten van deelname en discussiëren over de uitslag doen we natuurlijk niet.

Uitslag *Kerst*-prijsvraag *Stripschrift 365*:
Op de vraag welk Disney-personage vernoemd is naar de hoofdfiguur uit *A Christmas Carol* kwamen zeer veel goede antwoorden binnen. Uiteraard ging het om de gierige Oom Dagobert ofwel Uncle Scrooge. De vijf door Dick Matena gesigneerde *Christmas Carol*-stripalbums zijn reeds bezorgd bij **Freek Fenijn** (Almere), **A. de Leeuw** (Ede), **Reyn Rozenberg** (Zoetermeer), **Rikus de Vries** (Wolvega) en **P. Walhout** (IJsselstein). Gefeliciteerd allemaal!
Geen prijs, maar wel een eervolle vermelding is er voor **Jan van Riel** uit Tilburg. Hij 'verpakte' zijn antwoord in een passende en stijlvolle kaart.

→ STAPELTJE SECUNDAIR

Bandes Dessinées Magazine 2
Een blad dat de lezers kennis wil laten maken met de auteurs achter de strips: dat staat de redactie van het nieuwe Franse blad *Bandes Dessinées Magazine* voor ogen. Het tijdschrift heeft veel weg van bladen uit de muziek-, film en showbizz-wereld. Dat betekent: heel veel foto's, een variëteit aan nieuwsberichten, boekbesprekingen, voorpublicaties en korte artikelen en interviews. De opzet werkt prima: de lezer krijgt snel een beeld van actuele ontwikkelingen in de stripwereld.
Maar de aandacht is breder. In het tweede nummer is er bij voorbeeld een fotosessie rond Seth en Chris Ware in Europa, met foto's van hun bezoek aan de Stripdagen Haarlem. Verder maakt de redactie onder andere ruimte voor de lancering van *Pif Gadget* (een vervolg op het gelijknamige stripblad met hoogtijdagen in de jaren '70), Christophe Blain met zijn vierde album van *Isaac de Piraat*, en een bij Albin Michel verschijnende serie over de Tweede Wereldoorlog (*Mystères en Birmanie* van Frédéric Marniquet en tekenaar Gauthier). RS
Meer info: 247 Avenue de la République, 83000 Toulon, Frankrijk

Brabant Strip Magazine 123 en 124
'Goud van oud' is het credo van nummer 123. Allereerst wordt Dick Vlottes uit de mottenballen gehaald. De schrijver/tekenaar die begin jaren '80 vier albums van *Senmoet* deed verschijnen, kent een divers stripverleden. Vlottes, door Egypte gefascineerd, tekende ondermeer voor Toonder (*Tom Poes*, *Martin Evans*) en Kresse (inkten van *Eric de Noorman*). Hij publiceerde in bladen als *De Fabeltjeskrant*, *Pep*, *Olidin*, *Sjors* en *Tina*. Twee oude strips van hem (*De krakers* uit *Televizier* en *Botje Boons Ballonnetje* uit *Olidin*) verschijnen binnenkort bij uitgeverij Boumaar in boekvorm. In de rubriek 'Tekenaars van toen...' een kort interview met Henk 't Jong, die ooit op tekst van zijn toenmalige vrouw Adrie van Middelkoop de strip *Willem Peper* in het stripweekblad *Eppo* tekende. Tot slot wordt Erika Raven, van wie lange tijd geen stripactiviteiten werden waargenomen, nog eens aan de tand gevoeld.
Het grote aapachtige monster dat je aanstaart vanaf de cover van nummer 124 is getekend door Conz, de Vlaamse tekenaar die recentelijk zijn eerste stripalbum – *Toen ik nog baas van de wereld was* – uitbracht. Binnenin een uitgebreid interview met de 27-jarige Leuvenaar. Behalve de gebruikelijke rubrieken met veel actualiteiten en nieuwe stripuitgaven is ook het artikel over de in 1999 overleden Duitse tekenaar Manfred Schmidt de moeite waard. Het is de schepper van de voornamelijk in de Lage Landen bekend staande 'beroemde meesterspeurder' Nick Knatterton. TdK
Meer info: Berreweide 34, 1840 Londerzeel, België of *www.brabantstrip.be*

The Comics Journal 262, 263 en 264
Door een broodnodige restyling is het Amerikaanse vakblad leesbaarder geworden, ook vanwege de fraaie kleurkaternen. In nummer 262 staat bij voorbeeld een vertaling van een oud interview met Alex Toth uit het Duitse blad *Comixene* (1980), gevolgd door een aantal voorbeelden van Toths comics in kleur. Verder aandacht voor Stev Brodner, een cartoonist van *The New Yorker*.
Nummer 263 bevat een groot interview met Ed Brubaker, een undergroundtekenaar die is doorgedrongen tot de *mainstream* comicwereld. Ook zijn er diverse artikelen gewijd aan *Cerebus* (Dave Sim) en

→ HARRY'S POSTZEGELHOEKJE

De Belgen zijn erg gek op Blake en Mortimer. Dat blijkt niet alleen uit het feit dat ze vorig jaar voor de tweede maal een postzegel uitgaven met hun stoere, krachtdadige en intelligente hoofden, maar vooral uit de uitzonderlijke uitgifte van een extra zegel met een afbeelding van geestelijk vader Edgar P. Jacobs. Een unicum! Onbewust vraag je je af waarom de Belgen juist de achterkant van déze man mogen likken. Er zijn beroemdere stripmakers die niet alleen bekendere helden hebben gecreëerd, maar ook een herkenbaarder hoofd hebben doordat ze

Land van herkomst: België
Jaar van uitgifte: 2004
Cataloguswaarde: €0,60 en €1,00

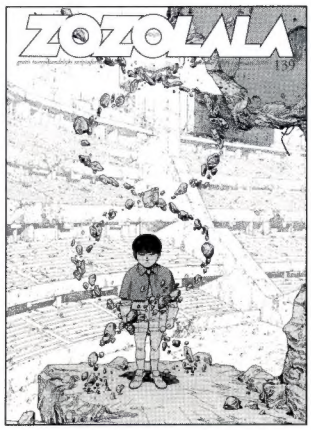

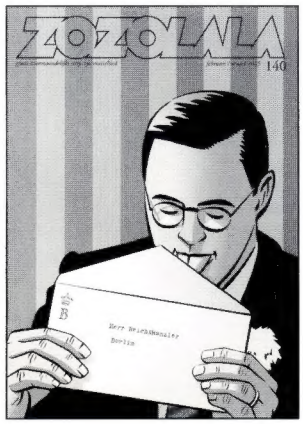

beschrijft medewerker Michael Dead het voortdurende juridische gesteggel om de rechten van *Superman* (ditmaal tussen DC en de erven van Joe Shuster). Het kleurkatern is gewijd aan *Jingle Jangle Tales*, een kinderstrip uit de jaren veertig van George Carlson.
Nummer 264 heeft een kleurkatern van *Little Joe*, een komische cowboy-strip van Harold Gray uit de jaren dertig. Het mega-interview van hoofdredacteur Gary Groth is ditmaal met Ivan Brunetti, een Italiaanse dertiger die op jonge leeftijd met zijn familie naar de Verenigde Staten emigreerde en tegenwoordig deprimerende en harde grappen maakt over het moderne bestaan. Verder aandacht voor uitgevers van undergroundstrips. RS
Meer info: 7563 Lake City Way, N.E., Seattle, WA 98115, Verenigde Staten of *www.tcj.com*

Duizend Bommen! 18
Er wordt nader ingezoomd op het verschijnen van een tweetal aparte *Kuifje*-albums uit de jaren '30 en '40 bij de Franse uitgever Coeurs Vaillants. Na Joost Veerkamp mag nu Joost Swarte uitleggen welke invloed Hergé heeft gehad op zijn werk. Verder nog een grappige blik op foutjes in de *Kuifje*-albums ('hier bestaat de trap naar het bordes uit zeven en daar uit negen treden'), de belerende chromo-prentjes van vroeger en Zwitserse uurwerken met *Kuifje*-logo. TdK
Meer info: Zeewindelaan 28, 2554 HC Den Haag of *dbredactie@ipact.nl*

IJOCA 6/1, spring 2004 en 6/2, Fall 2004
Dit volumineuze deel van *International Journal of Comic Art* bevat een keur aan verhandelingen over het beeldverhaal. Dat loopt uiteen van een artikel over de weergave van tijd en ruimte in strips aan de hand van werk van Frank en Bom tot aan een beschouwing over Chinese strips en de oorlog in Korea en de rol van Chileense cartoons in de jaren zestig. Meer Europees gericht is het stuk over Vincent Krassousky (Vica), een naar Parijs gevluchte Russische tekenaar die in 1945 de cel indraaide op de beschuldiging van collaboratie wegens het maken van nazi-propaganda.
Maar het kan nog dikker, zoals het herfstnummer 6/2 bewijst. Bijna vijfhonderd pagina's serieus leesvoer over strips en cartoons. De bekende Amerikaanse stripvorser Maurice Horn is een van de vele contribuanten en schreef een hommage aan Guido Crepax. Van 'stripdoctor' Pascal Lefèvre is een bijdrage opgenomen over de koude oorlog en Belgische strips. Verder gaan er tal van artikelen over de rollen die strips, cartoons en animatie spelen in oorlog en politiek. En is er als vanouds aandacht voor manga. RS
Meer info: 669 Ferne Blvd., Drexel Hill, PA 19026, Verenigde Staten of *www.ijoca.com*

Zozolala 139 en 140
Het verschijnen van het zesde en laatste *Akira*-deel van Japanner Katsuhiro Otomo door uitgeverij Glénat is voor de redactie aanleiding om in nummer 139 nog eens uitvoerig (zeven pagina's lang) op de reeks terug te blikken. Verder een interview met Christophe Blain (*De snelheidsbegrenzer*, *Isaac de Piraat*) en tot slot, naast korte en lange boekbesprekingen, aandacht voor twee jonge Vlamingen: Stijn Gisquière, die debuteert met *Paradijs op aarde* en Philip Paquet die met het album *Yume*, deel één van een tweeluik over een Japanse vrouw in New York, een nieuwe stripweg is ingeslagen.
De redactie heeft besloten vanaf nummer 140 meer korte artikelen te gaan plaatsen en heeft een tweetal oude rubrieken (voorlopig?) aan de kant gezet. In dit nummer een interview met Erik Varekamp, tekenaar van *Agent Orange*, Ook aandacht voor de makers van de succesvolle reeks *Over de grenzen van de tijd...*: Olivier Pont en Georges Abolin. Helaas heeft Pont (de tekenaar) te kennen gegeven voorlopig niet aan een soortgelijk project te willen beginnen. Verder een interview met Frits Jonker, voormalig professioneel letteraar en nu, noodgedwongen, huisschilder van beroep en voornamelijk met beeld aandacht voor de Vlaamse striptekenaar Dave Vanroye (1977) die een bijdrage leverde aan de anthologie *Hic Sunt Leones*. TdK
Meer info: Postbus 344, 3720 AH Bilthoven of *www.antenna.nl/zozolala*

meer in de media zijn verschenen. Het antwoord ligt voor de hand: van alle stripgoden is er niet één die zo mysterieus van achter een gedateerde jampotbril langs het gele teken kan kijken. Dat levert een veel mooiere plaat op dan de onbebrilde Hergé die langs de sigaren van de farao kijkt. HW

STRIP SCHRIFT
Jaargang 37
Nummer 2 (367)
April 2005

's Werelds oudste stripinformatieblad verschijnt 8 maal per jaar en wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie.

Redactie
Teus de Kruijf, Arco van Os, Rik Sanders

Medewerkers
Ger Apeldoorn, Olav Beemer, Ben Bits, Ruud Booms, Pieter van Cleef, Rinus Ferdinandusse, Eddie de Jong, Johan Ligger, Willard Mans, Maarten J. de Meulder, Steve Michiels, Jean-Marie Mievis, Peter Nieuwendijk, Martijn Stevens, Peter van Straaten, Ger Tillekens, Els Timmerman, Rudi de Vries, Rudy Vrooman, Harry Wibier, René Windig

Omslag
Bart Schoofs

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
t 010-2201063
f 010-4210608
e redactie@stripschrift.nl

Abonnementen
Administratie Stripschrift
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
e administratie@stripschrift.nl
Een abonnement omvat 8 nummers en wordt daarna telkens stilzwijgend verlengd. Eventueel gemiste nummers zijn te bestellen via onze Back Issue Service.
Maak het juiste bedrag over op girorekening 9347590 ten name van Stichting Uitgeverij Stripstift te Rotterdam.
Nederland €40,50
België €43,00
Other countries €57,00
IBAN NL56 PSTB 0009 3475 90
SWIFT/BIC PSTBNL21
Bedragen zijn inclusief 6% BTW
Opzeggingen schriftelijk richten aan de uitgever, uiterlijk twee nummers voor het aflopen van het abonnement.

Reprorecht
Het overnemen, maar ook het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van de redactie.

Materiaal
Ongevraagd toegestuurd materiaal wordt niet geretourneerd.
De verantwoordelijkheid voor de artikelen berust bij de auteurs.

Advertenties
Voor de opgave van advertenties en het opvragen van de tarieven kunt u contact opmemen met de uitgever, of e-mailen naar adverteren@stripschrift.nl

Druk
Drukpartners, Amsterdam

Uitgever/Distributie
STRIPSTIFT
Stichting Uitgeverij Stripstift
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
t 010-2201063
f 010-4210608
e uitgever@stripschrift.nl
w www.stripschrift.nl
KvK Rotterdam 24335843

Stripschrift wordt uitgegeven in opdracht van Het Stripschap. Leden van Het Stripschap krijgen € 1,25 korting op de abonnementsprijs.

ISSN 0165-845X

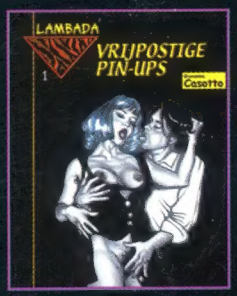

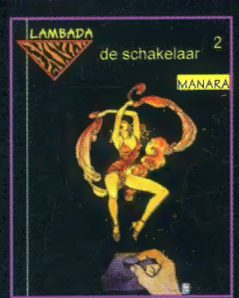

ALLE TROEVEN IN HUIS

DRUUNA eindelijk in SOFTCOVER

Binnenkort alle andere delen
eveneens beschikbaar
in softcover

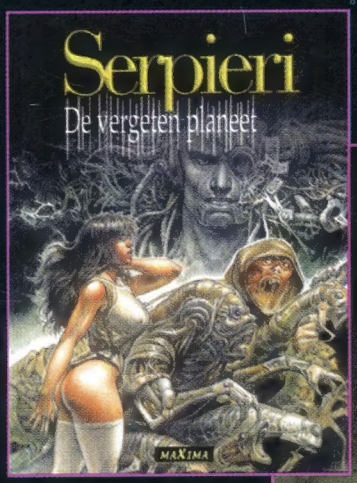

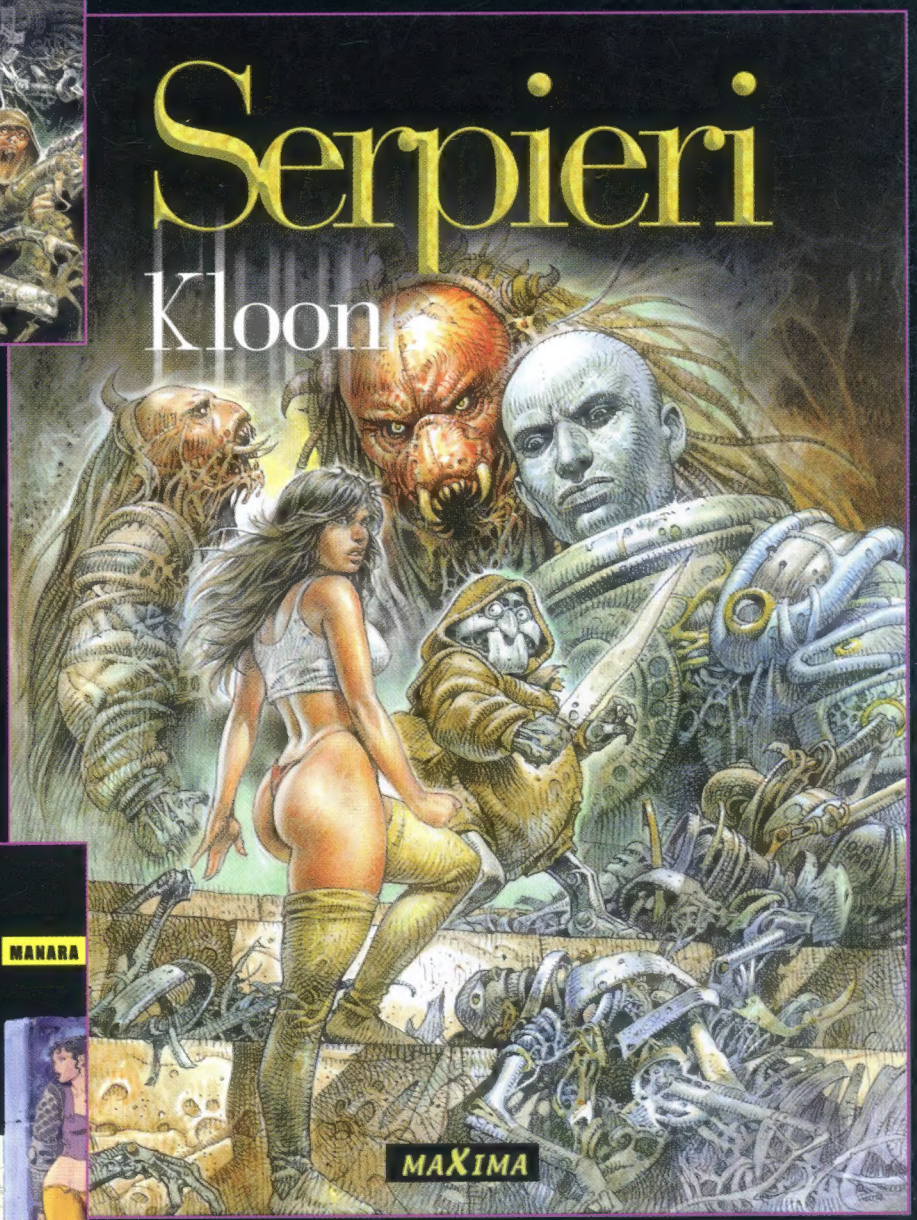

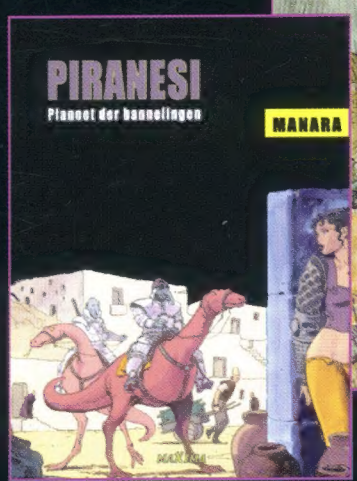

gefascineerd door erotiek

WWW.TABOOS.TV

books - comics - art - pictures - video - models

uitgeverij MAXIMA